

TEHTÄVÄNIEKKA

SUOMEN TEHTÄVÄNIEKAT RY:N JÄSENLEHTI
PROCEEDINGS OF THE FINNISH CHESS PROBLEM SOCIETY

N:o 3 / 2014 21.8.2014

Hannu Sokka (1947–2014)
1. palk. Suomen tehtäväniekat TT 1965

4 siirron apumatti

TEHTÄVÄNIEKKA

JULKAISIJA/ PUBLISHER:

Suomen tehtäväniekat ry.

Päätoimittaja ja toimituksen osoite /

Editor in chief: Jorma Paavilainen, Avenue de l'Aigle 72, B-1150 Bruxelles, Belgique, e-mail: jorma_paavilainen@hotmail.com

Muu toimituskunta / Editorial staff:

Johan Beijer, Mikael Grönroos, Hannu Harkola, Terho Marlo, Pauli Perkonen, Janne Syväniemi, Henry Tanner

Taitto / Layout: Harkola, Syväniemi

Painopaikka / Printed in: Picaset Oy, Helsinki 2014

ISSN 2242-3257

Vuosittilaus ei-jäsenille 2014: 28 EUR

Subscription fee abroad 2014: 28 EUR

Irtonumerohinta / Single issues: 6 EUR

Osoitteenmuutokset sihteerille! /

Changes of address to the secretary!

Sisällysluettelo

Syksyisiä ajatuksia.....	103
Hannu Sokka in memoriam.....	104
Hannu Soka tehtävistä.....	110
Hannu Soka muisto-omistuksia.....	116
Terho Marlo 50 JT tuomio.....	117
Omistusensipainos.....	123
Tuomio: Lopputehtävät TN 2011–2013..	124
Uri Avner in memoriam	129
Suomen Tehtäväniekat Facebook	
Composing Tournay 2013 Award.....	130
Tilastoja ratkaisukilpailuista	131
Israelin avoin ratkaisukilpailu.....	134
Puolipatteri I	135
Errata TN 2/2014.....	145
Bernin tehtäväkongressi.....	145
Puolikiinnitys 2-siirtoisessa patti- tehtävässä.....	146
Turkulainen mestari.....	150
Summary	152

SUOMEN TEHTÄVÄNIEKAT

SUOMEN TEHTÄVÄNIEKAT RY

<http://www.sci.fi/~stniekat/st>

Puheenjohtaja / Chairman:

Jorma Paavilainen, Avenue de l'Aigle 72, B-1150 Bruxelles, Belgique, e-mail: jorma_paavilainen@hotmail.com

Sihteeri / Secretary:

Kari Karhunen, Rukotie 7 B, 00760 Helsinki, e-mail: kkkarhunen@luukku.com

Taloudenhoitaja / Treasurer:

Hannu Harkola, Vähän-Kellosalmentie 93, 17500 Padasjoki. Puh./Tel. 045 678 9042, email: hannu.harkola@netti.fi

Pankkitili / Bank account:

Nordea Ylöjärvi FI34 1443 3000 0418 86

Jäsenmaksu 2014: 25 EUR

Pirkanmaan shakkitehtäväkerho:

Kauko Virtanen, Välimäenkuja 3 D 20, 33430 Vuorentausta.

Puh./Tel. (03) 348 3447

e-mail: kauko.virtanen@tuubi.net

Satakunnan osasto:

Veikko Valo, Koivistonpuistikko 47 B 25, 28130 Pori, e-mail: psy@dlc.fi

Vaasan osasto:

Seppo Praski, Varisselänkatu 16 A 2, 65200 Vaasa

Lahden Tehtäväshakki: Hannu Joentaus-ta, Kunniatie 56, 15560 Nastola

Kansitehtävästä lisää sivulla 108 / *More about the cover problem on page 108.*

Aineisto seuraavaan *Tehtäväniekka*-lehteen 1.10.2014 mennessä.

Syksyisiä ajatuksia

Syksyn alkua enteilevänä aikana ilmestyvä **S**lehti alkaa apeissa tunnelmissa, koska lehtemme pitkäaikainen avustaja ja monella tavalla tehtäväshakissa ansioitunut Hannu Sokka ei ole enää joukossamme. Kuten sisäsivuilla kerrotaan, hän ehti olla monessa mukana usean vuosikymmenen aikana. Viime vuosina hän tuli lehden lukijoille tutuksi etenkin satushakkiosaston toimittajana. Tätä työtä hän teki kuolemaansa, elämänsä syksyyn asti.

Lehden kansitehtävä on Sokan hieno apumatti, jonka tutkiminen tuottaa iloa vielä vuosikymmeniä tehtävän julkaisemisen jälkeen. Tästä on helppo yleistää ja todeta, että tehtävän laatija jättää jälkeensä perinnön, joka on avoimesti käytettävissä. Kaikki shakkitehtäviä ymmärtävät voivat perehtyä laatijan saavutuksiin riippumatta siitä, onko hän aloitteleva vai aikoja sitten edesmennyt. Tehtäviä kerätään tietokantoihin, jotka ovat pääsääntöisesti julkisia, joko ilmaiseksi tai pientä korvausta vastaan. Näihin tietokantoihin viitataan myös ja suuremmin sisäsivuilla, joilla esitellään valikoima Sokan tuotannosta. Laatijan uraa ei voi paketoita rusetiselmalla julkaisun, esimerkiksi tämän lehden, rajoitteiden mukaisesti. Tarkoitus on silti esittää edustava otos ja innostaa lukijoita jatkotutkimuksiin.

Uutta satushakkienpainosten toimittajaa ei ole vielä ehditty saada, joten laatijoita pyydetään odottamaan kärsivällisesti seuraavaa lehteä, jossa uuden toimittajan yhteystiedot ovat. Jos asialla on suurempi kiire,

niin yhteydenotot päätoimittajalle, osoite viereisellä sivulla. Kannattaa myös lähettää uudelleen ne tarjolle lähetetyt ensipainokset, joita ei ole julkaistu, sillä Sokan shakillinen jäämistö ei valitettavasti ole enää käytettävissä. Tästä lehdestä päätettiin jättää kaikki ensipainososat suosiolla pois, mutta tämä vahinko korjataan seuraavassa numerossa. Päätös oli siinäkin mielessä helppo, että sisältöä on silti 52 sivun verran, monipuolista ja toivottavasti kiinnostavaa luettavaa.

Antti Parkkinen ja Kari Valtonen ovat tahoillaan perehtyneet tehtäväshakin eri alueisiin. Antti on koostanut tilastotietoja ratkaisukilpailuista ja Kari syväluotaa tehtävetermiä nimeltä puolipatteri. Molempien teksteissä on paljon omaksuttavaa asiaan jonkin verran perehtyneillekin. Ja mikä parasta, jatkoa seuraa kummaltakin.

Tuomioita on lehdessä peräti kolme: Terho Marlon 50-vuotisjuhlakilpailu, lehden lopputehtäväkilpailu vuosilta 2011–2013 sekä uutena aluevaltauksena ST:n järjestämä Facebook-kilpailu. Kaksi ensimmäistä on helppo liittää historialliseen perinteeseen, juhlakilpailuja ja lehtien vuosikilpailuja on järjestetty aikojen alusta alkaen. Facebookissa tällaiset kilpailut ottavat vasta horjuvia ensiaskeleitaan ja ehkä siksikin uuden kokeilun suosio jäi vaisuksi. Mutta alku aina hankalaa, lopussa kiitos seisoo – ainakin toivottavasti. Jatkoa saattaa siis seurata tässäkin asiassa.

Jorma Paavilainen

Hannu Sokka in memoriam

Heinäkuussa 2014 saapui yllättävä suruviesti, että *TN*-lehden satutoimittaja Hannu Sokka (2.3.1947–11.7.2014) ei ole enää joukossamme. Kun tunsin Sokan varsin pitkältä ajalta, niin *TN*-lehden toimitus pyysi minua kirjoittamaan muistokirjoituksen. Käytän tilaisuutta kertoakseni laajemminkin, esim. teekkarikylän elämästä 60- ja 70- luvuilla, jolloin Hannukin vaikutti nuorena miehenä Otaniemessä.

Tapasin Sokan ensimmäisen kerran loppusyksyllä 1963. Turun Shakkiklubi täytti 75 vuotta ja järjesti Turun oppikoulujen välisen shakin joukkuekilpailun kolmimiehisin joukkuein. Kilpailun vetäjä oli herra Arne Johnsson, klubin puuhamies, siviilissä Turun biologisen museon intendentti. Sokka pelasi Turun normaalilyseon kolmospöydällä, yksököellä oli Heikki Söderström, myöhemmin Sysioja, Säkyän sotilaspastori. Norssin kakkospöydällä oli Mauri Sirkiä, Suomen mestari 1969. Itse pelasin Turun Suomalaisen Yhteiskoulun kakkospöydällä, yksöspelaajana meillä oli TuTS:n rutinoitu pelaaja (Lindholm?), jonka nimeä en muista, koska hän

on lopettanut. Kolmospöytämme, siis Sokan vastustaja, oli Jorma Viikari, josta tuli lääketieteen professori. Joukkueemme oli koonnut koulumme matematiikan opettaja, tunnettu tehtäväniekka ja ME Olavi Riihimaa, jonka kanssa kävin lainaamassa Ukkokodista TuTS:n pelitilasta shakkivekkeet, niin että saimme pelatuksi karsintakilpailun etukäteen. Muitakin joukkueita oli, mutta ratkaisutuottelu käytiin mainittujen kesken. Kun en muista muuta kuin että itse pelasin Sirkiän kanssa tasan, niin arvelen että nimenomaan Sokka ratkaisi mestaruuden Norssille. Palkintojen jakotilaisuudessa Helsingistä saapunut Eero Böök piti shakkiaiheisen esitelmän, jakoi kaikille kirjoittamansa *Shakkipelin oppikirja 2:n* ja pelasi simultaanin.

Tämän turnauksen jälkeen kävimme viikoittain TuSK:n vartin peleissä, siis Turun klubi oli ensimmäinen shakkikerhoni ja uskon näin olleen myös Sokan kohdalla. Hannu Sokka siirtyi aika pian Turun Shakin Ystävien pelaajaksi. Sokka edusti TSY:tä koko loppuelämänsä, vaikka kilpailu- ja laaminen loppui jo 70-luvulla. Hannu asui Yliopistokadun ja Humalistonkadun kulmassa, siis vain parin korttelin päässä TSY:n pelipaikasta Hospitz-hotellista Betel-kirkon lähellä. Itsekin asuin toisella suunnalla parin korttelin päässä TSY:stä, mutta en tiennyt siitä mitään. Kävin ensimmäisen kerran TSY:ssä vasta muutettuani Turusta. Eräänä kesänä Olavi Riihimaa järjesti tehtäväniekkojen tapaamisen siellä. Siellä oli myös Sokka, ja tapasin ensi kertaa sellaisen herran kuin Pauli Perkonoja. Myös Seppo Salmio oli paikalla, häntä en monta kertaa tavannutkaan. Myöhemmin kesinä Turun shakkiporukka tapaili usein ja Hannu Sokka kuljetti meitä sinisellä kuplavolkkarillaan esim. uimarannalle.

Hannu Sokka tuli Otaniemeen opiske-

lemaan syksyllä 1966. Hannu oli päässyt Teknillisen korkeakoulun fysiikan osastolle, jonne oli selkeästi kaikkein vaikein päästä. Tämä tarkoittaa, että Hannulla oli erinomainen ylioppilastodistus ja että hän menestyi neljä viikkoa kestäville karsintakurssilla parhaan 5 %:n porukkaan. Muita shakkia pelaavia fyysikoita olivat ainakin Ilkka Blom ja Timo Sarvelan tehtävien saloihin Valkeakoskella opettanut Matti Innala. Myöhemminkin tällä osastolla oli shakinpelaajia, esim. Kari Karhunen, Ari Möttönen, Tero Kokkila, Niina Koskela, Juhani Pitkäranta, Hannu Ojala, Mikko Alava, Teemu Vihinen, Antti Pyhälä, Elia Liitiäinen, Jyri Mäntysalo, Ossi Koskivirta, Asko Hentunen jne. Nykymaailmassa tunnetut suuryritysten pääjohtajat Jaakko Ihamuotila ja Jorma Ollila olivat myös F-osastolla, tosin heidän shakkitaidostaan en pysty mitään sanomaan. Tämä kertoo minkä kaliiberin nerojen kanssa Hannu Sokka opiskeli.

Itse olin sähköosastolla, jossa oli myös tehtäväniekkanaakin kunnostautunut Hannu Lehto, Mr. Mip. Myös koneosastolla oli innokkaita ja hyviä shakinpelaajia kuten Martti Ranki. Rakennuspuolella oli Timo Väyrynen ja Olavi Niemi, joka voitti keväällä 1965 teekkarien mestaruuden. Sen jälkeen voitin viidesti putkeen tämän tittelin. Hannu Sokka sijoittui usein mitaleille.

Osakuntataloksi rakennettu Dipoli valmistui sopivasti Hannun aloittaessa opinnot v. 1966. Siellä oli viikoittain sekä teekkarien shakkikerhon että bridgekerhon peli-ilta. Tämä tarjonta ei riittänyt, vaan ainakin minun päivärytmikseni muodostui se, että joskus puolen päivän aikaan heräiltyäni tutkin shakin avausteoriaa kirjasta muutaman tunnin, erityisesti kävin kirjatieiden varassa läpi kaikki edellisen vuorokauden aikana pelaamani pelit, jotka hyvin muistin. Tämän opiskelun jälkeen vääntäydyin Dipoliin, jossa suuri joukko rappioteekkeareita kokoontui, shakkia, bridgeä ja sököäkin pelaten. Kun sitten kaljakellari avattiin klo 18, siirtyi

tämä pelien kourussa oleva joukko sinne ohrapirtelölle. Opiskeluelämä oli tuolloin varsin kosteaa, esim. polyteknikkojen kuoron jäsenet tulivat usein keltsuun ja lauloivat pöytäkunnittain naapureitaan suohon, kovaa kilpalaulantaa. Aika kului rattoisasti kunnes klo 01.00 tuli valomerkki. Ei hätää, teekkarikylän soluissa oli kaikissa kaljapankit, joista sai edullisesti huurteista. Pankki täytettiin puhelinsoitolla, esim. Koffin punainen kuorma-auto oli jatkuva näky päivisin Otaniemen raiteilla. Itse asiassa keskiohuen vapautuminen heikensi tilannetta, sillä sen jälkeen panimot eivät enää toimittaneet suoraan, vaan olut piti kantaa ruokakaupasta. Tämä lopetti erään vaiheen teekkarikylän elämästä. Pelit jatkuivat siis aamun pikkutunneille, toisinaan aamuun asti.

Hannun peliansioista mainittakoon, että nuoren SM-kisoissa hän tuli 1.–2. sijalle yhdessä Ismo Tompurin kanssa, siis niekkoja molemmat. Uusinnassa Ismo vei tittelin. Hannu edusti Suomea ylioppilaiden joukkue-MM-kisoissa Tšekkoslovakiassa, mutta menestys ei ollut kaksinen, olihan vastassa lähinnä tulevia ammattipelureita. Pikashakissa Hannu oli myös tosi hyvä, hän mm. voitti TSY:n joukkueessa SM-joukkueblikstit, hieno titteli. Valitettavasti pelishakki jäi, arvelen että syynä oli mielenkiintoisempi toinen peli. Shakissa Hannu saavutti mestariehdokkaan arvon, mutta komeili ME:n alkuluvullaan ja 0 pelillä selolistalla, eli hän ei enää koko seloaikana pelannut pitkä peliä.

Pelasimme myös bridgeä. Esimerkiksi PSY:n pelaaja Jouko Paganus oli alkuvuosiin teekkarien shakkikerhon sihteeri, mutta myöhemmin hän siirtyi kokonaan bridgepuolelle, eikä ollut ainoa laatuaan. Bridge sosiaalisena lajina oli voittaja. Paganus oli myöhemmin bridgelehden päätoimittaja ja maajoukkuepelaaja. Myös Hannu Sokka perehtyi bridgeen niin hyvin, että hänestä tuli moninkertainen suomenmestari. Hannu toimi myös bridgen kilpailujohtajana

1970-luvulla. Tämä päättyi epäselvyyksien takia bridgeliiton kilpailuissa aikanaan, mutta jatkui vielä Otaniemen kauden jälkeen Turun bridgekilpailuissa.

Teekkarien shakkikerhon puheenjohtaja oli monet vuodet Heikki Jokelainen. Hän oli erityisen taitava puuseppä ja valmisti komean seinätaulun, josta oli paljon iloa peli-illoissamme. Myöhemmin shakkikerhoa veti myös tehtäväniekkana kunnostautunut Timo Aitta. Sokan kanssa laadin yhteen aikaan suuren joukon yhden siirron mattitehtäviä ratkaistaviksi. Myös bridgekerhon pelaajat ottivat näihin ratkaisukilpailuihin osaa. Tehtävät olivat sillä tavalla ovelasti laadittuja, että parhaat tehtäväniekat eivät voittaneet, vaan joku bridgekerhon puolelta. Nimittäin kun niekka näkee linnoituksen tai ohestalyönnin, niin hän lankeaa houkutteeseen, joka kumoutuu vaikean retrosyyntä. Oikea ratkaisu on jokin banaali siirto, jonka löytää vähäisillään shakkitaidoilla. Meillä oli erityisen hauskaa Hannun kanssa laatia näitä yhden siirron koukkuja, ja riemu repesi kun mestarit menivät halpaan.

Kun tämä laji oli mainio menestys, niin päätin ehdottaa, että Turun tehtäväkongressissa 1995 pikalaadintateemana on yhden siirron matti. Järjestin yhdessä Sokan kanssa tämän kilpailun. Siinä oli kaksi sarjaa, oikeaoppisille ja vapaille tehtäville. Tehtävien piti olla suurelle, vähän shakkia osaavalle yleisölle sopivia. Tämä idea ei mennyt läpi lainkaan, näköjään niekat ovat traditionsa vankeja eivätkä osanneet laatia yhtäkään hyvää tehtävää oikeaoppisten sarjaan. Satuosastolla saatoimme kuitenkin jakaa ensimmäisen palkinnon Englannin Jim Grevatille. Tämäkin tehtävä oli itse asiassa hieman virheellinen, mutta pikkuisen vaatimusta tarkentamalla saimme edes yhden kunnan voittajan. Siis tämä meni aika tavalla poskelleen, mutta en vielääkään näe isompaa virhettä itse ideassa, yhden siirron matit ovat vain niin outo laji tehtäväshakissa, ettei niitä äkistään osata laatia.

Kun opiskelimme Teknillisessä korkeakoulussa, niin oli luonnollista että myös tietokoneshakki kiinnosti. TKK:n opiskelijoille oli käytettävissä osituskäyttöjärjestelmä, jossa ohjelma syötettiin reikänauhalla päätteeltä koneeseen, jonka sijaintia emme edes tienneet, mutta päätteitä oli eri puolilla Otaniemen laboratorioita. Väsäsin keväällä 1970 Basic-kielisen ohjelman, joka ratkaisi mattitehtäviä. Osituskäyttöjärjestelmässä suurin sallittu koko ohjelmalle oli 5 kilotavua, joten tarvitsin aika erikoisia ratkaisuja ja koodin uudelleenkäyttöä ohjelman sisäisesti, jotta sain kaiken mahtumaan näin minimaaliseen tilaan. Lopulta kuitenkin ohjelma toimi, tosin kovin hitaasti. Seuraavana vuonna, minun ollessani armeijassa, Hannu Sokka ja Timo Väyrynen muunsivat tämän ohjelman Algol-kielille, sillä nyt oli käytettävissä suurempi koko ohjelmille. Tässä muuntamisessa tarvittiin kyllä apuani, sillä alkuperäinen ohjelmani oli lievästi sanottuna kryptinen, esim. parhaimmillaan siinä oli 7 sisäkkäistä silmukkaa. Ohjelmaa myös käytettiin; ensimmäinen järkytys oli kun ohjelmani kärytti PM-kilpailussa kärkeen sijoittuneen kolmisiirtoiseni. Ihmisvoimin kärytystä ei ollut löydetty.

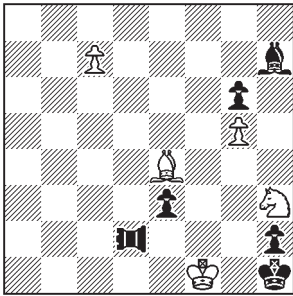
Viimeisin kontaktini shakkimestari Timo Väyrysen oli, kun hän soitti ja kysyi minulta niitä Sokan ja minun yhden siirron mattitehtäviä näytteeksi. Timo vaikutti Espoon Lippajärvellä. Paikallisessa kapakassa Timo oli kehunut, että on vaikeita yhden siirron tehtäviä, ja joku muu kantaveikko ei uskonut. Annoin Timolle puhelimesta yhden, ja hän oli vakuuttunut, että sillä saa jauhot suuhun tavalliselta kapakkapelurilta. Uskon itsekini niin. Timo Väyrynen oli rakennus-DI, kävi rikastumassa Irakin projekteissa ja loppuelämä olikin sitten shakkia. Timon vaimo Liisa oli kirjeshakkiliiton kilpailujohtaja ja liiton edustaja SKSL:ssä.

Minun, Sokan ja Väyrysen nimissä on erikoinen satunappula ”torvinokka”. Itse asiassa tämä on Timon keksintö. Kerran

istuimme kolmistaan vanhan Polin tornissa akateemisen mestaruusturnauksen tiimoilta. Täällä Timo nosti tornin päälle ratsun ja sanoi, että siinä on torvinokka. Nokan suunnassa on kestävä lasiseinä, jonka läpi kaikki shakkivaikutukset ovat estettyjä. Lasiseinän suunnan voi kääntää, se on oma siirtonsa. Vastustajan torvinokan kanssa lasiseinät vaan helähtävät ja estovaikutus loppuu risteykseen. Laadimme tästä Väyrysen ideoimasta nappulasta yhteistehtävän, joka on julkaistu myös *ST*:ssä.

Timo Väyrynen, Harri Hurme & Hannu Sokka

Suomen Tehtäväniekat 2/1968, s. 8

2#

5+6

Torvinokka (TN) vaikuttaa tornin normaalien siirtojen lisäksi T-linjoilla joko vaaka- tai pystysuoraan kaiken linjatoiminnan katkaisvasti. TN:n vaikutussuunnan vaihtaminen = 1 siirto.

Ratkaisu: 1.c8TN(vaaka)!(estää 1.- Lg8-puolustuksen); siirtopakko; 1.- Ta,b2/Tc2/Tc2/Tf2+/Tg2 2.TNc8-pysty/TNx2/Kxe2/Rxf2/Lxg2#.

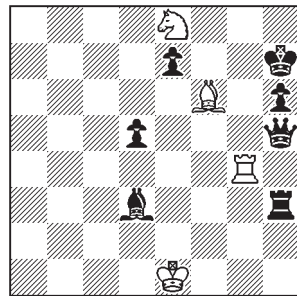
Eräs erikoinen tapaus oli ottelu lääketieteen opiskelijoita vastaan joskus 60-luvun loppupuolella. Saimme teekkarien shakkikerhoon kutsun saapua Ruoholahteen lääkiksen opiskelijoiden ohjelmalliseen iltamaan. Siellä oli myös kaksi shakkilautaa. Toisella pelattiin hidasta shakkia, niin että aina kun pelaaja söi vastustajaltaan nappulan, hänen piti juoda

pikku lasillinen terävää. Meillä oli asetta tähän erikoismies, Hannu Sokka. Toisella pöydällä pelattiin pikashakkia. Siinä voittaja säilyi ja hävinnyt putosi, uusi haastaja otettiin jonosta. Mutta voittajan piti vielä ennen uutta ottelua juoda neljässä minuutissa kolme pulloa olutta. Tämä oli yllättävän sekoittava toimenpide, onnistui kyllä teknisesti, mutta kukaan ei voittanut toista peliä peräkkäin. Muistan kuinka Ilkka Blom seurasi tilannetta, ja kun hänen vuoronsa tuli juoda voittajan satsi, niin hän kylmän rauhallisesti siirtyi nautiskelemaan saalistaan ystävien joukossa sivupöydässä ja luovutti paikkansa suosiolla. Kun pitkä peli aikanaan päättyi, niin voittaja oli tietenkin Sokka, joka oli tosi iloisella tuulella onnistuneen suorituksensa jälkeen.

Tehtäväshakki oli kaiken aikaa Sokan sydäntä lähellä. Laadimme ja ratkaisimme kaikenlaisia tehtäviä. *Stella Polaris* oli pohjoismaiden yhteinen tehtäväshakkilehti ja oli voimissaan tänä aikana. Siinä julkaistiin säännöllisten PM-kilpailujen kutsut ja tulokset. Voitin Hannun kanssa erään kilpailun yhdessä laatimallamme sarjasiirtoisella apumatilla, joka meni vielä Fide-albumiinkin. Silloin se tuntui tosi hienolta tehtävältä, mutta neljässä vuosikymmenessä laadinnan taso on noussut niin valtavasti, että nykymittapuun mukaan tuollainen tekele hädin tuskin ylittäisi julkaisukynnyksen.

Harri Hurme & Hannu Sokka

1. sija PM 1970

sa#4

3 ratkaisua

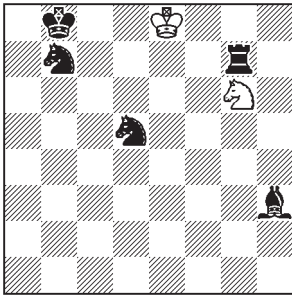
4+7

1.Tf3 2.Txf6 3.Tf8 4.Th8 Tg7#; 1.Dxe8 2.h5 3.Kh6 4.Lh7 Lg7#; 1.Dxg4 2.Kg6 3.Kh5 4.Lg6 Rg7#. Syklinen Zilahi ja matit samalta ruudulta. Fide-albumissa 1968–1970 nro 652.

Hannulla on myös yksiratkaisuinen neljän siirron apumatti päässyt Albumiin. Siinä paradoksaalisesti vuorotellen sekä valkean että mustan tulee tehdä temposiirto.

Hannu Sokka

1. palk. Suomen tehtäväniekkojen TT 1965 (tuomio ST 1/1966 (tammikuu 1966))

a#4

2+5

1.Rb6 Re5 2.Tg4 Ke7 (!) 3.Ra8 Kd7 4.Lf1 (!) Rc6#. ST:n viidennen ”kahden kuukauden kilpailun” aiheena olivat sotilaattomat apumattitehtävät (ilman pituusrajoitusta). Tuomiossaan Osmo Kaila kirjoittaa voittajatehtävästä: ”Valkean ja mustan temposiirron sijoittaminen sotilaattomaan minimaalimieniatyryin on verraton saavutus, jota ovat omiaan korostamaan houkutukset, etenkin K-aseman ollessa f8–d8.” Fide-albumissa 1965–1967 nro 582.

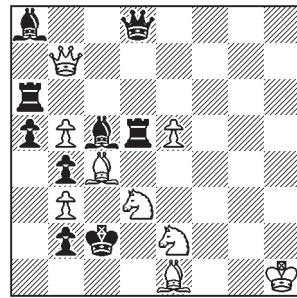
Muita albumitehtäviä Sokalla ei olekaan, siis 1,5 albumipistettä on kertynyt. Eräässä toisessa PM-kilpailussa Hannu sijoittui kärkipäähän kahden siirron apumatillaan, jossa oli vaadittu musta Grimshaw ja patterimatti kaksinkertaisena. Tuomari oli legendaarinen unkarilainen apumattimies G. Páros. Laadimme tehtävän Hannun kanssa yhdessä. Mutta silloin oli joukkuekilpailussa sellainen

sääntö, että yhdeltä laatijalta sai olla vain yksi tehtävä, ja kun olin itse laatinut jo toisen tehtävän, niin tämä lähetettiin tiedoin laatija HS, HHu:n mukaan. Tämä ”after HHu” on näköjään pudonnut pois PDB-tietokannasta. Tehtävä jäi toiseksi, ilmeisesti koska ”sillä oli osittainen edeltäjä”. Ei ollut, vaan tuo ”after” tuli siis muista syistä.

Hannu Sokka

2. sija PM 1967

Harri Hurmeen mukaan

a#2

2.1...

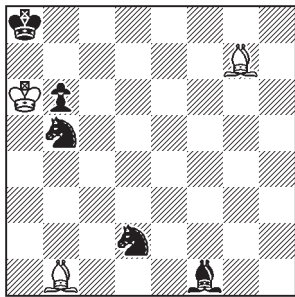
9+9

1.Ld4 Dh7 2.Lc6 Rf2# ja 1.Td4 Dg2 2.Tc6 Rc3#. Kyseisessä PM-kilpailussa piti esittää a#2:ssa musta T/L-Grimshaw yhdistettynä patterimattiin. Tuomiossaan (Stella Polaris 3/1967, s. 174) unkarilainen György Páros mainitsee, että tehtävällä olisi osittainen edeltäjä, mutta ei kuitenkaan tätä tehtävää anna. (Tai toimitus on sen jättänyt pois tilanpuutteen takia.) Hannun ja Harrin (ks. Harrin teksti) tehtävä on, luvalla sanottuna, sisällykkekkäämpi kuin Matti Myllyniemen voittajatehtävä (jota MM ei kelpuuttanut Toteutuneisiin oivalluksiin). (HT) Shakkitehtävien laatijana Hannu kunnostautui siis varsin nuorena ja tämä laji oli varsinkin viimeisinä vuosikymmeninä hyvin merkittävässä roolissa hänelle, pääharrastus. Yksi varhaisimmista menestyksistä oli hollantilaisen *Probleembladin* monimuotoisten apumattien laadintakilpailun voitto. Pauli Perkonon kanssa hänellä on menestysloputehtävä, jossa hienosti yksi lähetti tekee

tasapelin mustan lähettä ja kahta ratsua vastaan. Pauli kertoo, että sen alkuperäinen idea oli Hannun ja että Pauli auttoi siihen mukaan mustan ratsujen liikkeet, jolla ne saatiin mustalle haitallisiin ruutuihin. Lopputehtävissä erityisesti arvostetaan sitä, että on sellainen loppuratkaisu, jossa kaikki tarvittavat nappulat ovat siirtyneet avainpaikoilleen ratkaisun kuluessa. [Tehtävä 5]

Pauli Perkonaja & Hannu Sokka

kim., *Schach-Echo* TT 1966
tuomio *Schach-Echo* 11/1967

Tasapeli (=) 3+5

1.Lg6! Rd4+! 2.Kxb6 Rc4+ 3.Kc7 Re6+ 4.Kd7 Rxc7 5.Ke7 Le2 6.Kf6 Rh5+ 7.Kg5 Rg3 8.Kf4 Rf1 9.Le4+ Ka7 10.Lf3 Ld3 11.Le4 Le2 12.Lf3 ½–½. Siirron 4.- Rxc7 jälkeen asema löytyy Nalimovin loppupelietokannasta. Sen mukaan valkean kaikki seuraavat siirrot ovat ainoita tasapelin säilyttäviä siirtoja. Kyseessä oli ruotsalaisen Alexander Hildebrandin teemoittama ja tuomitsema teemalaadintakilpailu voitto- tai tasapelioppotehtäville, joissa mustien ratsujen piti rajoittaa mustan lähetin liikkeitä. Ratsujen tuli siirtyä asemiinsa pelin aikana.

Muistan, että pelasin Soka kanssa hänen kämppillään kerran imitaattorishakkia. Yksi peli kesti koko yön ja aamulla se piti lopettaa ratkaisemattomana. Imitaattori esti kaikki tehokkaat hyökkäykset, kumpikaan ei saanut koko yönä mitään aikaiseksi. Tämä kokemus jäikin ainoaksi imitaattorin kanssa.

Pakkoshakki-peli oli mielenkiintoisempaa, tätä harrastin Soka kanssa monet yöt. Siinä on tehtävä voidessaan yhden siirron matti ja matin tekijä häviää. Myös sotapeliä pelasimme usein. Se on shakkia, jossa vastustajan siirtoja ei näe ja kolmantena oleva tuomari vahtii, että tehdään laillisia shakkisiirtoja, hyvin mielenkiintoinen laji.

Vaikka olin pitkiä aikoja Hannun kanssa eri tilanteissa, joissa normaali-ihmisten kesken olisi puhuttu kaikenlaisista asioista, esim. opintojen edistymisestä, niin tämmöisistä ikävistä asioista emme koskaan puhuneet. Shakki- ja bridgeongelmat olivat loputon maailma, jossa aina riitti mielenkiintoista pohdittavaa. Laadinta varsinkin on huumetta, joka auttaa elämän muiden murheiden unohtamisessa edelleenkin. Siis minulla ei ole minkäänlaista käsitystä siitä, miten lähellä tai kaukana Hannu oli DI-tutkinnon suorittamisesta, veikkaan että paljon puuttui. Yhden poikkeuksen tähän tabu-puheenaiheeseen voin kertoa. Kerran taas olimme pelanneet Hannun luona neljän hengen porukalla bridgeä aamuun asti ja oli tammikuun loppu niin, että sinä aamuna oli viimeinen mahdollisuus ilmoittautua korkeakouluun läsnäolevaksi kevätkaudeksi. Ei hätää, keräsimme kaikilta opintokirjat ja lepääjänä ollut bridgen pelaaja meni koululle leimaamaan ne, niin kevätkauden opinto-oikeus oli taas kunnossa. Muuten sinne ei mentykään, vanha sanonta oli että ”luennot ovat lahjattomia varten”. Itselläni oli kyllä ajatus joskus valmistua ja toisinaan kävin tenteissä sentään. Niistä pääsi hyvin läpi, kun lainasi kavereilta prujut eli vanhojen tenttien kysymyksiä ja niiden mallivastauksia. Parin illan uhraaminen niiden lukemiseen yleensä riitti, kun osasi hyvin laskea. Teekkarikylässä sai asua korkeintaan kuusi vuotta, mutta sitten piti hankkia jokin muu asunto. Valmistuminen meiltä shakkiin ja bridgeen innostuneilta vei tosi kauan, esim. Vesa Meskanen sai rakennus-DI:n paperit 20 vuoden kuluttua opintojensa aloittamisesta

Otaniemessä. Vesa oli aivan verraton seuramies. Vesa nousi myös shakkimestariksi pitkän kaavan mukaan, hän oli aikanaan vanhin tittelin saaja. Nyttemmin tätä ennätystä pitää hallussaan HSK:n Ilkka Mäkinen eli tämä meni pois teekkarailta, kummallista. Joskus 50-luvulla TKK:n rehtori lakkautti teekkarien bridgekerhon, koska sen jäsenet eivät valmistuneet insinööreiksi. Myös Soka aikana tähän toimenpiteeseen olisi ollut

aihetta, koskien myös shakkikerhoa.

Sanotaan, että teekkarista tulee DI, kun hän ymmärtää, ettei kaikkea ilmaista viinaa kannata juoda. Hannu Sokka oli ikiteekkari.

Harri Hurme

TKK:n sähköosastolle 1964, radiotekniikan DI 1973, väliaikana opiskeli shakin 2. lk:n pelaajasta maajoukkueluokan pelaajaksi.

Henry Tanner:

Hannu Soka tehtävistä

Harri Hurmeen artikkelissa esitellään osa Hannu Soka kuuluisimmista tehtävistä. Tämän valikoiman tarkoitus on tuoda esille muita Soka menestystehtäviä. Artikkelini lopussa on pieni valikoima PDB-tietokannasta löytyviä Soka tehtäviä, joiden uskon miellyttävän kriittistäkin tehtäväharrastajaa.

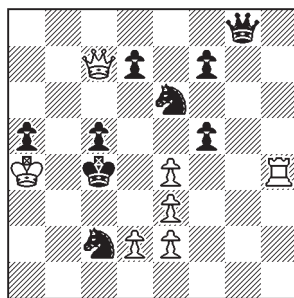
Näitä tehtäviä kerätessäni olen todennut Hannu Soka hyvin laaja-alaiseksi ja laatu-tietoiseksi laatijaksi, jolle menestyksiäkin on kertynyt – jo vuodesta 1964 lähtien! – suhteellisen runsaasti. Herääkin kysymys, miksi Sokasta ei tehty tehtävemestaria, kun hänen tuotantonsa taso ja laajuus selvästi olisivat siihen riittäneet. Osaselityksiä ovat laatijan itsensä vaatimattomuus ja toisaalta – ennen viime vuosien satulaadintainnostusta – hänen tehtäviensä suhteellisen vähäinen määrä. (Kokonaistuotanto lienee noin 150–200 tehtävää; vaikea arvioida tarkemmin.) Ja tietysti myös yksi keskeinen kriteeri: Fide-albumeihin valittujen tehtävien määrä, mikä Soka osalta oli hänen tasoonsa nähden vaatimattomat 1,5 tehtävää. Saattaa olla, ettei Sokka edes lähettänyt tehtäviään tarjolle albumeihin. En tiedä.

Vaikka Hannu Sokka ja minä emme tavanneetkaan viimeisten parin vuosikymmenen aikana kasvatusten kuin muutaman kerran, olimme kuitenkin yhteydessä toisiimme

usein sähköpostitse, ja tästä yhteydenpidosta minulle syntyi kuva Sokasta avuliaana ja tehtävähakista loppuun asti innostuneena tehtäväniekkana.

Hannu Sokka

1. palk., 1. kolmen kuukauden kilpailu 1966
Suomen Sosialidemokraatti 7.5.1966

2#

7+9

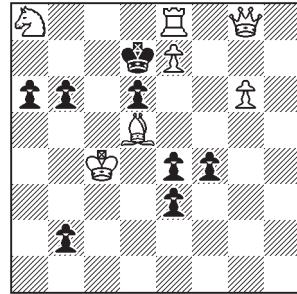
Teemahoukutus: 1.Db7? (2.Da6,Db3,Db5,Dd5#) 1.- fxe4/Rb4/Rd4 2.Db3/Db5/Dd5#; 1.- Rxe3!; 1.Dxd7? (2.Db5,Dd3,Dd5#) 1.- Rb4/fxe4/Rd4 2.Db5/Dd3/Dd5#; 1.- De8!; 1.Dxa5? (2.Da6,Db5,Dc3,d3#) 1.- Rb4/Rxe3/Da8 2.Db5/Dc3/d3#; 1.- fxe4!; 1.Dd6? (2.Da6,Dd3,Dd5#) 1.- Rf4/fxe4/Rd4 2.Da6/Dd3/Dd5#; 1.- Rb4!. Ratkaisu: **1.De5!** (2.Dc3,Dd5,d3#) 1.- Rb4/Rd4/fxe4 2.Dc3/Dd5/d3#. Tuomion mukaan tehtävä ”esit-

tää neljässä houkutusessa ja ratkaisussa pääasiassa D:n kolmoisuhkauksia; yhdessä houkutusessa ja ratkaisussa tosin yksi D-uhkaus ja -matti ovat hauskaasti vaihtuneet s-uhkaukseksi ja -matiksi. Rakenteeltaan moitteeton, korkealuokkainen tehtävä.”

Fleck on perinteinen nimitys (ns. suorien mattitehtävien alueella) teemalle, jossa valkea uhkaa vähintään kolmea eri mattisiirtoa ja mustan puolustus siirrot erittelevät uhat, eli pakottavat niistä yhden kerrallaan. Perus-Fleckissä kaikkia mustan siirtoja seuraa duaaliton mattisiirto. Sokaan tehtävä ei ole perinteinen Fleck, sillä mustalla on sekä houkutuksissa että ratkaisussa useita puolustus siirtoja, jotka sallivat mattiduaalin. Olennaista on, että kussakin vaiheessa mustalla on vähintään kolme sellaista puolustus siirtoa, joihin valkealla on duaaliton mattisiirto (ja näitä on vähintään kolme erilaista). Tällaista rakennetta voidaan nimittää osittais-Fleckiksi; ks. hakusanaa ”Fleck, partial” Milan Velimirovićin ja Kari Valtosen *Encyclopediassa*. Koska en ole tällaisen modernin tematiikan asiantuntija, kysyin Karin mielipidettä Sokaan tehtävästä, ja Kari vastasi mm.: ”Sokaan osittainen tai vapaamuotoinen Fleck on tietämäni mukaan hyvin omaperäinen, eli niitä ei monivaiheisina uskottavien houkutusin ole liemmin laadittu. [Se on] harvinaisen onnistunut monivaiheinen osittais-Fleck, perustellusti varmaan yksi näteimpiä suomalais-2#:ia yleensäkin, jos ei teemaa jostain syystä karsasta kovasti.” Kari totesi myös arvostavansa sitä, että mustan siirrot 1.-Rb4 ja 1.-fxe4 esiintyvät vuoroin kumouksina, vuoroin muunnelmasiirtoina, ja että tehtävä olisi vieläkin parempi, jos muunnelmasiirto 1.-Rd4 esiintyisi myös kumoussiirtona. – Tehtävä löytyy myös *Lauantaishakkia*-teoksesta, johon on koottu Osmo Kailan kirjoittamat *Suomen Sosialidemokraatin* tehtäväpalstat vuosilta 1964–1971.

Hannu Sokka

1. palk.Hellmuth Laaksonen 70 JT, 1983

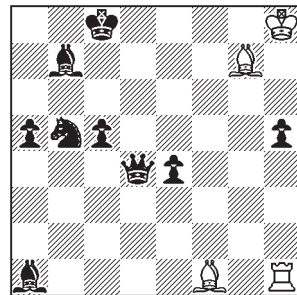

sa#4 4 ratkaisua 7+8

1.b1R 2.Rc3 3.Rb5 4.Rc7 Rxb6#; 1.b1L 2.Lc2 3.La4 4.Lc6 Le6#; 1.b1T 2.Th1 3.Th7 4.Txe7 Td8# ja 1.b1D 2.Dg1 3.Dxg6 4.Dxe8 De6#. Laadintakilpailussa vaadittiin korkeintaan 10-siirtoisia sarjasiirtoisapumatteja vähintään kaksin ratkaisuin. Juhlja-tuomari totesi voittajatehtävästä (*ST 5/1983*): ”Laatijan idea hyvin onnistunut. Samaisnappulatehtävä: D-korotus, D-matti, T-korotus, T-matti jne. Tasaisesta joukosta mielestäni parhain.” Tämän täyskorotustehtävän yhtenäisyyttä lisää vielä se, että kaikissa ratkaisuissa mustan viimeinen siirto on tukinta.

Hannu Sokka

4. sija, alaosastojen kilpailu 1983

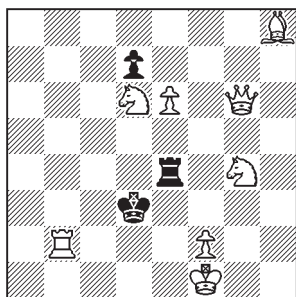
a#3 b) mDd4→b2 4+9

a) 1.Rc7 Lb5 2.Kd8 Td1 3.Lc8 Lf6#; b) 1.Ra7 La6 2.Kb8 Tbl 3.La8 Le5#. Ranskalainen Charles Pelle (1911–1965) on antanut ni-

mensä sekä Pelle-siirrolle, eli siirrolle kiinnityslinjaa pitkin, että Pelle-teemalle, jossa kaikki teemasiirot tehdään kiinnitetyin nappuloin kiinnityslinjalla. Alaosastojen välisen laadintakilpailun 1983 apumattiosiossa piti laatia a#3, jossa mattisiirrosta valkea nappula liikkuu pitkin kiinnityslinjaa. Tuomari Teppo Mänttä totesi Soka tehtävästä: ”Helpon tuntuiseksi ratkeava tehtävä, jossa kauniit toistomatit.” (ST 3/1984) Ratkaisuissa on runsaasti muutakin analogiaa, mm. kiinnityssiirrot 2.-Td1 ja 2.-Tb1.

Hannu Sokka

3792, *feenschach* 65, V/1983

i#8

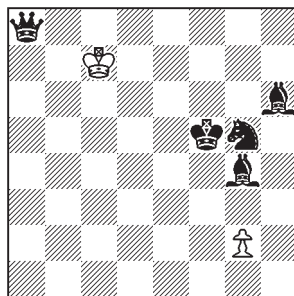
8+3

1.Te2! dxe6 2.La1 e5 3.f4 exf4 4.Df5 f3 5.Db5+ Tc4 6.Db1+ Tc2 7.Dd1+ Td2 8.Tf2 Txd1#. Kevyt ja viehättävä tehtävä, jonka alussa valkea tekee kaksi antikriittistä (tulevat katkot välttävää) siirtoa. Kuten *feenschachin* kriittiset lukijat/ratkaisijat totesivat, tehtävä sisältää ”tuttuja elementtejä”, mutta mikäpä ortodoksitehtävä ei sisältäisi?! Kun itsekin olen hieman vastaavankaltaisia itsematteja laatinut (erityisesti yhteistyössä Steven Dowdin kanssa), osaan tällaisia arvostaa, mutta vuosikilpailujen (ja Fide- albumeiden) tuomarit edellyttävät tehtäviltä mutkikkaampia, syvällisempiä koneistoja...

Hannu Sokka

3. kum. Satakunnan alaosa 25 v. JT

Suomen Tehtäväniekat 4/1989

a#5

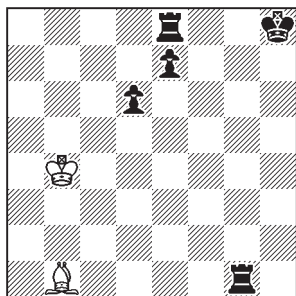
b) mKf5→f6 2+5

a) 1.Lh3 Kd7 (!) 2.Kg4 Kd6 3.Kh4 Ke5 4.De8+ Kf4 5.Dh5 g3# ja b) 1.Le6 g4 2.Rf7 g5+ 3.Ke7 g6 4.Lf8 g7 5.De8 g8R#.

Satakunnan tehtäväkerhon 25-vuotisjuhla-laadintakilpailuun piti laatia siirtoluvultaan vapaita ortodoksitehtäviä (mukaan lukien apu- ja itsematit), joissa nappuloiden määrä oli kaksi valkoista ja viisi mustaa. Tuomarit Kauko Virtanen ja Kari Valtonen totesivat tuomiossaan (ST 4/1989) Soka näppärästä tehtävästä seuraavaa: ”Vs:n kahdenlainen tehtävä ja täysin erilaiset ratkaisut ovat hyvä vitsi, varsinkin kun mLh6 ja mRg5 ovat a-muodossakin tarpeellisia (4.Dh8?). Eiväthän ne kyllä mattiasemaa kaunista.” Tuo 4.Dh8?-kommentti on lapidaarisuudessaan kenties hieman kryptinen, joten avataanpa sitä. Mustalla pitää (a-muodon ratkaisussa) olla jotain h-linjalla estämässä mD:n reitti h8:n kautta h5:een. (Jos poistamme Lh6:n ja Rg5:n, mD voi siirtyä h8:aan jo 1. siirroksaan: 1.Dh8 Kc6 2.Lh3 Kd5 3.Kg4 Ke4 4.Kh4 Kf4 5.Dh5 g3#.) Jos laatija käyttää tähän tarkoitukseen Lh6:ta (mikä sopii hyvin b-muodon ratkaisun kannalta), tarvitaan g5:een katkonappula mahdollistamaan 4.-Kf4.

Huomattakoon lisäksi, että valkean on a-muodossa tehtävä tarpeellinen K-temposiirto heti alussa. Vaikka a-muodon ratkaisun voisikin kenties hoitaa vähemmin nappuloin, b-muodon taloudellisuudessa ei ole moittimista: lyönnitön ratkaisu päättyi keskilaudan ihannemattiin.

Hannu Sokka
5. kim. ST 1995

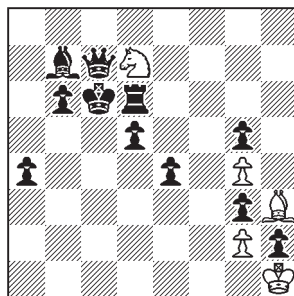

i#18   2+5
seuraa johtajaa
Follow My Leader

1.Lc2! Tb1+ 2.Ka4 Tb4+ 3.Ka5 Ta4+ 4.Kb5 Ta5+ 5.Kb6 Tb5+ 6.Kc6 Tb6+ 7.Kc7 Tc6+ 8.Kd7 Tc7+ 9.Ke6 Td7 10.Kd5 e6+ 11.Kd4 d5 12.Ke5 d4 13.Ke4 e5 14.Kd3 e4+ 15.Kd2 d3 16.Ke3 d2 17.Ke2 e3 18.Kd1 e2#. Tämä kiinnostava satuehto vaatii mustaa siirtymään ruutuun, josta valkea juuri lähti; jos tällaista siirtoa ei ole, musta on vapaa valitsemaan siirtonsa. Sokan tehtävä julkaistiin ensimmäisen kerran Turun tehtäväkongressin (1995) saturatkaisukilpailun yhteydessä ja hieman myöhemmin ST:n nrossa 4–5/1995. Vuosikilpailun tuomiossaan (ST 4–5/2000) unkarilainen, nuorena kuollut laatijalahjakkuus Gábor Cseh (1974–2001) kehui mattiasemaa ja ennusti tälle satuehdolle suurta tulevaisuutta. Juuri tämä tehtävä mielessäni lähdin laatimaan muisto-omistustehtävääni, i#11, joka löytyy toisaalta tästä lehdestä.

Hannu Sokka

3. kum., Jan Hannelius 80 JT, 1996–2000

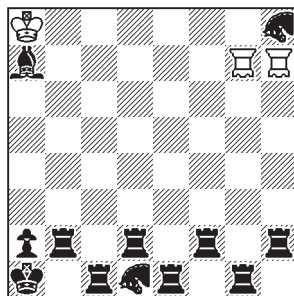

a#5   5+11

1.Lc8 Rxb6 2.Lxg4 Rd7 3.Le2 Lg4 4.La6 Ld1 5.Lb7 Lxa4#. Jan Hanneliuksen 80-vuotisjuhlalaadintakilpailun a#-ryhmään piti laatia apumatteja, joissa esiintyy vähintään yksi paluu. Sokan tehtävässä mustan lähetin kiertö on motivoitu hauskaasti, kun vR:n 1. siirto avaa viistorivin c8-h3 ja 2. siirto katkaisee saman linjan heti perään. Tuomaria (Teppo Mänttä) miellytti myös se laatijan oivallus, että musta voi käydä nappaamassa g4-sotilaan myös daamallaan (1.Dc8? 2.Dxg4), mutta sitten mD ei yllättäen enää pääsekään takaisin c7:ään kolmessa siirrossa. Tuomio: ST 4–5/2000.

Hannu Sokka

kim. *The Problemist* 2006

s#43   3+12

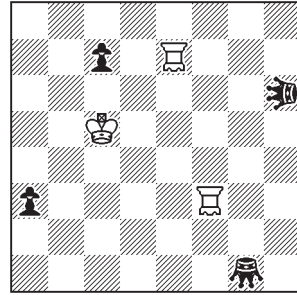
v. tornihyppääjät / *Rookhoppers* g7, h7
m. neliöjuuri-50-juoksijat / *root-50-leapers* d1, h8

Tornihyppääjä liikkuu ja lyö T:n siirtymälinjoilla olevan lähimmän nappulan takaiseen ruutuun. Neliöjuuri-50-juoksija tekee siirtoja, joiden geometrinen pituus on $\sqrt{50}$; se on siis (1,7;5,5)-juoksija, joka voi liikkua esim. a1-b8 tai a1-h2 (1,7)-juoksijana ja a1-f6 (5,5)-juoksijana.

1.THf7 2.THe7 3.THd7 4.THc7 5.THxd1
6.THb1 7.THb3 9.Kc8 10.THb1 11.THd1
12.THd3 13.Kd7 14.THe7 15.Ke8 16.THd1
17.THf1 18.THf3 19.Kf7 20.THg7 21.Kg8
22.THf1 23.THh1 24.THh3 25.Kxh8 26.Kg8
27.THh1 28.THf1 29.THf3 30.Kf7 31.THe7
32.Ke8 33.THf1 34.THd1 35.THd3 36.Kd7
37.THc7 38.Kc8 39.THd1 40.THb1 41.THb3
42.Kb7 43.THxa7#.

Insinööri-Sokka rakenteli mielellään mutkikkaita koneistoja, mistä hänen 17421-siirtoinen (Olli Heimon lyhentämä 17415-siirtoinen) sarjasiirtoisapumattinsa on loistava esimerkki. (Ks. PDB-linkit.) Tässä 43-siirtoisessa sarjasiirtoisamatissa (jossa siis valkea tekee kaikki siirrot), valkea joutuu ensin poistamaan h8:ssa sijaitsevan neliöjuuri-50-juoksijan, joka suojaa mattiruudun a7. Koska valkean kömpelöhhöt tornihyppääjät eivät pysty lyömään h8:aan riittävän nopeasti, lyönti pitää toteuttaa kuninkaalla. Niinpä TH-pari vaeltaa ensin vasemmalle ja sitten vK:ta avustaan takaisin oikealle, sitten takaisin vasemmalle, kunnes mattisiirto lopulta on mahdollinen. Ilman neliöjuuri-50-juoksijaa d1:ssä tehtävässä tuntuisi olevan duaali: valkea voisi pelata 5.THb7 6.THb1 7.THb3 8.Kb7 jne. Tuomiossaan (*The Problemist*, syyskuu 2011) suomalaisniekkojen hyvin tuntema saksalainen Hans Gruber totesi tehtävän olevan ”hyvin viihdyttävä hyppääjätarina, johon sisältyy lukuisia K-vaelluksen mahdollistavia shakkisuojuuksia”.

Hannu Sokka
2. palk. *feenschach* 2010

i#10 3 ratkaisua 3+4
pisinsiirtoinen / max.
v. visiirit/*Wezirs* e7, f3
m. heinäsiirrkka/*Grasshopper* g1
m. kulkusirkka/*Locust* h6

Satunappuloista heinäsiirrkka on tutuin, se siirtyy hyppäämällä D-linjoilla lähimmän pukkinappulan takaiseen ruutuun. Kulkusirkka muistuttaa hieman heinäsiirrkkaa, mutta se lyö pukkinappulan (jonka siis tulee olla vastustajan värinen); pukkinappulan takana olevan ruudun tulee olla tyhjä. KS liikkuu vain lyöden. Visiiri on ns. lyhyttorni, joka pystyy siirtymään vain ruudun kerrallaan joko pysty- tai vaakasuoraan. Ratkaisut: i) 1.Vf7 Hb6 2.Kc4 Hd8 3.Vf6 Hg5 4.Ve3 Hd2 5.Kb4 Ha5 6.Vd3 Hd8 7.Vc3 Hg5 8.Kxa3 KS[xf6]e6 9.Ka4 c5 10.Vb3 KS[xb3]a2#; ii) 1.Kb4 c5+ 2.Kxa3 Hb6 3.Kb3 Hb2 4.Ka2 c4 5.Kb1 c3 6.Vf2 Hg2 7.Kc1 He2 8.Vg2 He8 9.Vd7 Hc6 10.Vh2 KS[xh2]h1#; iii) 1.Vf4 Hb6 2.Vf5 Hd8! (2.-Hd4? 3.Vf6 Hg7 4.Vg6 Hd7 5.Kc6 Hb5 6.Kd7 He8 7.Kd8 Hh5 8.Vd7 Hf7 9.Vg7 KS[xg7]f8#) 3.Kd5 Hd4 4.Vf6 Hg7 5.Vg6 Hd7 6.Kc6 Hb5 7.Kd7 He8 8.Kd8 Hh5 9.Vd7 Hf7 10.Vg7 KS[xg7]f8#. Tuomiossaan (*feenschach* 201, VII 2013) tuomari Karol Mlynka totesi tehtävän olevan virtuoosi- maista pisinsiirtois-tasapainottelua, jossa visiirit toimivat heinä- ja kulkusirkkojen pukkinappuloina; KS-matit ovat viehättäviä ja tehtävä on miniatyyrimuotoinen. Ainoana puutteena tuomari mainitsi sen, että muu-

tamat mustan siirrot toistuvat ratkaisujen välillä. Todettakoon lisäksi, että matit ovat mallimatteja, mutta eivät toistomatteja, ja että vK tulee matitetuksi kolmessa etäisessä ruudussa: a4, c1 ja d8. Tämä menestystehtävä edustakoon yhtä puolta Sokan laadinnassa: tietokoneavusteista satushakkilaadintaa, jossa useimmiten monisiirtoiset tehtävät sisältävät erilaisia satunappuloita ja satuehtoja. Perfektionistina Sokka on varmasti nähnyt paljon vaivaa pyrkiessään optimaaliseen lopputulokseen: mahdollisimman kevyissä asemissa mahdollisimman pitkiä ratkaisuja, kaksi tai useampia ratkaisuja mikäli mahdollista ja lopussa malli- tai ihannematit (toistomatit, mikäli mahdollista).

Alla on yhdeksän Sokan tehtävää, jotka löytyvät PDB-tietokannasta, internet-osoitteesta <http://pdb.dieschwalbe.de/>. Kirjoita hakukenttään tällainen hakuete: PROBIID='P0539460' jossa P:n jälkeinen numero korvataan kulloisellakin numerolla. PDB:stä löytyy monta muutakin miellyttävää ja/tai tasokasta tehtävää Sokalta, mutta juuri nyt nämä miellyttivät minua erityisesti.

P0539460, a#2, joka sisältää 27 (!) erilaista muotoa, sai 1. palkinnon alankomaalaisen *Probleemblad*-lehden 120. teematurnauksessa 1967. Tuomio julkaistiin lehden numerossa 2/1967 (III–IV 1967), sivuratkaisut ja tuomion muutos nrossa 6/1967 (XI–XII 1967), s. 100. Missä/milloin korjaus on julkaistu?

P0543385, a#2, on varhainen (1966) nelinurkkatehtävä.

P0584259, a#2, 8 ratkaisua, joissa 4+4 toistomattia.

P1086759, 5. kim. Hemmo Axt 60 JT, i#8*. Mielenkiintoinen pitkä itsematti, jonka vaihdella ja ratkaisu ovat hyvin erilaiset.

P1114173, 2. kum. *feenschach* 1988, sa#6, kolme muotoa, kameleontteja & pisisiirtoinen. Tuomari Adam J. Sobey: ”Taloudellisuus ja ratkaisun luonteva kulku (flow of play) ovat erinomaisia.”

P1187025, 3. kum. Jiří Jelínek 50 JT, 2003. Pitkä itsematti, joka alkaa kahdella R-korotuksella; kaksi täyspitkää (mustan 2. siirrosta haarautuvaa) muunnelmaa toisto-olkainmatein.

P1232138, i#11, ei sijoittunut *Suomen Shakin* vuosikilpailussa 2000–2001, mutta on silti miellyttävä tehtävä. Alussa valkea tekee kolme korotusta (L, R, R), minkä jälkeen rakennetaan häkki vK:n ympärille. PDB:n mukaan C+.

P1232144. Toinen tasokas pitkä itsematti (i#10), joka ei sijoittunut *SSH:n* vuosikilpailussa 2000–2001. Valkea ajaa kauniisti mR:n e8:sta mattiruudulle g6 reittiä e8-f6-g8-e7-g6.

P1284164, 4. kum. *feenschach* 1989. Yksi maailman pisimmistä tehtävistä. Ranskalainen Jean-Michel Trillon (1929–2007) julkaisi jo aiemmin, vuonna 1982, *Rex Multiplex*-lehdessä kaksi vielä pitempää tehtävää, joiden vaatimukset olivat paluu kuvioasemaan 32550,5 siirrosta (heinäkuu 1982) ja 32551,5 siirrosta (lokakuu 1982). Näiden tehtävien kellokoneistomekanismi lienee vaikuttanut Hannun tehtävään. Trillon toteutti tehtävänsä 61 nappulalla, Hannu tarvitsi ”vain” 50. Toisaalta Hannun tehtävän jälkeen pisimmässä tehtävässä Cornel Păcurarin ja Arno Tünglerin 2016-siirtoisessa tehtävässä (DSK:n 61. TT, 2009–2010) pärjätään kahdella nappulalla! Nämä ennätystiedot koskevat vain WinChloe-tietokannasta löytyviä tehtäviä.

Satutehtävien ensipainostoimittajan virkaa hoitaa toistaiseksi päätoimittaja Jorma Paavilainen. Yhteystiedot sivulla 102.

nappulansa ruudulle, jolta valkea juuri lähti. Toisaalta valkean on aina pidettävä huoli siitä, että mustalla on vähintään yksi tällainen siirto. *In this s#11, black has to move onto a square just vacated by white.*

Pitkänen: 1.Ka3 g3 2.Kb2 g4 3.Kc3 h5 4.Kxd4 h6 5.Kc3 h7 6.Kb2 h8D+ 7.Ka3 Da1#; 1.Kb5 g4h3 2.Kc6 h4g4 3.Kd7 g5 4.Ke6 g6 5.Kf5 g7 6.Kg4 g8D+ 7.Kh3 Dg2#. Symboliikkaa: aktiviteettia h-linjalla, erityisen aktiivinen on valkean h-sotilas (= HS). Tehtävässä tapahtuu paljon: kaksi erilaista excelsior-marssia; mK:n pitkät marssit eri suuntiin ja matitus laudan vastakkaisilla reunoilla; mK:n paluu (Ka4xd4-a4); vs:n paluu (g2-g8-g2); Kniest-teema (valkea lyö nappu-

lan ruudulta, jossa mK tulee matiksi [h3]); vD:n mattisiirto nurkasta nurkkaan. (HT)

Pitkänen: 1.h8D! h1R (!) 2.Df1+ Kxd2 3.Td3+ Kc2 4.Dh2+ Rf2 5.De2+ Kc1 6.Dd1+ Rxd1 7.Tc3+ Rxc3 8.Dc2+ Kxc2=; 1.-h1L (!) 2.Tc2+ Kd1 3.Te1+ Kxe1 4.Df2+ Kd1 5.Dh5+ Lf3 6.Dd5+ Lxd5 7.Tc1+ Kxc1 8.Dc2+ Kxc2=. Symboliikkaa: aktiiviset h-sotilaat (= HS). Mustan T- ja D-korotuksiin tulee siirtoa lyhyemmät muunnelmat. Tehtävän runsaasta sisällöstä kannattaa huomioida mm. se, että 8. siirroksaan valkea uhraa c2.ssa eri D:t. (HT)

Paavilainen: a) 1.Tg6 h3 2.Hg5 e4#, b) 1.Tg6 e3 2.Hg5 e4#, c) 1.Tg5 h5 2.Hg4 e4#, d) 1.Tg5 e3 2.Hg4 e4#.

Terho Marlon 50-vuotisjuhlalaadintakilpailun tuomio / Award: Terho Marlo 50 JT

Tämä kansainvälinen laadintakilpailu julistettiin *Tehtäväniekka* 1/2012 -lehdessä ja laadinta-aikaa oli 31.8.2012 saakka. Tehtäviä saapui tuomiolle 48 eli niukasti alle symbolinen määrä. Laatioita oli 20 9 maasta.

Kilpailussa haettiin enintään 5-siirtoisia matti-, itsematti- tai apumattitehtäviä, joissa esiintyy peilimatti (matissa olevan kuninkaan kaikki 8 vierusruutua tyhjinä) vähintään kahdessa eri ruudussa. Eri vaiheissa, esim. houkutuksissa, esiintyvät peilimatit olivat myös sallittuja ja toivottuja.

Laadinta-aika jäi kenties vähän lyhyeksi, vain viisi kuukautta, mutta tarjokkaiden määrä yllätti ja ilahdutti. Ehkä melko vaativa teemoitus oli sittenkin onnistunut ja kiinnostava. Suurin osa tehtävistä oli kaksisiirtoisia jakauman ollessa tällainen: 2# 22 kpl, a#2 14 kpl, 4 #3 kpl, a#4 2 kpl, ja vielä 5#, 6#(!), i#2, i#3, i#4, i#5 ja a#3 1 kpl kutakin.

Yleistä

Osa tehtävistä näytti hieman keskeneräisiltä, ikään kuin ideaa olisi pitänyt ehtiä hioa rauhassa puoli vuotta lisää. Joissakin tehtävissä

peilimattikuningas pysyy paikoillaan. Nämä valitettavasti jäävät pois tuomiosta, vaikka monessa niistä on muuta mielenkiintoista sisältöä.

Olisin luultavasti sijoittanut linnoitus-tehtävän Ke1 Db8 Ta1 Th1 Le6 – Ke3 (5+1) 2#, mutta valitettavasti tämä vitsikäs idea on edelletty. Vaikka linnoituksen luulisi istuvan hyvin tähän teemoitukseen, kilpailun 2#-tehtävät ja 5#-mansubi eivät mielestäni tuoneet riittävästi uutta tähän skeneen.

Toinen erikoissiirto, korotus, ei sekään tainnut olla helppo yhdistää peilimatteihin. Sijoiin lopulta vain yhden, joka esittää tempokorotuksia.

Kun vähintään kahta mattiruutua vaaditaan, tulee kovin helposti mieleen K-tähti. Tämäkin lupaavantuinen teemakokonaisuus tuotti laatioille hankaluuksia ja tulokset vaikuttavat keskeneräisiltä, enkä uskalla sijoittaa niistä yhtään. Epäpuhtaudet sinänsä eivät haittaa, onhan tämän teeman sisällä ymmärrettävää, jos alkusiirto ottaa pako-ruutuja ja/tai shakkaa. Varsinainen sisältö ei tässä ryhmässä vaikuttanut kuitenkaan

riittävältä kompensoimaan pikku puutteita.

Kauniit toistomatit esittävä 6# oli kilpailuun ylipitkä, ja mielestäni se ansaitsee tulla erikseen julkaistuksi myöhemmin.

Tehtävien arviointi ja palkitseminen tapahtui ilman laatijoiden nimiä, kuten näissä JT-kilpailuissa on tapana. Onnittelut palkituille ja suuret kiitokset kaikille osallistuneille! Säilytän kaikki tehtävät, ikäänkuin syntymäpäivälahjoina.

Kaiken kaikkiaan kaikissa osallistuneissa tehtävissä oli tervettä yrittäjähenkä kiitettävästi. Muutamat sijoittumattomat herrättivät uusia ideoita, ja kenties vielä näemme juhlijän laatimina lisääkin peilimatteja...

The announcement of this international composing tourney was published in the issue 1/2012 of the problem magazine Tehtäväniekka. The deadline for sending problems was August 31st, 2012. There were 48 participating problems, slightly less than the symbolic amount. There were 20 composers from 9 countries.

The tourney was for orthodox direct mate, s#, or h# problems in no more than five moves, showing mirror mates (all eight flight squares of the mated K are empty) on at least two different squares. Mirror mates appearing in different phases (e.g. in tries) were accepted, even appreciated.

Perhaps there was too little time for composing, only five months, but the amount of received problems was a surprise and a joy. Perhaps the demanding theme was, in the end, proper and interesting. The majority of the problems were twomovers; the distribution was: 2# – 22; h#2 – 14; 4# – 3; h#4 – 2; and then 5#, 6# (!), s#2, s#3, s#4, s#5, and h#3 – one each.

General remarks

Some problems seemed somewhat unfinished, as if an extra half year would have

been needed to hone the idea. In some problems the mirror-mated K stays on one square, so unfortunately these had to be left out of the award although many of them have interesting content, in addition to the mates.

Probably I would have included the castling problem (Ke1 Qb8 Ra1 Rh1 Be6 – Ke3; 5+1; 2#) in my award, but regrettably this funny idea is anticipated. Supposedly the castling would fit well with this theme, but I feel that the direct 2-ers and the 5# mansuba didn't bring enough new ideas into this "castling scene."

It also seems that the other special move, the promotion, was not easy to combine with mirror mates. In the end I awarded only one such problem, showing tempo promotions.

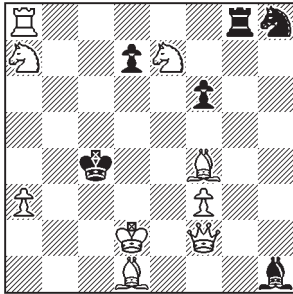
When at least two mating squares are asked for, the K-star is a very natural thought. This promising theme combination proved thorny and for me the results seem unfinished, so I don't dare to award any of them. Impurities are not too bad as such, because with this theme it is understandable if the key takes a flight and/or checks. Within this group, however, I felt that the actual content was not enough to compensate for the small blemishes in any of the problems.

A direct 6-mover, showing beautiful mirror mates, was too long for this competition and I think it deserves to be published somewhere else, later.

My assessing and awarding of the problems was done without knowing the names of the composers, which is normal in such JT's. Congratulations to all awarded composers and warmest thanks to all participants! I'll keep all the problems as birthday presents of a kind.

In each and every participating problem, there was laudable entrepreneurial spirit. Some unawarded problems generated new ideas in my mind, and perhaps one day we'll see new mirror mates composed by the celebrating judge.

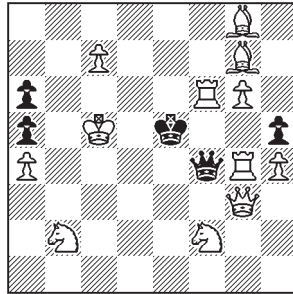
1. palkinto / 1st Prize
Jorma Paavilainen (FIN)

2#

9+6

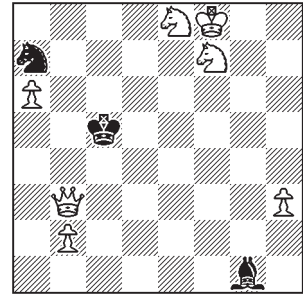
2. palkinto / 2nd Prize
Jevgeni Fomitšev (RUS)

i#5

12+5

3. palkinto / 3rd Prize
Jevgeni Fomitšev (RUS)

4#

7+3

Palkinnot / Prizes

1. palkinto / 1st prize Jorma Paavilainen, Suomi / Finland

Tavallisen näköinen 2#, joka kuitenkin suorastaan kuhisee peilimatteja. Asema on hämmentävän kevyt ja nappuloiden multifunktionaalisuus täydellistä. Todellinen peilimattilohtö!

An ordinary looking direct 2-er, but teeming with mirror mates! The position is surprisingly light, and the multifunctionality of the pieces is perfect. A real mirror mate find!

1.Rb5? (2.Rd6#) 1.- Kxb5 2.Le2#, 1.- Rf7!, 1.Rd5? (2.Rb6#) 1.- Kxd5 2.Lb3#, 1.- Tb8!; 1.Rec8? (2.Rb6#) 1.- Kd5 2.Lb3#, 1.- Txc8!, 1.Rf5? (2.Dd4#) 1.- Kd5 2.Lb3#, 1.- Tg2!, 1.Le5? (2.Dd4#) 1.- Tg4/g2 2.Tc8#, 1.- fxe5, 1.Ld6? (2.Dc5#) 1.- Tg2 2.Tc8#, 1.- Tg5!, 1.Le3? (2.De2, Df1#) 1.- Tg2 2.Tc8#, 1.- Lxf3!, 1.Kc2? (2.Le2#) 1.- Lxf3! 1.Ke3! (2.Dc2#) 1.- Ke5 2.Kd3#, 1.- Tg2 2.Tc8# (1.- Kc3 2.Dc2#)

2. palkinto / 2nd prize: Jevgeni Fomitšev, Venäjä / Russia

Kaunis alkuasema ja täydellinen ekonomia. Musta valitsee 1. siirrossaan, sen jälkeen ei improvisoida. Peilimatit toteutuvat kameleonttitoistona, mutta ei siinä kaikki, vaan myös valkean hiljaisten 4. siirtojen

jälkeen ollaan kameleonttiasemissa. Hieno!

A beautiful starting position with perfect economy. In his 1st move, black makes choices, and after that there's no room for improvising. The mirror mates appear as chameleon echoes, but that's not all: also after white's non-checking 4th moves we have chameleon positions again. Great!

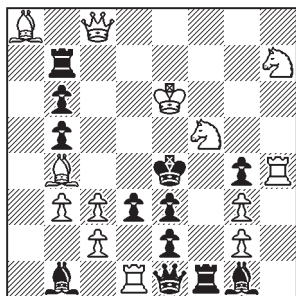
1.Lb3! hxg4 2.Rxg4+ Ke4 3.Dg2+ Df3 4.Kc4! Dxg2 5.Lc2+ Dxc2#, 1.- Dxg3 2.Tg5+ Dxg5 3.Tf3+ Df6 4.c8D! Dxg7 5.Dc7+ Dxc7#.

3. palkinto / 3rd prize: Jevgeni Fomitšev, Venäjä / Russia

Luonteva alkuasema, hyvä alkusiirto ja ihailtava taloudellisuus. Re8 voisi myös olla d5:ssä, mutta e8:ssa se antaa liikkuvuutta Rf7:lle ja kiusaa siten ratkaisijaa. Kf8>g8 olisi myös muuten mahdollinen, mutta silloin syntyisi mattiduaaleja 2.- Kd7:n jälkeen. Hieman yllättäen näyttääkin siltä, ettei mahdollisilla lähettishakeilla ole ratkaisun kannalta merkitystä, vaan lähetti pitää ratkaisua muuten puhtaana. Tehtävä ei ole ihan ”minun tyyppiäni”, joka tapauksessa hieno ekonominen toistomattiesitys.

A natural starting position with a good key and admirable economy. The e8-S could be on d5 as well, but on e8 it gives mobility to the f7-S and thus teases the solver. Kf8>g8

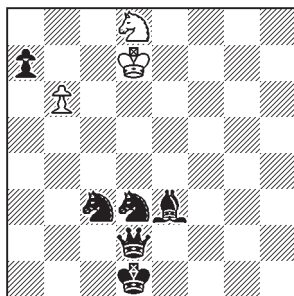
4. palkinto / 4th Prize
Janne Syväniemi (FIN)

i#4

13+12

1. maininta / 1st Comm.
Janne Syväniemi (FIN)

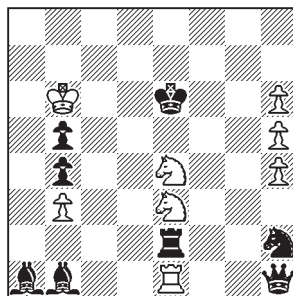

a#4

2.1.1.1

3+6

2. maininta / 2nd Comm.
Christer Jonsson (SWE)

a#2

3.1.1.1

8+8

were possible if there weren't mating duals after 2.-Kd7. It is slightly surprising to notice that the possible bishop checks do not affect the solution, but the bishop is needed to keep the solution clean in other ways. This isn't "my type of problem," but in any case it is a fine, economical presentation of echo mates.

1.Rc7! (2.Re6+) 1.- Kc6 2.Db7+ Kc5 3.Re6+ Kc4 4.Re5# (2.- Kd7 3.Dd5+); 1.- Kd4 2.Dc3+ Ke4 3.Rd6+ Kf4 4.Re6#; 1.- Rb5 2.Dd5 Kb6 3.Dxb5+ Kxc7 4.Db7#.

4. palkinto / 4th prize: Janne Syväniemi Suomi / Finland

Karhea alkuasema, mutta vastapainoksi kolminkertainen teemaesitys, värikästä peliä ja "star variation" 1.- Lf2. Teemasisältö toimi myös, jos e1:ssä olisi kolmas musta torni. Tf1:n pönkityksestä huolehtivan daamin siirtoihin 1.- Dxc3/Dxg3 on yksimääreiset täyspitkät sivumuunnelmat jo alkuasemassa. Asema olisi kunnossa myös, jos -Td1 ja +vse2, mutta La8 olisi korotettu. Tällaisen korotusnappularajatapauksen hyväksyisin, vaikka se jäi kilpailujulistuksessa mainitsematta. Tämä tehtävä oli kovasti mieluinen, mutta aivan kärkeen en sitä tohtinut nostaa.

The diagram position is somewhat unpolished, but that is balanced by triple presentation of the theme, colourful play, and the "star variation" 1.- Bf2. The thematic content would also work with a third

black rook on e1. For the moves of the black queen, which is used to block the f1-rook, 1.- Qxc3/Qxg3, we have dualfree full-length sidevariations already in the diagram position. The position would be OK also if -Rd1 and +wPe2, but then the a8-bishop would be promoted. I would accept this kind of border-case of promoted force, although I didn't mention it in the tourney announcement. I liked this problem a lot, but I didn't feel I could place it in the very top.

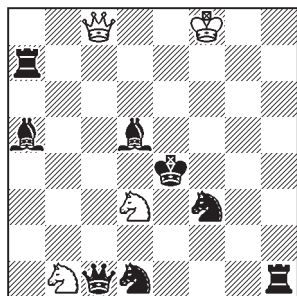
1.De8! (2.Kd6+ Kxf5 3.Dh5+ Ke4 4.Rf6+ Txf6#; 1.- Txf5 2.Rg5+ Tg5 3.Txg4+ Txg4 4.Dg6+ Txg6#; 1.- Lf2 2.cxd3+ Lxd3 3.Kf6+ Kd5 4.Rxe3+ Lxe3#; 1.- Dxc3 2.Rd6+ Kd4 3.Rxb5+ Ke4 4.Rf6+ D/Txf6#; 1.-Dxg3 2.Dc6+ Kf4 3.Dd6+ Ke4 4.De5+ Dxe5#.

1. maininta / 1st Commendation: Janne Syväniemi Suomi / Finland

Alkuasemassa kirjainsymboliikkaa. Valkean D-korotus yksimääreistää mK:n reitin mattiruuduille, miellyttävä yksityiskohta. Näyttää siltä kuin musta upseerimassa olisi vain T-kirjainta ja mK:n rajoittamista varten. Tosiasiassa ne estävät tehokkaasti sivuratkaisut, ja niiden sijoittelu on ainoa mahdollinen!

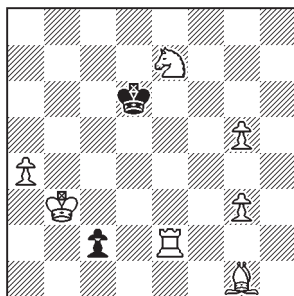
Letter symbolism in the diagram. The white Q-promotion makes the bK route (to the mating square) dualfree, which is a pleasant detail. It would seem that the mass of black officers were only needed to create

3. maininta / 3rd Comm.
Jevgeni Fomitšev (RUS)

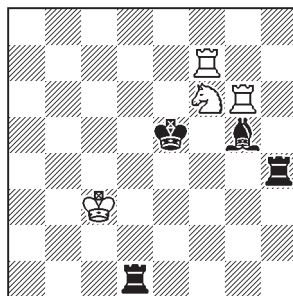
a#2 2.1.1.1 4+8

4. maininta / 4th Comm.
Unto Heinonen (FIN)

a#2 2.1.1.1 7+2

5. maininta / 5th Comm.
Gennadi Garipov (RUS)

a#2 2.1.1.1 4+4

a “T” and to restrict the bK, but in reality they are effective cook-stoppers and the way they are positioned is the only way possible!

1.Kc2 b7 2.Kb3 b8D+ 3.Kc4 Db3+ 4.Kc5 Re6#; 1.Ke2 bxa7 2.Kf3 a8D+ 3.Kf4 Df3+ 4.Ke5 Rc6#.

2. maininta / 2nd Commendation: Christer Jonsson, Ruotsi / Sweden

Ainoa kolmiratkaisuinen apumatti, joka olisi kaksiratkaisuinen ilman h-linjan rypästä. Valkean kolmoissotilas osoittaa, että kilpailuteemalla on varjopuolensa. Muuten hyvin harmoninen alkuasema ja toimiva analogia.

The only h# with three solutions, this would only have two solutions without the group on the h-file. The white triple-pawn shows the drawback of the theme. Otherwise the starting position is harmonious and the analogy works well.

1.Tb2 Rf5 2.Kd5 Rf6#, 1.Tc2 Rf6 2.Kd6 Rf5#; 1.Tg2 Rd6 2.Kf6 Rd5#.

3. maininta / 3rd Commendation: Jevgeni Fomitšev, Venäjä / Russia

Selkeät toistomatit. Sotilaattomuus on taas kerran kaunista.

Clear echo mates. Once again, having no pawns is beautiful.

1.Lb7 Rd2+ 2.Kd5 Dd7#; 1.Rh2 Rc3+ 2.Kf3 Dh3#.

4. maininta / 4th Commendation: Unto Heinonen, Suomi / Finland

Mustan korotukset temposiirtoina ja valkeaa patteripeliä. Yksinkertaista ja miellyttävää.

The black promotions as tempo moves with white battery play. Simple and pleasant.

1.c1T Le3 2.Ke5 Lc5#; 1.c1L Tf2 2.Kc5 Td2#.

5. maininta / 5th Commendation: Gennadi Garipov, Venäjä / Russia

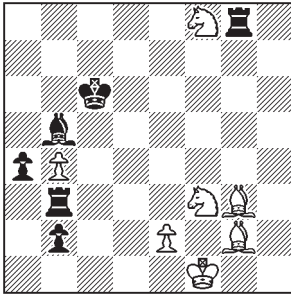
Vinkeä tehtävä, jossa kuninkaas asettuvat vastapuolen tornilinjoiille. Lisänä ratsun duaalinvältöt.

An amusing problem in which the kings move to the files of the opposing rooks. Additionally: dual avoidances by the knight.

1.Ld2+ Kd3 2.Kf4 Rd7# (Rg4#?); 1.Lf4 Kc4 2.Kd6 Rg4# (Rd7#?)

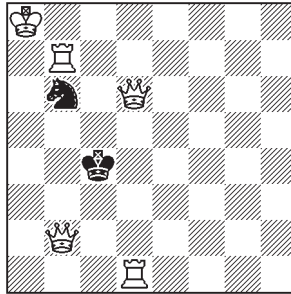
Huomautukset tuomiota vastaan on lähetettävä viimeistään 15.12. osoitteeseen: / Remarks shall be sent until December 15th to:
Neal Turner, Vanha Hämeenkylläntie 26 A, 00390 Helsinki (nealturnerfinland@hotmail.com).

6. maininta / 6th Comm.
Unto Heinonen (FIN)

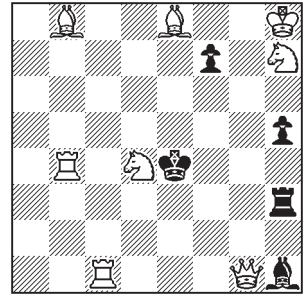
a#2 2.1.1.1 7+6

Erikoismain. / Spec. Comm.
Robert Lincoln (USA)

2# 5+2

Erikoismain. / Spec. Comm.
Harri Hurme (FIN)

2# b) Le8→a4 8+5

6. maininta / 6th Commendation: Unto Heinonen, Suomi / Finland

Hivenen yllättävä ratkaisupari. Mielenkiintoinen tuttavuus.

The pair of solutions is slightly surprising. An interesting problem.

1.Td3 e3 2.Kd5 Rd2#; 1.Ld3 Re5+ 2.Kd6 Rg6#.

Erikoismaininta / Special Commendation: Robert Lincoln, USA

Kun tämä tehtävä tuli vastaan, olin varma että kuviossa on virhe tai virheitä! Alkuasemashakki ja kaksi valkeaa daamia?? Vähitellen selvisi, että laatija on sittenkin tainnut olla tosissaan, etsimässä ennätyspeilimattikonstruktiota miniatyyriässä. Anarkistinen aktiivisuus ansaitsee saada huomiota. Laatija ilmoittaa tehtävässä olevan ”14 uhkaa, joista 6 peilimattia.” Jatkoain laskutoimitusta, kun kerran tälle linjalle on lähdetty. Unohdetaan toistuvat mattisiirrot, lasketaan houkutuksiin myös pattiin kumoutuvat 1.Txb6? ja 1.Ddx6? ja otetaan mukaan myös ratkaisun tapahtumat 1.Dbxb6! Kc3:n jälkeen. Näin saadaan 33 peilimattia eri vaiheissa... Onneksi myös c3 on mattiruutu, muuten tämäkin tehtävä olisi pitänyt hylätä. Ja oikeastaanhan tämä olisikin pitänyt hylätä, onhan tässä korotusdaami! Mutta leikki sijansa saakoon, ja huumorikin kuuluu tehtävätaiteeseen.

When I saw this problem I was sure that there were one or more mistakes in the diagram! A king in check and two white queens?? Little by little I noticed that probably the composer was not joking but was looking for a record construction of mirror mates in a miniature. This anarchic activity deserves to be noticed. The composer informs that there are “14 threats, out of which six are mirror mates.” Well, when we are on this road, let’s keep on counting! Let’s forget the repetitive mating moves; let’s include, as tries, also 1.Rxb6? and 1.Qdx6? which are refuted as stalemates; and let’s also include what’s happening after 1.Qbxb6! Kc3. In this way we’ll get 33 mirror mates in different phases... Luckily the square c3 is also a mating square, otherwise this problem should have been rejected. And as a matter of fact, I should have rejected this problem because of the promoted queen. But the world without mirth is a dreary place, and within the problem art there also is a place for humour.

1.Kb8? (2.Tc7/Dc6/Dc7/Tc1/Ddd4/Dbb4/Ddb4/Td4#) 1.- Rd7+!

1.Ka7? (2.Tc7/Dc6/Dc7/Tc1/Dd4/Dbb4/Ddb4/Td4#) 1.- Rc8+!

1.Dbxb6! (Tc7/Dbc6/Dbc7/Ddc6/Ddc7/Tc1/Dbb4/Db3/Dbc5/Dbd4/Ddd4/Dd3/Ddc5/Ddb4#) jne...

**Erikoismaininta / *Special Commendation:*
Harri Hurme, Suomi / Finland**

Viime hetkellä ennen tuomion julistamista tulin katumapäälle erään K-tähteä esittävän kaksisiirtoisen suhteen. Olin löytävinäni ratkaisevan puutteen, vaikka pidin kovasti tehtävän omintakeisuudesta ja laatijan teknisestä osaamisesta. Alkuasema on hiottu ja taloudellinen, kaksostus miellyttävä ja sisältö runsas.

Tuomareiden ei pitäisi vaatia mahdottomia vaan mahdollisia. Laatijat työskentelevät mahdollisen ja mahdottoman rajapinnalla ja ovat useimmiten parhaita asiantuntijoita tehtäviensä suhteen, ainakin kokeneet laatijat. On harmillista jos tuomari näkee rikan laatijan silmässä eikä malkaa omassa silmässään. Tämän olen saanut useamman kerran itsekin katkerana kokea. Mutta jääköön tuomareiden arvostelu tähän, onnea ja kiitos vielä kerran kaikille mukanaolueille! Ja tietenkin, viimeiseksi kiitokset kaikille JT:ssa avustaneille: luottamusmies Kenneth Solja, edeltäjien etsijä ja yleisauttaja Henry Tanner sekä ”tuomion taittaja” Hannu Harkola; ilman teitä tätä ei olisi tapahtunut!

At the last moment before publishing my award, I began to regret my decision upon a certain two-mover. I thought I had found a decisive fault, although I much liked the originality of the problem as well as the technical competence of the composer. The starting position is polished and economical, the twinning is pleasant, and there's plenty of content.

The judges shouldn't demand impossible things but possible. The composers are working on the interface of these two, and mostly they – at least the experienced composers – are the best experts of their problems. It's a pity if the judge sees the mote in the composer's eye but not the beam in his own. I have often experienced this, bitterly. But let's end criticising judges. Best wishes and thank you, once more, to all participants! ! Last but not least, thanks to all who helped me get this

award ready: the controller Kenneth Solja, the searcher of anticipations and overall helper Henry Tanner and the man putting it all to print, Hannu Harkola; without you this would't have happened!

a) 1.Rb3+? Kf5/Kd5/Kd3/Kf3 2.Ld7/Lxf7/Lb5/?#; 1.Rf5+! Kxf5/Kd5/Kd3/Kf3 2.Ld7/Lxf7/Dd1/Df1#.

b) 1.Re6+? Kf5/Kd5/Kd3/Kf3 2.Rg7/Rf4/?/Ld1#; 1.Rf3+! Kf5/Kd5/Kd3/Kxf3 2.Ld7/Lb3/Lb5/Ld1#.

Vantaalla / *In Vantaa* 17.8.2014

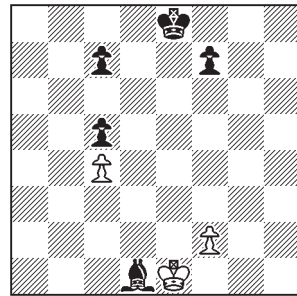
Terho Marlo

Osallistujat / *Participants:*

Caveney 33, Chandrasekaran 6–9, Enemark 10,28, Fomitšev 35–37, Garipov 48, Grönroos 26, Heinonen 45–47, Hurme 2, Jonsson 29–32, Kravtsov 23, Lincoln 13–22, 39–40, Müller 11,12,27*, Paavilainen 38, Palin 41, Pitkänen 42–44, Pitton 1, Poisson 34, Sinovjev 27*, Syväniemi 3–5, Valtonen 24–25.

Jorma Pitkänen

Omistusensipainos Eero Saarenheimo 95

a#6

2.1.1...

3+5

1.La4 f3 2.Lb5 cxb5 3.Ke7 b6 4.Kf6 bxc7 5.Kg5 c8D 6.Kh4 Dg4#;

1.Lg4 f4 2.Le6 f5 3.Kd7 fxe6+ 4.Kc6 e7 5.Kb6 e8D 6.Ka5 Db5#.

Tuomio: Lopputehtävät / Award: Studies Tehtäväniekka 2011–2013

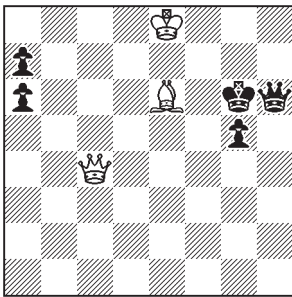
Sain Pauli Perkonojan kautta tuomittavakseni 25 lopputehtävää. Yleistaso oli keskinertainen, mutta palkintotehtävät voivat olla albumitasoa.

Martin Minskin tehtävä nro 3975 on virheellinen, koska joko 5.Ld5+ tai 5.b4 voittaa. Laatiija on korjannut tehtävän ja korjaus osallistuu tähän kilpailuun. Sisällytin tuomioon yhdeksän tehtävää.

From organizer Pauli Perkonoja I received 25 studies to judging. Quality was on average level but prizes can be as candidates for FIDE Album.

Study 3975 from Martin Minski is unsound after 5.Bd5+ or 5.b4 +-. Author repaired it and the new version was classified in this journey. I selected following 9 studies to award.

Palkinto / Prize Richard Becker (USA) (4014, TN 2/2013)

Voitto (+)

3+5

Vielä äskettäin oli yleinen käsitys, ettei materiaalilla D+L vastaan D ole enää laadittavissa omaperäisiä tehtäviä. Tämän tehtävän laatiija on osoittanut tämän käsityksen vääräksi viimeaikaisilla tehtävillään. Tällä alueella luovuus edellyttää melko haastavaa analyttistä työtä, ja mahdollisuus tarkistaa tehtävät tietokoneella sekä käyttää loppupelitietokantoja on tuonut lisää mahdollisuuksia.

Vanhoja ideoita ja niiden osia voidaan yhdistää toisiinsa ja näin luova työ jatkuu, kuten tässäkin... Valkea suorittaa näppärän manööverin ja mustan on antauduttava. Houkutus 8.Dxa7+?, jossa musta pelastuu pattiin, on oma kokonaisuutensa, tehtävä tehtävän sisällä.

Not long ago was pronounced presupposition that in material Q+B vesus Q is exhausted. At last time I saw from this author some studies with this material – it is proof wrong presupposition. Creation in this area is analytically rather difficult and possibility of sound checking by computers and also existence of chess ending databases brings another chances. Old ideas and their fragments can be joined – creation goes on. And so it is also here... White uses nice manoeuvre and black is forced to capitulate. Work in work is try 8.Qxa7+? in which black saves your skin by stalemate.

1.Dc2+ i) Kg7 ii) 2.Dc7+ Kf6 iii) 3.Dc3+ Kg6 4.De5 iv) Kh7 5.Lf5+ Kg8 6.Dd5+ Kh8 v) 7.Da8! vi) Kg7 8.Db7+! vii) Kh8 9.Db2+ Kg8 10.Db3+ Kh8 11.Le4! viii) a5 ix) 12.Df7 a4 13.Ld5 Dg7 14.Dh5+ Dh7 15.Dxg5 Dg7 x) 16.Df4! Dg6+ xi) 17.Ke7 a3 18.Db8+ xii) Kh7 19.Dh2+ Kg7 20.De5+ Kh6 21.Kf8 a2 22.Lxa2 Dg4 23.Lf7 Db4+ xiii) 24.Kg8 Dg4+ 25.Kh8 Dc8+ 26.Le8 voittaen, sillä välittömän matin torjuminen vaatii D:n menetyksen.

i) Muut alkusiirrot eivät johda menestykseen, koska D ei pääse c7:ään ja b6-piste on mustan kontrollissa: 1.De4+? Kg7 2.Db7+ Kf6 3.Df3+ Ke5 4.De3+ Kd6=, 1.Dd3+? Kg7 2.Dd7+ Kf6 3.Dd6 Dh8+ 4.Lg8+ Kf5=.

ii) Selvästi huonompia ovat 1.- Kf6?? 2.Df5+ Kg7 3.Df7+ Kh8 4.Dg8# tai 1.-Kh5? 2.Kf7 g4 3.Dh2+ Kg5 4.Dd2+ Kh5 5.Lxg4+.

iii) 2.- Kh8 johtaa asemaan 16. siirron jälkeen päämuunnelmassa: 3.Df7 Dg7 4.Dh5+ Dh7 5.Dxg5 Dg7 6.Df4 jne.

iv) Uhkaa 5.Lf5+ Kh5 6.Dh2# tai (4.- Dh4) 5.Lf7+ Kh7 6.Df5+ Kh8 7.Df6+ Kh7 8.Dg6+ Kh8 9.Dg8#.

v) Jos 6.- Kg7 niin 7.Df7+ Kh8 8.Le6 ja peli jatkuu kuten kohdassa iii).

vi) Uhkaa 8.Kf7+ , jos 7.- Df6(Dg7) niin 8.Dh1+ pikaisin matein.

vii) Kauaskantoinen houkutus 8.Dxa7+? Kh8 9.Db8 Kg7 10.Db2+ Kg8 11.Db3+ Kh8! 12.Le4 a5! 13.Df7 a4! 14.Ld5 Dg7 15.Dh5+ Dh7 16.Dxg5 Dg7 17.Dh4+ Dh7 18.Df4 Dg6+ 19.Kf8 Dg7+ 20.Ke8 Dg6+ 21.Ke7 a3! 22.Db8+ Kg7 23.De5+ Kh6 24.Kf8 a2! 25.Lxa2 Df5+ 26.Dxf5 patti!

viii) Ottaa ruudun c6 valvontaan, jonka jälkeen valkea voi jatkaa puristusotettaan.

ix) Tai 11.- Dh5+ 12.Ke7 Dh2 13.Dc3+ Kg8 14.Dc8+ Kg7 15.Df8# tai 11.-g4 12.Df7 g3 13.Df5 g2 14.Dc8! Kg7 15.Dg4+ Kh8 16.Kf7.

x) Uhkasi 16.Kf8.

xi) Jos 16.- a3 niin 17.Lf7 Kh7 18.De4+ Kh8 19.Dh4+ Dh7 20.Df4 a2 / 20.- Dg7 21.Ke7/ 21.Ke7 a1D 22.Db8+ Kg7 23.Df8#.

xii) Ei 18.Lf7? Db6, Dc6 = , eikä 18.Le6? a2! 19.Lxa2 Db6! 20.Ld5 Dc5+ 21.Ke6 Dc8+ 22.Ke7 Dc5+=.

xiii) Tai 23.- Dc8+ 24.Le8 Dg4 25.De3+ Kh7 26.Dd3+ Kh8 27.Dc3+ Kh7 28.Dc2+ Kh6 29.Dd2+ ja 30.Dh2+.

Valkean kuninkaan manööveri on kiinnostava, mutta ei täysin uusi. Valkea välttää mustan pattipuolustuksen ja vaikuttavassa alkupelissä on uusi, yllättävä siirtopakko: 6.- Tg6+ 7.Kb7! Tg5! ja jos nyt olisi mustan siirtovuoro, niin valkea voittaisi. Siispä valkea pakottaa mustan tähän asemaan pelaamalla 8.Ra1! Tb5+ 9.c7! ... 12.Rc2! ja asema on sama kuin siirron 7.-Tg5 jälkeen, mutta musta on siirtovuorossa – patin välttävää peliä. Ei niin huonoa, ettei jotain hyvää (viitataan tehtävän virheelliseen alkumuotoon) – tehtävä on nyt hyvin elegantti ja taloudellinen!

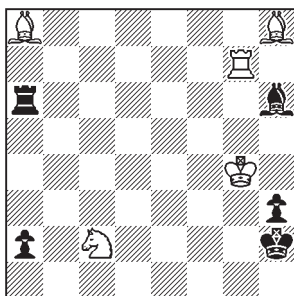
Manoeuvre of white king is interesting however not quite new. Avoiding of black stalemate defence. Here with impressive intro with new surprise zugzwang. Namely 6... Rg6+ 7.Kb7! Rg5! - if now black to move then is it loss for him. Therefore white gives move to black after 8.Na1! Rb5+ 9.c7! ... 12.Nc2! with the same position as after 7...Rg5! but with black to move – antistalemate play. All bad is good for something (unsound first version) – this is very elegant and economical!

1.Tg8 (1.Ta7? Txa7 2.Le5+ Kg1 3.Ld4+ Kf1 4.Lxa7 Lg7 => 1.- Lg7! 2.Lxg7 (2.Le4? a1D 3.Rxa1 Lxa1 4.Lxa1 Txa1 => 2.- Tg6+ 3.Kf3! (3.Kf4? Txx7! 4.Txx7 a1D! 5.Rxa1 patti; 3.Kh4? Txx7! 4.Td8 Th7+ 5.Kg4 Tg7+ => 3.- Tg3+ 4.Ke4 Tg4+ 5.Kd5 Tg5+ 6.Kc6 (6.Le5+? Txe5+! 7.Kxe5 a1D+ 8.Rxa1 patti) 6.- Tg6+ 7.Kb7! Tg5! (valkean siirtovuoro / WTM) 8.Ra1! (8.Re1? Txx7+ 9.Txx7 a1D 10.Rf3+ Kh1 => 8.- Tb5+ 9.Kc7! (9.Kc6? Tg5 10.Rc2 Tg6+ 11.Kb7 Tg5; 9.Ka6? Tg5 10.Tb8 Txx7 11.Tb2+ Tg2 => 9.- Tg5 10.Kc6! Tg6+ 11.Kb7 Tg5 (11.- Tg3 12.Le5) 12.Rc2! (mustan siirtovuoro / BTM; 12.Rb3? Tb5+ 13.Kc7 Tg5 14.Kc6 Tg6+ 15.Kb7 Tg5) 12.- Tb5+ 13.Ka6! Tg5 14.Tb8! Tg6+ 15.Tb6 Txx7 16.Tb2 Tg2 17.Txa2 voittaen.

Palkinto / Prize

Martin Minski (GER)

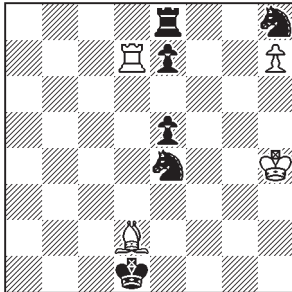
(3975 korjaus / correction)

Voitto (+)

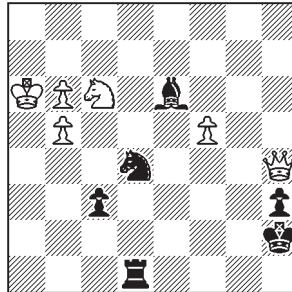
5+5

1. kum. / 1st HM
Pavel Arestov (RUS)

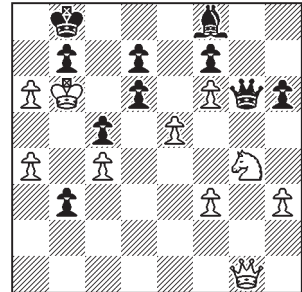
Tasapeli (=) 4+6

2. kum. / 2nd HM
Alain Pallier (FRA)

Voitto (+) 6+6
musta alkaa/Black →

3. kum. / 3rd HM
Luboš Kekely (SVK)

Voitto (+) 10+10

1. kunniamaininta / 1st Honourable mention: Pavel Arestov, RUS (4051, TN 3/2013)

Ratkaisijoille kiinnostava lopputehtävä, jossa ensimmäinen siirto on valittava huolella. 1.Lf4+?! on väärin, koska Ke1!! ... 5.h8D Ke2!! mustan voittaen siirtopakon avulla. Oikean alkusiirron 1.Lc3+!! jälkeen musta kuningas ei pääse ruutuun e1 ja siirron 5.h8D jälkeen asema on siirtopakko ja valkea pelastuu. Paikallaan pysyvä Re4 on pieni puute.

Interesting study for solvers with choice of first move. Wrong is 1.Bf4+?! because of Ke1!! ... 5.h8Q Ke2!! zz -+). After right 1.Bc3+!! black king cannot move to e1. In this after 5.h8Q zz is black to move and white saves. It is pity of unmoved Ne4.

1.Lc3+! (avainsiirto – estää mK:n pääsyn e1:een, siksi 1.Lf4+?) 1.- Ke2 2.Lxe5 Rg6+ 3.Kh5 Rxe5 4.Txe7 Txe7 5.h8D zz Ke1 (jos valkea olisi aloittanut väärin 1.Lf4+? niin nyt 5.- Ke2 zz valkean häviöksi) 6.Dh6 Kd1 7.Kh4 ja tasapeli.

2. kunniamaininta / 2nd Honourable Mention: Alain Pallier, FRA (4016, TN 2/2013)

Siirron 3.-c2 jälkeen vaikuttaa siltä, että mustalla on tasapelimahdollisuuksia, mutta valkea löytää mustan heikoimman kohdan, haavoittuvan kuninkaan. Siirto 4.Re5 uhkaa

mattia ja siitä pelastuminen maksaa mustalle kuningattaren ja tornin, jotka menetetään shakkauksilla viistoriveillä c1-h6 ja b1-h7.

After 3...c2 it seems that black has draw chances. But white finds weakest point of black position – unsafe black king. It comes 4.Ne5 with mate threat. Escape from this costs black Q and R by checking on diagonals c1-h6 and b1-h7.

1.- Lc8+ 2.b7 Lxb7+ 3.Kxb7 c2 ii) 4.Re5 ii) Kg2 iii) 5.Rg4 iv) Kf3 6.Dxh3+ v) Kf4 7.Rf2 c1D vi) 8.Rd3+ Txd3 9.Dh6+ Ke5 10.Dxcl Rxb5 11.Db2+ Rd4 12.Dh2+ Kxf5 13.Dh7+ voittaen.

i) 3.- Rxc6 4.Df2+ Kh1 5.Df3+.

ii) Tulokseton on 4.Df2+? Kh1 5.De3 c1D 6.Dxh3+ Kg1 7.Dg4+ Kf2 8.Rxd4 Dd2 tasapelein.

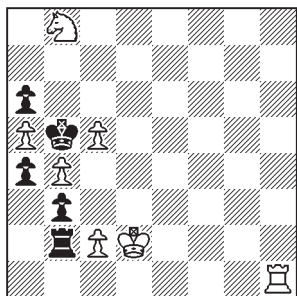
iii) Huono olisi 4.- c1D? sillä 5.Rg4+ ja 3 siirron matti.

iv) Ei 5.Dg4+? Kf2 6.Df4+ Ke2 7.De4+ Kf2 8.Rd3+ Txd3 9.Dxd3 c1D 10. Dxd4+ De3 =.

v) 6.Re5+? on turhaa ajankulua, sillä 6.- Kg2 palauttaa aseman.

vi) Mutkikas on vaihtoehto 7.- Ke5 8.De3+ Kf6 9.Rd3 Txd3 10.Dxd3 c1D 11.Dxd4+ ja varsinkin tässä 8.- Kd5 9.De4+ Kc5 10.f6 c1D 11.f7 Dh6 12.De5+ Kc4 13.Rxd1 voittaen.

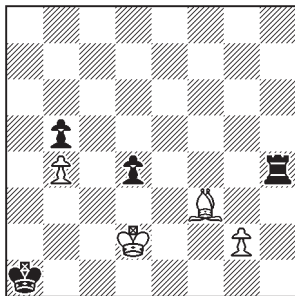
1. main. / 1st Comm.
Pavel Arestov (RUS)

Voitto (+)

7+5

2. main. / 2nd Comm.
Iuri Akobia (GEO) &
Mario Garcia (ARG)

Tasapeli (=)

4+4

3. kunniamaininta / 3rd Honourable Men-
tion: Luboš Kekely, SVK (4052, TN 3/2013)

Ensi näkemältä musta sotilas b3:ssa on niin vahva, että valkean voitto ei vaikuta todennäköiseltä. Siirrolla 2.Re3! valkea ratsu pyrkii ruutuun c7 eikä valkeaa kuningatarta kannata lyödä. Musta uhkaa korotusta vastauksellaan 2.-b2!, mutta sitä seuraa toinen isku 9. WCCT-kilpailun teeman mukaan, 3.Db1, ja valkealla on voitettava aloite.

At first view on board – black has strong pawn b3 – it seems white win is unrealistic. However after 2.Ne3! (knight want to go on c7 with mate that is why white queen is taboo). Black tries 2...b2! with promotion threat but next hit comes – 3.Qb1! (9th WCCT theme) and next initiative is on white side.

1.a7+ Ka8 2.Re3 b2 3.Db1 dxe5 4.Rd5 Ld6 5.Dxb2 Df5 6.Rc7+ Lxc7+ 7.Kxc7 Dxf3 8.Dxe5 Dc6+ 9.Kd8 Kxa7 10.Ke7 voittaen, esim. 10.- d6 11.Dxd6 Dxa4 12.Dxc5+ Ka8 13.Kxf7 jne

1. maininta / 1st Commendation: Pavel
Arestov, RUS (3900, TN 4–5/2012)

Tuoko valkean materiaaliету helpon voiton? Musta käyttää kuningasparkaansa – 3.-b2! 4.Txb2 a2 5.Txa2? patti. Valkea ei tyydy tähän, vaan aktivoi ratsunsa ja musta kuningas joutuu matiksi. Jälleen ratkaisijays-tävällinen tehtävä.

White material advantage with easy win? Black wants his poor king use – 3.b2! 4.Rxb2 a2 5.Rxa2? stalemate. Stalemate is for white unsatisfactory and immediately his knight goes into action. Finally poor black king falls into mate. Another interesting work for solvers.

1.Tc1 i) a3 2.Kc3 ii) Txc2+ 3.Txc2 b2! 4.Txb2 a2 5.Rc6! a1D 6.Rd4+ Ka4 7.Rc2 Dcl iii) 8.Ta2+ Kb5 9.Ta1 Dh6 10.Rd4#

i) 1.c6? Txc2+ 2.Kd3 a3 =.
ii) 2.c6? a2 3.c7 Txc2+ 4.Txc2 a1D 5.Tc5+ Ka4 6.c8D Dd4+ 7.Ke2 De4+ 8.Kf2 b2 9.Dd7+ Ka3 10.Tc3+ Kxb4 11.Tc6 b1D 12.Tb6+ Kxa5 13.Txa6+ Kb4 14.Tb6+ Kc3=
iii) 7.-Dh1 8.Ta2+ Kb5 9. Rd4#.

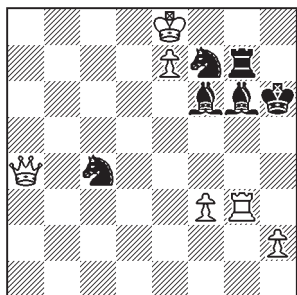
2. maininta / 2nd Commendation: Iuri
Akobia, GEO & Mario Garcia, ARG (TN
1/2013)

Tarkan alkupelin 1.Le2! (1.Lc6? ei riitä) 1.-d3! 2.Lxd3 (2.Kxd3? ei ole hyvä) 2.-Txb4 jälkeen saavutaan tietokanta-asemaan materiaalilla torni + sotilas vastaan lähetti + sotilas. Valkea pelaa tarkasti ja lopputulos on asemallinen tasapeli, mutta pienikin virhe voisi olla kohtalokas (14.Ke6? tai 14.Kg4?) ja laadun voitolla oleva musta voittaisi.

After precise intro 1.Be2! (it is not enough 1.Bc6?) 1...d3! 2.Bxd3 (also bad is 2.Kxd3?) 2...Rxb4 comes EGTB-position R+P versus B+P. Further white accurately operates and play ends at positional draw. But only little mistake (14.Ke6? or 14.Kg4?) and black wins by quality ahead.

1.Le2 i) d3 ii) 2. Lxd3 iii) Txb4 3.g4 iv) Tb2+ v) 4.Ke3 vi) b4 5.g5 vii) Tg2 6.Kf4 b3 7.g6 b2 viii) 8.Kf5 ix) Td2 9.Le4 Td4 10.Lc2 Tc4 x) 11.Ld3 Tc3 12.Le4 Te3 13.Lc2 Tf3+ 14.Kg5 xi) Tc3 15.Le4 Te3 16.Lc2 Te2

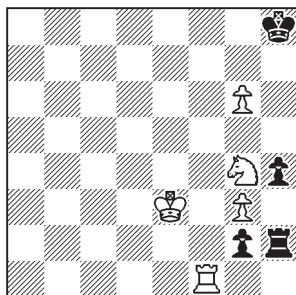
3. main. / 3rd Comm.
Andrzej Jasik (POL)

Tasapeli (=)

4+4

Erik. kum / Spec. HM
Vladimír Gerasimov (RUS)
& Pauli Perkonoja (FIN)

Voitto (+)

5+4

17.Ld3=. Valkea lähetti pystyy heilumaan viistorivillä estäen mustan korotuksen.

i) Väärin on 1.Lc6? Th5 2.Kd3 Kb2 3.Kxd4 Kb3 4.g4 Tg5 5.Ke3 Kxb4 6.Kf4 Tg8! 7.Ld5 Tf8+ mustan voitoin

ii) tai 1.- Kb2 2.Lxb5 Kb3 3.Kd3 Kxb4 ja vaikkapa 4.Ld7 Kc5 5.g4 Th3+ 6.Kd2 Tg3 7.Le6 Tf3 8.Lf5 ja asema on tietokoneen mukaan tasapeli.

iii) Ei 2.Kxd3? Txb4 3.Ke3 (3.g4 Tb1) 3.- Tb3+ 4.Kf4 b4 5.g4 Tc3 6.Ld1 Kb1 7.g5 Kc1 8.La4 Ta3 9.Lc6 b3 10.g6 Ta7 11.Kf5 b2 12.Le4 Te7 13.Ld3 Te3 voittaen.

iv) Väärin 3.Kc3? Tb2 4.g4 b4+ 5.Kc4 b3 6.Lf5 Ka2 voittaen.

v) 3.- Tb3 4.g5 b4 5.g6 Tb2+ 6.Ke3 =.

vi) Ei 4.Kc3? ja käy kuten kohdassa iv).

vii) Ei 5.Le4?, sillä esim. 5.-Th2 6.Ld5 Tc2 7.Ke4 Tc5 8.g5 Txd5 9.Kxd5....11.-b1D 12.g8D Db3+ voittaen.

viii) 7.- Td2 8.Le4 Td4 9.g7 b2 10.g8D=.

ix) 8.Ke5? Td2 9.Lf5 Te2+ 10.Kd6 Tf2 11.Le4 Td2+ 12.Ke5 Te2 voittaen.

x) 10.- Td5+ 11.Kf6Td2 12.Le4 Te2 13.Ld3=.

xi) 14.Ke6? Tc3 15.Lf5 Te3+ 16.Kf6/Kd6 Tf3/b1D voittaen, tai 14.Kg4? Tc3 15.Lf5 Tc4+ 16.Kg3/Kg5 b1D/Tc5 voittaen.

3. maininta / 3rd Commen-
dation: Andrzej Jasik, POL
(3679, TN 3/2011)

Ratsukorotus 6.e8R! on kiinnostava, mutta paikallaan pysyvät mustat nappulat eivät ilahduta.

Promotion to knight 6.e8N! is interesting. It is a pity of static black figures.

1.Th3+ Lh5 i) 2.Txh5+ Kxh5 3.Kf8 ii) Rce5 iii) 4.Dg4+! iv) Rxb4 5.fxg4+ Kxg4 6.e8R! v) Tg6 vi) 7.Kxf7 Kg5 8.h4+ Kf5

9.Rd6+ =

i) 1.- Kg5 2.Tg3+ Kh5 3.Th3+ palautuu päämuunnelmaan.

ii) 3.Kd7? Lxe7 4.Kxe7 Rg5 5.Kd8 Re6+ 6.Ke8 Rd6#.

iii) 3.- Rcd6 4.- e8D =.

iv) 4.e8D?? Rg6#, 4.f4? Rg6+ 5.Ke8 Lxe7 voittaen.

v) 6.e8D?? Re5 ja musta voittaa.

vi) 6.- Th7? 7.Rxf6+ =.

Erikoiskunniamaininta / *Special HM*:
Vladimír Gerasimov, RUS & Pauli Per-
konoja, FIN (3934, TN 6/2012)

Tämähän on helppoa – musta voi lyödä sotilaan siirrolla 4.-Txg6, koska 5.Kxg6 joutaa pattiin ja tasapeliin? Ei, valkean iloksi kaikki onkin valmista siirtoon 5.Tb1, joka välttää patin ja musta on ansassa, josta ei ole ulospääsyä. Tällä materiaalilla on laadittu paljon aikaisemminkin.

It is easy – black captures pawn 4...Rxxg6! cause after 5.Kxxg6? is stalemate - it is draw?. No. For white pleasure – all is ready – 5.Rb1! Stalemate is not and black is in trap without escape. This material was used in more foregone studies.

1.Tg1 i) hxg3 2.Kf4 ii) Th5 iii) 3.Rf6 iv) Th6 v) 4.Kf5 vi) Txg6 5.Tb1! Th6 vii) 6.Tb8+

Kg7 7.Tb7+ Kh8 viii) 8.Ke6 Txf6+ ix) 9.Kxf6 g1D 10.Kg6 ja 11.Tb8+ ratkaisee.

i) 1.Ta,b1? Th1=, 1.Tf8+? Kg7 2.Tf7+ Kxg6 3.Re5+ Kh6=, 1.Rxh2? gxf1D 2.Rxf1 hxc3 3.Rxc3 Kg7 ja 4.- Kxg6 =

ii) 2.Re5? Kg7 3.Kf4 Kf6 4.Tb1 g1D 5.Txc1 Th5 6.Txc3 Tf5+ ja 7.- Txe5(+). Nyt uhkaa 3.Kg5.

iii) estää siirron 3.Kg5

iv) jos 3.Re5? tai 3.Txc2? niin seuraa 3.- Kg7 4.Txc2 (Re5) Kf6 ja kuten kohdassa ii) .

v) tässä voidaan pitää pienenä heikkoutena sitä, että mustalle tarjoutuu mahdollisuus pelata 3.- Ta5. Sen kumoamiseksi valkea ratsu joutuu tekemään pitkän kierroksen 4.Re8 Ta8 5.Rd6 Ta6 6.Rf7+ Kg7 7.Re5 Kf6 8.Txc2 Ta4+ 9.Kxc3 Kxe5 10.g7 Ta8 11.Kh4 ja 12.Kh5 tai tässä 7.-Ta2 8.Kg5 Ta5

9.Kf5 Ta2 10.Tc1 Ta7 11.Kg5 Tb7 12.Ta1 Tb6 13.Ta7+ Kf8 14.Rf3 Tb3 15.Rg1 Tb4 16.Rh3 Tc4 17.Ta1 Kg7 18.Rf4 voittaen

vi) 4.Kg5? Txc6+ 5.Kxc6 patti, tai 4.Tb1? g1D 5.Txc1 Txc6 6.Kf5 Kg7 =

vii) 5.- g1D 6.Tb8+ Kg7 7.Tb7+ Kf8 8.Kxc6.

viii) 7.- Kf8 8.Ke6 Txf6+ 9.Kxf6 g1D 10.Tb8#

ix) 8.- g1D 9.Tb8+ Kg7 10.Tg8#

Košice, 20.5.2014

Michal Hlinka, international judge of FIDE

Huomautukset tuomioon kolmen kuukauden kuluessa lopputehtävätoimittajalle. / *Remarks within three months to the studies editor.*

Uri Avner in memoriam

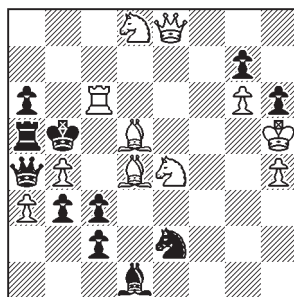
Israelilainen Uri Avner (13.1.1941–10.6.2014) oli laadinnan suurmestari, ratkaisemisen kansainvälinen mestari ja kansainvälinen tehtävätuomari. Hän oli Israelin tehtäväshakin johtohahmo ja maansa kärkilaatija. Hän järjesti Israelissa kolme tehtäväkongressia ja toimi kansainvälisen tehtäväshakkijärjestön (PCCC/WFCC) puheenjohtajana vuosina 2006–2010. Toimikausi oli vaikea, koska sen aikana tapahtui monien ristiriitojen vä-

rittämä ero FIDE:stä. Avner myös toimi aktiivisesti mm. FIDE-albumien, ratkaisukilpailujen ja WCCT-kilpailujen valmisteluissa.

Avner oli tunnettu erityisesti itsematilaatijana. Hänellä on 81,5 albumipistettä 101 tehtävästä.

Uri Avner

1. palk. Israel Ring Tourney 1992–1993

i#3

11+11

1.De5! (2.Tc5+ Kb6 3.Txa5+ Rxd4#)

1.- Dxb4 2.Lxb3+ Dc5 3.Rxc3+ Rxc3#

1.- Dxa3 2.Db8+ Ka4 3.Rxc3+ Rxc3#

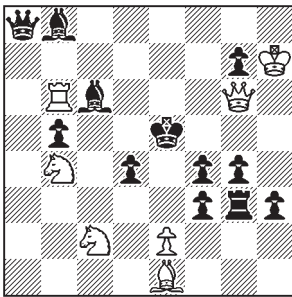
Suomen Tehtäväniekat Facebook Composing Tourney 2013 Award

Ralf Krättschmer

Germany

Honorable Mention

ST Facebook Tourney 2013

2#

hhh

7+12

We received only three problems in the Suomen Tehtäväniekat Facebook Composing Tourney 2013, two in the group A (twomover direct mates) and one in the group B (twomover helpmates). Maybe the theme, stationary white queen, was too difficult to inspire problemists.

Normally, the white queen could just guard black king's flight squares, but that is not enough for a satisfactory implementation of the theme. We expected interesting approaches to the handling of the theme, but unfortunately only one of the problems showed a likeable idea.

We give a Honorable Mention to Ralf Krättschmer's direct mate where the black bishop's defence to the threat guards the mating square, but opens the line for the white rook. White could mate on e6 with the rook or the queen, but because the queen is pinned by the bishop, only the rook move is possible.

Suomen Tehtäväniekat /
ST Facebook Page Administrators
August 8th, 2014

1. e3? [2. exd4#]
1. ... dxe3/d3 2. ♖c3#; 1. ... fxe3 2. ♜xg3#
but 1. ... ♖a1!

1. e4? [2. ♘d3#]
1. ... ♖a3 2. ♘xc6#; 1. ... ♜xe4 2. ♜e6#
1. ... dxe3 e.p./fxe3 e.p. 2. ♜c3/♜xg3#
but 1. ... f2!

1. ♜f2? 2. ♜xd4# but 1. ... ♖a1!

1. ♘e3! [2. ♘d3#]
1. ... ♖a3 2. ♘xc6#; 1. ... ♜e4 2. ♜e6#
1. ... dxe3/d3 2. ♜c3#; 1. ... fxe3 2. ♜xg3#

Suomen Tehtäväniekkojen Facebook 2013 kilpailuun osallistui vain kolme tehtävää, kaksi ryhmässä A (kahden siirron matit) ja yksi ryhmässä B (kahden siirron apumatit). Ehkä liikkumaton valkea kuningatar oli teemana liian vaikea inspiroimaan tehtäväniekkoja.

Tavallisesti, valkea kuningatar voisi vain ottaa mustan kuninkaan pakoruutuja, mutta se ei olisi teeman tyydyttävä toteutus. Odotimme mielenkiintoisia lähestymistapoja teeman käsittelyyn, mutta vain yhdestä tehtävästä löytyi miellyttävä idea.

Annamme kunniamaininnan Ralf Krättschmerin kahden siirron matille, jossa musta lähetti puolustautuu uhkaa vastaan suojaamalla mattiruudun, mutta samalla avaa valkean tornilinjan. Valkea voisi matittaa ruudusta e6 tornilla tai kuningattarella, mutta koska lähetti kiinnittää kuningattaren, vain torni siirto on mahdollinen.

Suomen Tehtäväniekat /
ST Facebook Sivun Ylläpitäjät
Elokuun 8, 2014

<http://www.facebook.com/SuomenTehtavaniekat>

Tilastoja ratkaisukilpailuista

Harri Hurme esitteli hiljattain, *Tehtäväniekkan* numerossa 4–5/2013 (s. 153–154), joitakin tilastoja ratkaisemisen MM-kilpailuista, keskittyen enimmäkseen suomalaisten saavutuksiin. Ne kieltämättä ovatkin olleet vertaansa vailla varsinkin kilpailun historian alkuvuosina. MM-kilpailuista on olemassa myös erinomainen ja kattava, tilastopitoinen historiikki *World Chess Solving Championship 1977–2007* (julkaistu Bratislavassa 2008, ISBN 978-80-970003-5-6, koonneet Hannu Harkola ja Lubomír Širáň). Tuon kirjan ilmestymisestä on kuitenkin kulunut jo jokunen vuosi, ja kaikki tilastot vanhenevat nopeasti, ellei

niitä päivitetä. Olen koonnut alla olevaan englanninkieliseen juttuun MM-kilpailun ajan tasalla olevat mitalitilastot ja osanottoennätykset sekä vastaavat tilastot EM-kilpailusta ja avoimesta kansainvälisestä ratkaisukilpailusta (ISC). Sen kunniaksi, että kaksi jälkimmäistä kilpailua järjestettiin tänä vuonna kymmenennen kerran!

Juttu on kirjoitettu englanniksi siksi, että sen voivat lukea myös ulkomaiset tilaajamme, onhan aihe hyvinkin kansainvälinen. Itse asiahan käy kyllä ilmi taulukoista myös ummikoille ja niille, jotka osaavat vain savoa ja slovakkia.

Solving championship statistics

In this year of 2014, both the European Chess Solving Championship (ESCS) and the International Solving Contest (ISC) were held for the tenth time, so we think it's time to publish some statistics on these two events.

First of all, however, please note that the **World Chess Solving Championship (WCSC)** is the oldest international solving competition, existing since 1977, and will take place, later this year, for the 38th time.

Let us start with the overall WCSC team results. As we all know, at the beginning, for the first six years, only team medals were awarded. And though competition was as fierce as ever after, the number of teams and solvers was considerably less, so gaining a medal was somewhat less difficult in those early days. And as it happened, the same teams and solvers often emerged on top. Our national team of Finland was particularly lucky or skilful in those years and obtained great results, mostly thanks to the great solver and composer Pauli Perkonjoja. He was most often accompanied by Harri Hurme and also by Kari Valtonen, Jorma Paavilainen,

Henry Tanner, Kari Karhunen and others.

Although the results of the Finnish team have gotten slightly worse over the years, quite surprisingly our team is still second in the all-time medal table, when only the Germans have obtained superior results. Of course, we might ask ourselves the question whether the USSR and Russia should be considered one team and their results counted together, which would slightly alter the table. Or Yugoslavia and Serbia, for that matter. As it is, in both cases the teams mainly consisted of the same solvers. Anyway, here it is (please note that in 1990 the first place was shared by Great Britain and the USSR):

WCSC TEAM MEDALS 1977–2013

1	Germany	7 + 11 + 6 = 24
2	Finland	7 + 8 + 5 = 20
3	Israel	6 + 3 + 7 = 16
4	Great Britain	5 + 3 + 4 = 12
5	Poland	5 + 1 + 2 = 8
6	Russia	4 + 3 + 2 = 9
7	USSR	3 + 0 + 0 = 3
8	Yugoslavia	1 + 7 + 3 = 11

9= France	0 + 0 + 2 = 2
9= Serbia	0 + 0 + 2 = 2
11= Bulgaria	0 + 0 + 1 = 1
11= Netherlands	0 + 0 + 1 = 1
11= Slovakia	0 + 0 + 1 = 1
11= Ukraine	0 + 0 + 1 = 1

24= Aleksandr Azhusin (RUS)	0+0+1 = 1
24= Harri Hurme (FIN)	0+0+1 = 1
24= Herbert Lang (GER)	0+0+1 = 1
24= Frank Visbeen (NED)	0+0+1 = 1
24= Yakov Vladimirov (RUS)	0+0+1 = 1
24= Milan Vukceвич (USA)	0+0+1 = 1
24= Dolf Wissmann (NED)	0+0+1 = 1

Over 70 individual solvers have been among the team medal winners. Unfortunately, we do not have enough space to name them all here. We can only refer to the excellent book *World Chess Solving Championship 1977–2007*, compiled by Hannu Harkola & Lubomír Širáň, for those interested in more extensive statistics. Here, however, are only given the names of all solvers who have reached the top three in the individual contest, including the first years when there was no official individual championship. So the figures in the medal table below should be considered "unofficial":

1 Pauli Perkonjoja (FIN)	7+5+4 = 16
2 Piotr Murdzia (POL)	7+3+2 = 12
3 Georgy Evseev (RUS)	4+4+1 = 9
4 John Nunn (GBR)	3+2+2 = 7
5 Ofer Comay (ISR)	3+1+0 = 4
6 Michael Pfannkuche (GER)	2+1+2 = 5
7 Michel Caillaud (FRA)	2+1+0 = 3
8 Arno Zude (GER)	1+6+2 = 9
9 Jonathan Mestel (GBR)	1+3+2 = 6
10= Roland Baier (SUI)	1+1+1 = 3
10= Jorma Paavilainen (FIN)	1+1+1 = 3
12 Kari Valtonen (FIN)	1+1+0 = 2
13 Kacper Piorun (POL)	1+0+2 = 3
14= Noam Elkies (ISR)	1+0+1 = 2
15= Kosta Angelov (BUL)	1+0+0 = 1
15= Andrey Selivanov (RUS)	1+0+0 = 1
17= Marjan Kovačević (SRB)	0+2+1 = 3
17= Sergey Rummyantsev (RUS)	0+2+1 = 3
17= Milan Velimirović (SRB)	0+2+1 = 3
20 Boris Tummes (GER)	0+1+1 = 2
21 Valery Kopyl (UKR)	0+1+0 = 1
22 Ram Soffer (ISR)	0+0+3 = 3
23 Graham Lee (GBR)	0+0+2 = 2
24= Uri Avner (ISR)	0+0+1 = 1

Only 31 medal solvers in 37 years. That may sound like very few, but we should not forget that, in most years, the participants are more or less the same, and that the solvers on top of the list have dominated the competition at various times of its history. And many of them take part year after year. Marjan Kovačević holds the unbeatable record of having participated each time. Further on the list of the most active participants one finds lots of medal winners:

1 Marjan Kovačević (SRB)	37
2 Harri Hurme (FIN)	32
3 Michel Caillaud (FRA)	31
4 Michael Pfannkuche (GER)	30
5 Arno Zude (GER)	29
6= Marko Klasinc (SLO)	28
6= Jonathan Mestel (GBR)	28
8 Ofer Comay (ISR)	27
9= Marek Kolčák (SVK)	26
9= Dolf Wissmann (NED)	26
11= Jorma Paavilainen (FIN)	24
11= Marcel Van Herck (BEL)	24

Let us now present the same kind of statistics on the other two international solving contests, first the ones concerning the **European Championship, ECSC**.

Prize-winning countries (and results of the Finnish team):

2005: 1) Finland, 2) Great Britain, 3) Serbia
 2006: 1) Serbia, 2) Russia, 3) Poland...5) Finland
 2007: 1) Serbia, 2) Russia, 3) Poland, 4) Finland

2008: 1) Serbia, 2) Russia, 3) Poland...5) Finland
 2009: 1) Poland, 2) Russia, 3) Serbia, 4) Finland
 2010: 1) Great Britain, 2) Poland, 3) Serbia... 6) Finland
 2011: 1) Ukraine, 2) Serbia, 3) Poland...5) Finland
 2012: 1) Serbia, 2) Poland, 3) Russia...8) Finland
 2013: 1) Poland, 2) Serbia, 3) Ukraine...7) Finland
 2014: 1) Poland, 2) Russia, 3) Serbia...10) Finland (worst result ever)

1	Serbia	$4 + 2 + 4 = 10$
2	Poland	$3 + 2 + 4 = 9$
3	Great Britain	$1 + 1 + 0 = 2$
4	Ukraine	$1 + 0 + 1 = 2$
5	Finland	$1 + 0 + 0 = 1$
6	Russia	$0 + 5 + 1 = 6$

Marjan Kovačević was a member of the Serbian medal team every time. There are additional eight solvers who have taken part in every ECSC. They are (in alphabetical order) Piotr Górski (POL), Harri Hurme (FIN), Marek Kolčák (SVK), Valery Kopyl (UKR), Piotr Murdzia (POL), Dinu-Ioan Nicula (ROM), Jorma Paavilainen (FIN) and Dolf Wissmann (NED).

The members of the team Finland have been, as follows:

Harri Hurme and Jorma Paavilainen 10 participations,
 Henry Tanner 6,
 Terho Marlo 5,
 Kari Valtonen 2,
 Kari Karhunen, Pauli Perkonoja, Joose Norri and Janne Syväniemi 1.

In addition, Terho Marlo took part twice as an individual solver.

What about the individual European Cham-

pionship? Well, here's the medal table for our readers:

2005: 1) Perkonoja, 2) Murdzia, 3) Kovačević
 2006: 1) Murdzia, 2) Mestel, 3) Wissmann
 2007: 1) Vučković, 2) Selivanov, 3) Murdzia
 2008: 1) Murdzia, 2) Vučković, 3) Mladenović
 2009: 1) Murdzia, 2) Evseev, 3) Dragoun
 2010: 1) Nunn, 2) Murdzia, 3) Van Beers
 2011: 1) Murdzia, 2) Kovačević, 3) Evseev
 2012: 1) Murdzia, 2) Podinić, 3) Vuckovic
 2013: 1) Murdzia, 2) Van Beers, 3) Podinić
 2014: 1) Murdzia, 2) Evseev, 3) Filipović

1	Piotr Murdzia (POL)	$7+2+1 = 10$
2	Bojan Vučković (SRB)	$1+1+1 = 3$
3=	John Nunn (GBR)	$1+0+0 = 1$
3=	Pauli Perkonoja (FIN)	$1+0+0 = 1$
5	Georgy Evseev (RUS)	$0+2+1 = 3$
6=	Marjan Kovačević (SRB)	$0+1+1 = 2$
6=	Vladimir Podinić (SRB)	$0+1+1 = 2$
6=	Eddy Van Beers (BEL)	$0+1+1 = 2$
9=	Jonathan Mestel (GBR)	$0+1+0 = 1$
9=	Andrey Selivanov (RUS)	$0+1+0 = 1$
11=	Michal Dragoun (CZE)	$0+0+1 = 1$
11=	Marko Filipović (CRO)	$0+0+1 = 1$
11=	Miodrag Mladenović (SRB)	$0+0+1 = 1$
11=	Dolf Wissmann (NED)	$0+0+1 = 1$

We learn that Mr Murdzia has dominated this competition, and quite overwhelmingly, over the years. Congratulations to the Polish solving genius! He has, indeed, won a medal every time, which is quite an exceptional achievement, as if he never had a bad solving day. Other solvers with a good record (times placed among the ten best solvers) include: Vučković 7 times, Piorun and Van Beers 6 times, Paavilainen 5 times, Mestel, Mladenović, Podinić, Pogorelov and Wissmann 4 times, etc. However, we should note that some of the top solvers have rarely participated in the European Championship, including Nunn, Evseev, Caillaud and our own Perkonoja and Karhunen.

Finally, let us look briefly at the all-time

results of the **International Solving Contest, ISC**. This is not a team competition, only individual results are counted. As the contest takes place in various places at the same time, and not all the top solvers have been able to take part each year, the results have been more varied and surprising over the years. Let us first present the list of medalists, year by year:

2005: 1) Baier, 2) Karhunen, 3) Dragoun
 2006: 1) Lebedev, 2) Nunn, 3) Zude
 2007: 1) Vučković, 2) Nunn, 3) Lebedev
 2008: 1) Tummes, 2) Mladenović, 3) Caillaud
 2009: 1) Murdzia, 2) Mukoseev, 3) Nunn
 2010: 1) Van Beers, 2) Mladenović, 3) Azhusin
 2011: 1) Nunn, 2) Mladenović, 3) Van Beers
 2012: 1) Van Beers, 2) Pogorelov, 3) Murdzia
 2013: 1) Piorun, 2) Paavilainen, 3) Vučković
 2014: 1) Murdzia, 2–3) Filipović, 2–3) Piorun

18 medal winners in 10 years, which shows considerable variation. Piotr Murdzia has again been the most successful solver, but showing less superiority, this time sharing the first place with Eddy Van Beers in the overall statistics. Let us see how the list presented above translates into an all-time medal table:

1=	Piotr Murdzia (POL)	2+0+1 = 3
1=	Eddy Van Beers (BEL)	2+0+1 = 3
3	John Nunn (GBR)	1+2+1 = 4
4	Kacper Piorun (POL)	1+1+0 = 2
5=	Aleksey Lebedev (RUS)	1+0+1 = 2
5=	Bojan Vučković (SRB)	1+0+1 = 2
7=	Roland Baier (SUI)	1+0+0 = 1
7=	Boris Tummes (GER)	1+0+0 = 1
9	Miodrag Mladenović (SRB)	0+3+0 = 3
10=	Marko Filipović (CRO)	0+1+0 = 1
10=	Kari Karhunen (FIN)	0+1+0 = 1
10=	Anatoly Mukoseev (RUS)	0+1+0 = 1
10=	Jorma Paavilainen (FIN)	0+1+0 = 1
10=	Vladimir Pogorelov (UKR)	0+1+0 = 1
15=	Aleksandr Azhusin (RUS)	0+0+1 = 1
15=	Michel Caillaud (FRA)	0+0+1 = 1
15=	Michal Dragoun (CZE)	0+0+1 = 1
15=	Arno Zude (GER)	0+0+1 = 1

And once again, what about constancy here? Mr Tummes has always been among the 30 best solvers, and is leading the statistics of those among the top ten too, with 8 times. Nunn and Van Beers follow with 7 times (among the 10 best), after that we have Vučković (6 times), Comay (5), Piorun and Zude (4).

Interesting (and to be continued, for many years to come)...

Israelin avoin ratkaisukilpailu

Kesäisenä helteisenä sunnuntaina 20.7. oli tilaisuus harjoitella ratkaisemista Shakkiareenalla, jossa kilpailtiin ISC-tyyliin israelilaisten ensi kertaa järjestämässä kilpailussa. Vain viisi ratkaisijaa Suomesta ja kaikkiaan 48 seitsemästä maasta osallistui.

Tehtävät olivat ensimmäisen kierroksen lopputehtävää lukuunottamatta kohtuullisia. Nelisiirtoisena tarjottiin Jorma Paavilaisen 50-vuotiskilpailun 2. palkinnon saanut tehtävä, mutta Jorma ei ollut ratkaisemassa!

Tuloksia:

1. P. Murdzia (POL) 60
2. A. Mukosejev (RUS) 56
3. O. Friedland (ISR) 55,5
-
10. K. Karhunen 50,25
28. H Harkola 28
30. J. Syväniemi 26,75
36. P. Paronen 20
45. J. Saukkola 13,5

Puolipatteri I

Tämän artikkelini I osassa käsittelen puolipatterin esiintymistä mattitehtävissä ennen kaikkea 1800-luvulla. II osassa lähestyn aihetta hiukan temaattisemmin ja systemaattisemmin ja käsittelen aivan lyhyesti puolipattereita myös itse- ja apumateissa.

Puolipatterin käsite

Yrityksistäni huolimatta en ole löytänyt tietoa siitä, kuka lanseerasi käsitteen ”puolipatteri” tehtävähakkiin ja koska. Itse koneisto on ollut olemassa ja tiedossa jo 1800-luvun alkupuolelta asti. Brian Harley kirjassa *Mate in Two Moves. The Two-Move Chess Problem Made Easy* vuodelta 1931 termi ei esiinny lainkaan. White kirjoitti, että ”patterien, suorien ja epäsuorien, yksinkertaisten ja kompleksisten, käsite ei ollut täysin selkeä Loydille, joka puhuu hiukan sekoittavasti väijytyksistä, paljastusmateista, valkeiden nappuloiden kiinnittämisestä ja muista termeistä” (White, 323). White (ja Loyd) saattoi viitata puolipattereihin termillä ”kompleksiset patterit”, sillä mikään muu edellä mainituista termeistä ei oikein tule kysymykseen. Henry Weenin klassikko-opuksessa *Chess Problem* (1926) ei mainita puolipatteria. Mitä taas termin esiintymiseen suomen kielessä tulee, Osmo Kailan *Jokamiehen shakkiopas* (1943) ei termiä tunne. Ehkä joku paremmin lähtein varustettu voi luoda lisävaloa termin syntyyn.

Joka tapauksessa puolipatterin yksi määritelmä voisi olla, että se on ”strateginen koneisto, jossa linjanappula osoittaa vastustajan kuninkaaseen, ja niiden välissä on kaksi linjanappulan väristä nappulaa niin, että toisen siirtyminen pois patterilinjalta synnyttää jäljelle jääneen nappulan ja linjanappulan kanssa tavallisen suoran patterin”. Määritelmä kuulostaa hiukan monisanai-

selta, mutta sen tarkoitus on kuvata sitä, että puolipatteri ei ole vain neljän nappulan esteettinen asetelma, vaan sillä on tehtävässä oltava strateginen merkitys. Sanalla ”koneisto” viitataan siihen, että kyseessä ei ole teema, vaikka puolipatterin avulla voidaan esittää moniakkin teemoja. Hakusanaksi ”puolipatteri” kyllä kelpaa, kun tehtävän sisältöä kuvataan, jos puolipatteri toimii niin, että patterinappulat siirtyvät vuoron perään pois teemalinjalta..

Puolipatteri voi olla *epäsuora*, jolloin sen takanappula osoittaa vastustajan kuninkaan viereiseen ruutuun, johon K voi liikkua tai liikkuu. Puolipatteri voi olla vielä *naamioitu*, jolloin patterin takanappulan ja vastustajan kuninkaan välissä – missä kohtaa patteria tahansa – on yksi tai useampi K:n väriäinen nappula.

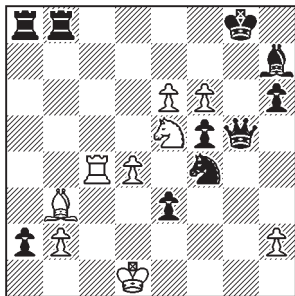
Varhaisia puolipattereita

Aloitin taas tapani mukaan jo muinaisista roomalaisista. Artikkelissani ”Tehtävähakin historiaa; Vanhan shakin aika (n. 550–1475)” (*Tehtäväniekka* 2/2013) s. 63 esittelemäni keskiaikainen tehtävä 18 on tietääkseni ensimmäinen puolipatterin esittävä tehtävä, jossa yllä oleva määritelmä toteutuu pilkulleen: toinen nappula siirtyy ensin pois linjalta, ja myöhemmin toinen avaa patterilinjan kokonaan. Modenalaisten tehtävistä löytyy kyllä patteri- mutta ei puolipatteritehtäviä, joten mahdollisesti ensimmäinen uuden ajan puolipatteri esiintyy tehtävässä **1: 1.Tc8+! Txc8 2.e7+ Kh8 3.Rf7+ Kg8 4.Rxg5+ Tc4 5.Lxc4+ Re6[d5] 6.LxR+ Kh8 7.Rf7+ Kg8 8.Rd8+ Kh8 9.e8D+ Lg8 10.Dxg8#**.

”Uuden ajan” tehtävästä voi puhua lainausmerkeissä, sillä tehtävä jatkaa jo lähes tuhat vuotta aikaisemmin alkanutta arabialaista mansubaperinnettä: valkean

P1. Joseph Dollinger

66. Ein hundert zehen ganz
neu zusammengesetzte
Schach-End-Spiele 1806

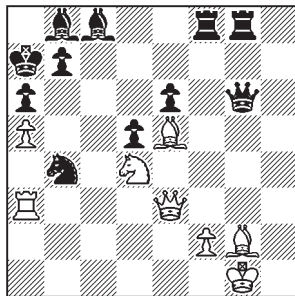

10#

9+10

P2. Julius Mendheim

24. Aufgaben für
Schachspieler 1832

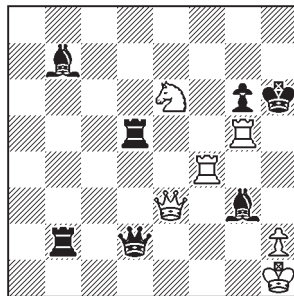

9#

8+11

P3. August d'Orville

76. Problèmes d'Échecs
1842

4#

6+7

pele koostuu shakkauksista ja mustan ainoa ”vastapeli” vahvoista alkuasemaukkauksista, ja tehtävän vaatimus voisi olla yhtä hyvin ”valkea alkaa ja voittaa”. Ainoa todella uusi elementti voikin olla juuri puolipatteri, mutta senkin puhtaus on kyseenalainen: vT voisi lähteä mistä tahansa ruuduilta c1-c6 (tai c3-c6; sillä alkuperäisteoksessa vsb2→c2), sillä alkusiirron tarkoitus on myös kyydittää mTb8 pois (1.e7+? Txb3!). Viime mainitun kaltainen epäpuhtaus on tavanomainen silloin, kun pitkässä mattitehtävässä esiintyy puolipatteri heti tehtävän alkuasemassa.

Niinpä puhdasta puolipatteria kannattaa-kin etsiä lyhyemmistä tehtävistä ja tyytyä esittelemään Dollingerin tehtävä kiinnostavana kuriositeettina. Toki yksi mahdollisuus on löytää pitkä tehtävä, jossa puolipatteri rakennetaan ratkaisun kuluessa, kuten tehtävässä 2: **1.Rb5+!** Ka8 2.Da7+ Lxa7 3.Rc7+ Kb8 4.Rxa6+ Ka8 5.Rc7+ Kb8 6.Rxd5+ Ka8 7.Rb6+ Lxb6 8.axb6+ Ra6 9.Txa6#. Mustan 4. siirron jälkeen asemassa on *naamioitu puolipatteri* a-linjalla, naamioivana nappulana mLa7, ja valkea avaa puolipatterilinjan riuskasti kahdella siirrolla siirroissa 7 ja 8. Tässä tehtävässä on paljolti samat heikkoudet kuin edellisessäkin: vahvat mustan uhkaukset, peräkkäisistä shakkauksista koostuva

pele, shakkaava alkusiirto jne.

August d'Orville antoi myös oman kontribuutions puolipatteri-ideaan useammallakin tehtävällä, joista 3 ei ole välttämättä edustavin: **1.Th4+!** Lxh4 2.Th5+ Kxh5 3.Rg7+ Kg4 4.h3#. Sievä mattikuva, kuten d'Orvillella aina, mutta mustan vahvat uhkaukset ja shakkauksin etenevä ratkaisu kieli-vät ”vanhan koulun” perinnöstä. 1800-luvun ensipuoliskolta löytyy yllättävästi useitakin puolipatteritehtäviä, mutta niissä toistuvat em. heikkoudet, joten niiden esittely olisi vain turhaa jo nähdyn kertausta.

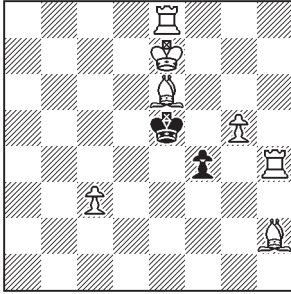
Siirtymäkausi (1845–1865)

Joseph Kling oli ensimmäisiä laatijoita, joka selkeästi irtautui mansubakoulun sommitte-luihanteista. Hiljaisin siirtoin etenevä 4 on hyvä esimerkki: **1.Th3!** Ke4 2.Kf6 f3 3.Lc4#. Ei mikään häikäisevä työ, mutta puolipatte-rinappuloiden siirtymäjärjestys on selkeästi motivoitu (2.Lc4? K~5!)

Tehtävässä 5 mK saattaa uhata Kxd4 alkuasemassa, mikä helpottaa alkusiirron **1.Lf6!** löytymistä. Uhkaa 2.Re2+ Kb2 3.Rxc4+ Kb1 4.Rxd2,Ra3# tai 2...fxe2 3.Rxc4,Rd7+, eli dualistisuutta on. Muunnel-mat lienevät puhtaampia: 1...Kxd4 2.Rd7+

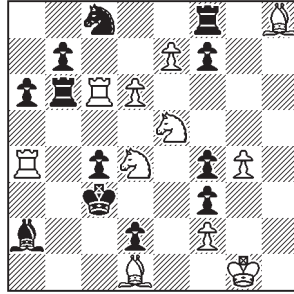
P5. James H. Morrison
Palk. Frère's Problem Ty
1859, 23. *Morphy's Games
of Chess and Frère's Problem
Tourn.* 1859

P4. Jacob Kling
65. *The Chess Euclid* 1849

3#

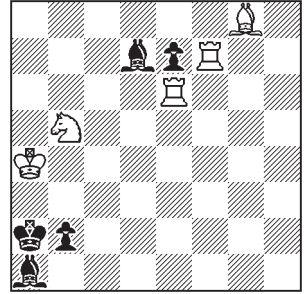
7+2

4#

11+12

P6. Victor Schlegel
1271. *Schachzeitung* 1861

3#

5+5

Kd5/Ke4 3.Lxf3+/Rc5+ Ke6/Kd5 4.exf8R/Lxf3#. Puolipatteri pääsee paremmin oikeuksiinsa muunnelmassa 1...Tb5 2.Rxb5+ Kb2 3.Rd3+ Kb1 4.Ra3# ja 1...Kb2 2.Rd3+ Kb1 3.Lc2+ Ka1 4.Rb3#. Raskaanpuoleinen viritelmä, mutta temaattisesti ihan ”kosher” pikkuduuaaleja lukuun ottamatta. Tehtävä on kuitenkin laadinta-aika huomioon ottaen varsin kunnianhimoinen työ, ja mK tulee matiksi eri muunnelmassa al:ssa ja e6:ssa (R-korotuksin!).

Tehtävä 6 kulkee vanhan ja uuden välimaatossa, sillä alkuasemauhkaukset ovat ilmeisiä ja paljastavat alkusiirron **1.Tf2!** melko nopeasti, mutta uhkaus 2.Tc6+ (L) e6/Kb1 3.Rc3/Ra3# on ovelampi (uhkaa valitettavasti myös 2.Txe7+). Ainoassa muunnelmassa 1...Lxb5+ 2.Kxb5 mK:lle tarjoutuu peräti kolme pakoruutua, joista muunnelma 2...Ka3 3.Ta6,Te3# on dualistinen.

Mainitsen ohimennen sen tärkeän seikan, että kun nyt saavumme lähemmäs omaa aikaamme, julkaisukriteerini tiukentuvat mitä tulee moni- ja lyhytuhkauksiin, shakkaaviin ja varsinkin upseerin lyöviin alkusiirtoihin, mustan vahvoin alkuasemauhkauksiin (mukaan lukien matittomat pakoruudut) ja kaksoismatteihin – satunnaisin poikkeuksin toki.

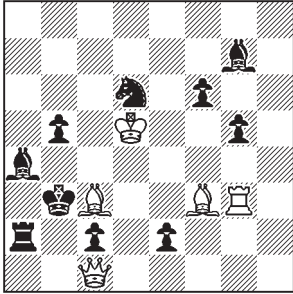
Puolipatteri-idean nousu

Ensimmäinen poikkeus on heti tehtävä 7, jonka julkaisemiseen saattaa olla osasyynä laatijaa kohtaan tuntamani lukkarinrakkaus, mutta tehtävän sisältökään ei taida olla ihan arkipäiväinen. Jotta ratkaisija päätyisi alkusiirtoon **1.Lg4!**, joka kylläkin uhkaa dualistisesti ja lyhyesti 2.Le1,Ld2,La5#, hänen täytyy hoksata, että 1...Re4:n jälkeen valkea rakentaa K-patterin siirrolla 2.Le6, ja muunnelat joko erittelevät uhat tai pakottavat kokonaan uudet matit seuraavasti: 2...Rxc3+,Rc5/f5/Tb2/Rd2/Rd6 3.K(x)c5/Kc6/Dxb2/Lxd2/Kxd6#. Muunnelma 1...Rf5 on yksinkertaisempi: 2.Lxf5 T~ /e~ 3.D(x)b2/Lxe1#. Valkosotilaaton patteritutkielma, jossa vain vD on ”ylimääräinen” apunappula.

Ehkä vielä edellistäkkin tehtävää vaikuttavampi on **8**: puolipatterin rakentava ja pakoruudun antava uhrausalkusiirto **1.Tg1!** uhkaa täyspitkästi ja hiljaisesti 2.Ld6 (3.Rf4#) Kxh3 3.Lxf5#. Muunnelmassa vLg3 siirtyy eri ruutuihin joko 2. tai mattisiirrossa aina mustan siirrosta riippuen: 1...Lc7 2.Lxc7 (3.Rf4#) Kxh3 3.Lxf5#, 1...Kf3 2.Le5+ Kf2/Ke4/Kg4 3.Lxd4/Lc6/Rf4#, 1...Kh5 2.Rf4+ Kg4 3.Lh2#. Sivumuunnelat 1...Kxh3 2.Re3 (3.Lxf5#) hxg3 3.Th1#, 1...hxg3

P7. John Brown

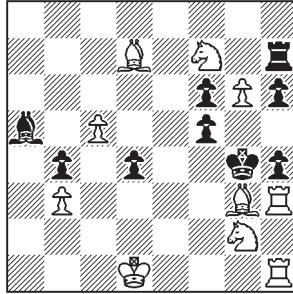
Lontoolainen turnaus 1862
1017. *The Illustrated London News* 22.8.1863

3#

5+10

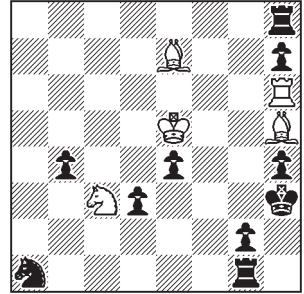
P8. Hermann Feodor Lehner
Lontoolainen turnaus
1866–7

3#

10+9

P9. Samuel Loyd
431. *American Chess-Nuts*
1868 (v. *Chess Strategy*
1878)

4#

5+10

2.Th4+ Kf3 3.Tf4#. Erittäin runsassisältöinen 3#, jossa vR:n rooli toistuu, mutta sopii harmonisesti toisen puolipatterinappulan liikkeisiin. Esiintyyä tehtävässä vielä *Sierspatteri* muunnelmassa 1...Kf3 2.Le5+ Kf2 3.Lxd4#, lisäksi sekä valkean että mustan paluusiirtoja.

1860-luku näyttää olleen jonkinmoinen puolipatterin löytövuosikymmen, sillä tehtävä 9 saattaa olla edellisiäkin kovempi suoritus, mihin jo laatijan nimikin viittaa. Mustalla on alkuasemassa pakoruutu g3:ssa, mutta siirtoa **1.Lxh4!** ei ehkä mielellään tee, avaan se mustalle shakkausmahdollisuuden. Harmi kyllä, uhkaa dualistisesti sekä 2.Kf4 että 2.Lf2 Te8+ 3.Kf4, jälkimmäinen ottaakseen pakoruudun g1, ja vielä 2.Le2, Lf3 sekä 2.L4~). Muunnelmat: 1...T~1 2.Lf2 Te8+ 3.Kf4 Tf8+/Te5 4.Lf7/Lg4#, 1...Tf1 2.Lf2 Txf2/Te8+ 3.Ld1[e2]/Kf4, 1...T~8 2.Kf4 Tf1+ 3.Lf2 Txf2+, g1D 4.Lf3#, 1...Tg8 2.Kf4 Tf1+/Tf8+/Kh2, Tg6/Tg5[3] 3.Lf2/Lf7/L(x)g6/Lxg5(3). Lyhytvariantti 1...Kxh4 2.Kf4. Valkean puolipatterin ja mT:en mitä intensiivisin kaksintaistelu! VK marssii röyhkeästi f-linjalle voidessaan luottaa lähettien tulitukeen.

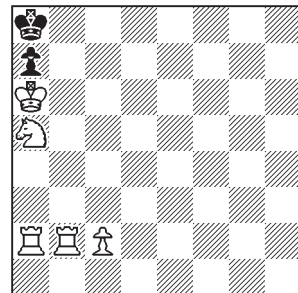
Sitten jotakin paljon helpommin sulavaa tarjoaa 10, joka on yksi harvoista koosteeni

miniatyyreistä: **1.Tb6!** (sp) axb6 2.Rc6 b5 3.Kb6#. A-linjan puolipatteri on naamioitu, ja yksi nappula houkuttelee naamioivan nappulan pois linjalta, minkä jälkeen valkea avaa puolipatterin siirtymällä etunappuloilla pois. Tehtävässä esiintyy *Kožakin-teema*, eli ainakin yhden muunnelman mattisiirto tapahtuu samalle ruudulle kuin alkusiirto.

Puolipattereita 2#-tehtävissä

Nykylukijaa saattaa ihmetyttää 2#-tehtävien puuttuminen, sillä moderneissa kaksisiirtoisissahan puolipattereita esiintyy

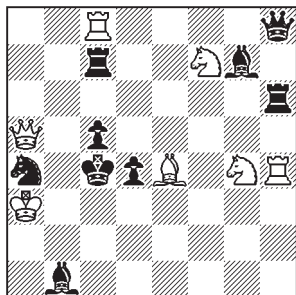
P10. G.W.P. Haycraft
The Chess Players' Quarterly Chronicle
1869

3#

5+2

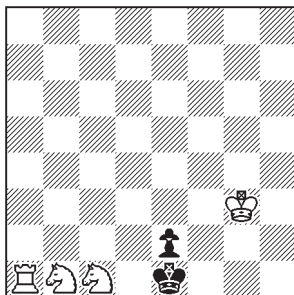
P11. Samuel Gold
515. *The Westminster Papers*
X/1874

2#

7+9

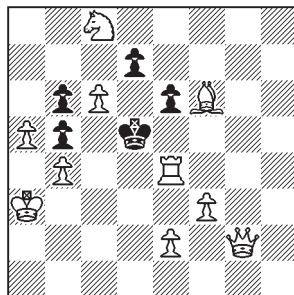
P12. John F. Keeble
Brownson: *Chess Problems*
1876

2#

4+2

P13. G. Wallis
Palk. *The English Mechanic*
and World of Science TT
1877

2#

10+5

todella tiheästi. Tehtävä **11** saattaa olla ensimmäisiä ellei ensimmäinen 2-siirtoinen, jossa on esiintynyt puolipatteri – jos jätetään huomiotta se 1400-luvun alkupuolella päivänvalon nähnyt 2#, johon alussa viittasin. Nowotny-alkusiirtoon **1.Rf6!** (2.Re5,Rd6#) on tavanomaisten osittaispuolustusten 1...Txf6/Lxf6 ja mattien 2.Re5/Rd6# lisäksi vain itsekiinnittävä puolustus 1...Txf7 2.Db4# ja pakoruudun raivaava muunnelmä 1...d3, jota seuraa patterinavaus 2.Ld5#. Alkuasemassa on siis 4. rivillä naamioitu puolipatteri.

Tehtävä **12** on varhainen 2#-miniatyyri, jossa on toki kaksikin matitonta pakoruutua, mutta joka mielestäni ansaitsee historiallisista syistä tulla julkaistuksi: **1.Rb3!** (sp) Kd1/Kf1 2.Ra3/R1d2#.

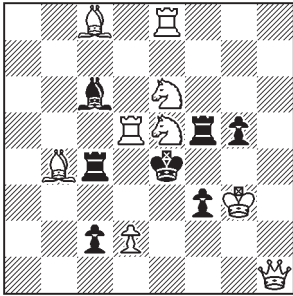
Tehtävä **13** edustaa selvästi englantilaista laadintakoulukuntaa, jolle olivat tyypillisiä 2#-tehtävät, joissa oli yllättävä alkusiirto ja runsas, erilaisia haittoja sisältävä dualiton muunnelmisto. Esipeli 1...d6 2.Re7#, alkusiirto **1.Tc4!** (sp) ottaa ja antaa pakoruudun ja johtaa seuraaviin muunnelmiin: 1...bxc4 2.f4#, 1...Kxc4,d6 2.Rxb6#, 1...e5 2.Dg8#, 1...dxc6 2.Td4#, 1...bxa5 2.Tc5#. On mahdollista päätellä lähes 140 vuotta myöhemmin laatijan – ja tuomarin – aivoituksia tehtävän suhteen, mutta nykylaatija epäilemättä esittäisi myös houkutus 1.f4? (2.Td4#)

1...Kxc6 2.Tc4#, 1...e5! Puolipatterilinjan avaisi näin vuorollaan kumpikin etunappula, ja tuloksena olisi kaavio 1.A? a 2.B#, 1.B! b 2.A#, eli ns. *pseudo-reversal I*, eli valkean alku- ja mattisiirto vaihtaisivat paikkaa, mutta mustan puolustussiirto vaihtuisi.

Kuten edellisessäkin tehtävässä myös **14**:ssä on matiton pakoruutu (1...Kxd5), jota esipeli 1...Lxd5/Txe5 2.De1/Dxf3# hiukan kompensoi. Alkusiirron tekee puolipatterin etummainen nappula **1.Rxf3!** uhaten 2.Rfxg5#. Temaattiset muunnelmät 1...L[T]xd5 2.Rc5#, 1...Kxd5 2.Rc7#, sivumuunnelmät 1...Te5 2.Rh4#, 1...Tc3[d4] 2.T[x]d4#, 1...Txf3+ 2.Dxf3#. Kaksi matinmuutosta ja yksi puolustuksenmuutos. Huomattakoon, että muunnelmassa 1...Kxd5 2.Rc7# [puoli] patteri toimii *epäsuorasti*, eli patterilinja aukeaa mK:n pakoruutuun.

Kolmisiirtoistaidetta vanhasaksalaiseen malliin esittää **15**, jossa sekä alkusiirron **1.Df1!** että uhkauksen (2.Da6 ~ 3.Dxc6,Re4,Rd5#) löytyminen voi olla työn ja tuskan takana. Ainoassa muunnelmassa 1...Rxd4+ 2.Rd5+ Dxd5+ 3.Re4# avautuu f-linjan naamioitu patteri. Dualistisen uhkauksen voinee siistiä vain osittain: 1...Lxf2 2.Da6 Lxd4 3.Rd5#. Tämä tehtävä sisältyy muuten Jean Dufresnen toimittamaan teokseen *Sammlung Leichter Schachaufgaben*

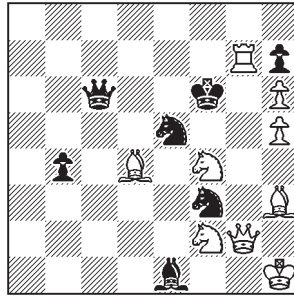
P14. Henry Maxwell
Prideaux
1865. *The Ill. London News*
15.11.1879

2#

9+7

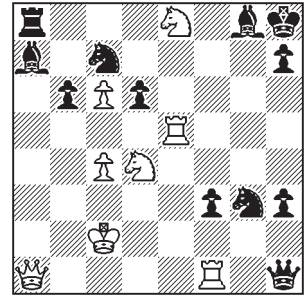
P15. Joh. Kohtz & Carl
Kockelkorn
1. palk. *Leipzig TT* 1879

3#

9+7

P16. Jiří Chocholouš
96. 5. amerikkalainen shak-
kikongressi, NY 1880

2#

8+12

(1881) eli "Kokoelma helppoja shakkitehtäviä". Tekijän sarkasmia, tai ehkä hänelle tämänkaltaiset tehtävät eivät olleet vaikeita (tai "haasteellisia", kuten nykysuomeksi sanotaan). Sanan *leicht* voi myös kääntää 'kevyt', mikä viittaisi nappulalukuun.

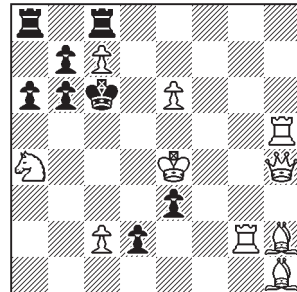
Tehtävässä 16 ovat ilmeisinä puutteina mustan alkuasemauhkakuset (esim. 1... D~2+), mutta niiden vastapainona on pitää lukuisia houkutuksia, joilla valkean puolipatteri voi yrittää avautua: 1.Rb5? Lb8! 1.Re6? Rxe8! 1.Rf5? Rh5! 1.Rxf3? Dxf3! 1.Re2? Dxf1! Niinpä ainoa haitaton alkusiirto on **1.Rb3!** uhaten 2.Te~#. Musta erittelee uhat seuraavasti: 1...Lb8 2.Ta5#, 1...Rb5 2.Txb5#, 1...b5 2.Tc5#, 1...[R]d5 2.Txd5#, 1...Dxf1 2.Te1#, 1...Re2, D~2+ 2.T[x]e2#, 1...Dg1 2.Te3#, 1...Re4 2.Txe4#, 1...Rf5 2.Txf5#, 1...Lg~ 2.Tg5#, 1...Rh5 2.Txh5#, 1...Re6 2.Txe6#, 1...h6 2.Te7# ja täyspuolustukset 1...Rxe8 2.Txe8# ja 1...dxe5 2.Dxe5#. Näitä osittais-Fleckejä on nähty sekä ennen että jälkeen, mutta tämän tehtävän meriittinä on hyvä houkutuspelejä. Valkean temaattinen patterin etunappula voi tietysti olla konstruktioista riippuen myös L tai R. Alkuasemashakkien lisäksi rakenteellisena puutteena on tilkenappula vTf1, jonka sijaan kävisi myös vLf1. Samoin patterin takanappulana voisi olla vLa1. On arvoitus, miksi laatija on

päätynyt raskaampiin ratkaisuihin.

Tehtävä on ristitty yhdessä lähteessä "pseudo-Karlström-Fleckiksi", mikä ei pidä paikkaansa. Silläkin uhalla, että toistan itseäni, korostan, että Karlström-Fleckissä uhka- ja täyspuolustusten lukumäärä on sama. Tämä tehtävä esittää *vapaata* tai *osittaista* Fleckiä, jossa uhkamatteja on 13, täyspuolustuksia 2 ja mustan ns. "vapaita" puolustuksia, joita seuraa useampi mattisiirto, on 6 (esim. 1...h5 2.Te7, Txh5# tai 1...h2, jota seuraavat kaikki uhkamattit).

Englantilaista koulua edustaa taas 17. Ratkaisu: *1...b5 2.Tc5#, **1.Ke5!** (2.Dc4#), 1...b5 2.Tg7#, 1...Kxc7 2.Kd5#, 1...Kb5 2.Kd6#. Muunnelmien vähäisyyttä kom-

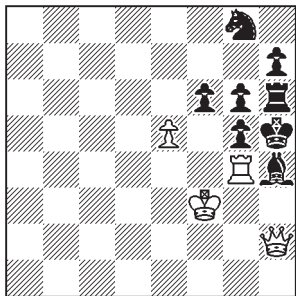
P17. Joseph C. Wainwright
Detroit Free Press 1880

2#

10+8

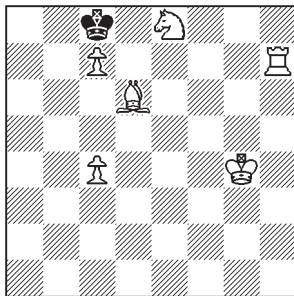
P18. William A. Shinkman
830. *Hartford Weekly Times*
28.9.1882

3#

4+8

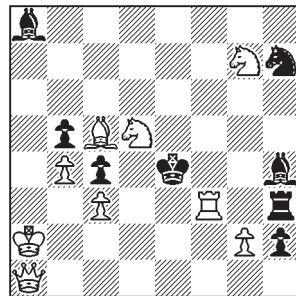
P19. Alexander H. Robbins
omist. T.P. Bull
408. *St. Louis Globe-Democrat*
1882

3#

6+1

P20. Johannes H.W. Obermann
3. palk. *Brentano's Chess Monthly*
TT 1882

3#

9+8

pensoi yllättävä, kolme patteria (joista kaksi epäsuoraa) luova alkusiirto ja se, että kaikki muunnemat ovat temaattisia.

Puolipattereiden edistäjistä ei voi puhua mainitsematta William Shinkmania, jonka 18 kuuluu hänen tunnetuimpiin tehtäviinsä. Puolipatterin luova ja mL:n päästävä alkusiirto **1.De2!** uhkaa 2.Txh4+ Kxh4/gxh4 3.Dh2/Kf4#, ja päämuunnelma 1...fxe5 2.Txg5+ Kxg5/Lxg5 3.Dxe5/Kg3# muodostaa uhkauksen kanssa täydellisen vaaka- ja pystylinjojen toistoparin. Sivumuunnemat 1...Lf2 2.Dxf2 ja 1...Le1 2.Dxe1 ovat nekin dualittomia, joskin strategisesti vähemmän kiinnostavia. Muunnelmassa 1...Lg3 2.Kxg3 on mattiduaali. Tässäkin – niin kuin monissa puolipatteritehtävissä – on se pieni puute, että etunappulat pelaavat aina samassa järjestyksessä, tässä ensin T, sitten K.

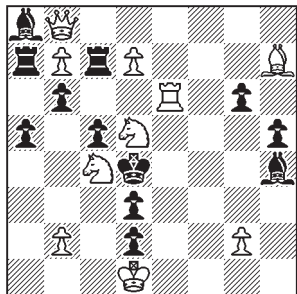
Puolipatteri-miniatyyrieni pieneen lukumäärään on syynä jo se, että itse idean peruskoneistoon tarvitaan 4 nappulaa, joten esim. pakoruutujen ottoon jää enää kolme nappulaa. Niinpä miniatyyriesitykset usein laaditaan laudan reunoille, kuten 19, joka on samalla hyvä esimerkki siitä, miten alkusiirto luo epäsuoran puolipatterin. Siirron **1.Le7!** jälkeen puolipatteri on olemassa vasta, kun mK siirtyy pakoruudulle b7:ään: 1...Kb7 2.Ld8! K~/Kc8 3.c8D/Rd6#. Alkusiirto loi

samalla epäsuoran patterin, joka toimii mK siirtyessä d7:ään: 1...Kd7 2.Lc5+ Kc6/Kc8/Kxe8/Ke6 3.c8D/Rd6/c8D/Te7#. Todellinen helmi, jota hiukan himmentävät vain jotkin korotusdualit mattisiirroissa. Muunnelmassa 1...Kb7 mK:lla on viisi pakoruutua, 1...Kd7:n jälkeen neljä, jotka muodostavat *kuningastähden*. Tehtävässä on paljon yksityiskohtia, mm. edellä mainittu *Kozakin-teema*, eli alkusiirto 1.Le7! ja yksi mattisiirroista (3.Te7#) tapahtuvat samalle ruudulle.

Tehtävässä 20 puolestaan rakennetaan suora puolipatteri siirrolla **1.Dh1!** hiljaisiin uhkauksiin 2.g3 ~ 3.Te3#. Uhkauksen osittain torjuva 1...Kxd5 2.g3 Txg3/Kc6 3.Txg3/Td7 osoittaa, miten pitkälle temaattinen patterilinja ulottuu. Muunnelmissa 1...Lg3 2.Te3+ Kxd5 3.gxh3# ja 1...Txf3 2.gxf3+ Kxd5 3.f4# patterisotilas tekee mattisiirron. 1...Rg5 2.Rf6+ Ke5 3.Tf5# ja 1...Tg3 2.De1+ Kxd5 3.De6# ovat hyviä sivumuunnelmia, ja 1...Lxd5 2.Db1+ sisältää mattiduaalin. Tämänkertaisen setin runsassisältöisimpiä 3#-tehtäviä teemasta riippumatta.

Myös tehtävä 21 on mainio esimerkiksi epäsuoran puolipatterin rakentavasta alkusiirrosta. **1.Dg8!** uhkaa 2.Dxg6 ~ 3.Dxd3,De4#. Muunnelmissa 1...Kxc4 2.Rc3 [3.Te4#] Kb~ 3.Txb6# ja 1...Kxd5 2.Txg6+ Kd4/Ke4 3.Td6/Tg4# mK:ta viedään suorien

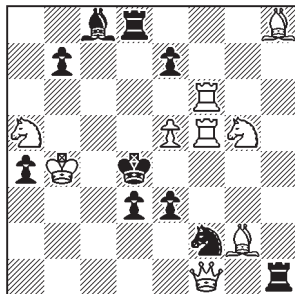
P21. Arthur F. Mackenzie
*The Mirror of American
Sports* 1886

3#

10+12

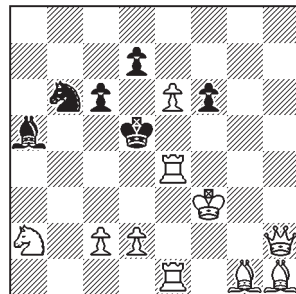
P22. Arthur F. Mackenzie
The Illustrated London News
1888

2#

9+10

P23. Thomas Taverner
1. palk. *Yenowine News* 1889

2#

10+6

ja epäsuorien patterien välillä kuin pässiä narussa. Tematiikka pelaa hienosti, mutta mustan joutoväen määrä nostaa nappuloiden työttömyysasteen hälyttävän korkeaksi.

2-siirtoiset yleistyvät

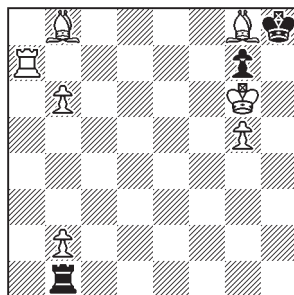
Arthur F. Mackenzie laati useitakin 2#-puolipatteritehtäviä, joissa esiintyi myös hänen toinen lempiteemansa, *polttopiste-idea*, kuten tehtävässä **22**. Alkusiirron **1.e6!** jälkeen asemassa on siirtopakko ja mustan tornit ovat kiusallisesti *ylikuormitettuja*. Td8 vartioi patterin takanappulaa ja samalla ruutua d5, kun taas Th1 vartioi samaa takanappulaa ja 1. riviä. Muunnelmisto: 1...Th~ 2.Da1#, 1...T~1, Rh3 2.Tf8#, 1...T~8, Td5, Ld7 2.T[x] d5#, 1...Td~ 2.Th6#, 1...Lxe6 2.Rxe6#, 1...d2 2.Dc4#, 1...e2 2.Dxf2#, 1...R~ 2.Df4#, 1...Re4 2.Rf3#, 1...b~ 2.Rc6#, 1...a3 2.Rb3#. Jälkimmäiset R-matit vaikuttavat päälleliimatulta, ja vRa5:n olisikin voinut korvata vsb6:lla (samalla -msa4), mutta muutoin rakenne on hyvä, ja siitä on revitty kaikki irti.

Tehtävä **23** on ansaitusti 1800-luvun tunnetuimpia kaksisiirtoisia. Alkusiirto **1.Th4!** luo siirtopakon: 1...c5 2.Kf2#, 1...d6 2.Kf4#, 1...dxe6 2.Ke2#, 1...Rc4 2.Kg4#, 1...R~ 2.c4#, 1...Lb4[a5] 2.RxL#, 1...Lxd2 2.Dxd2#, 1...f5 2.De5#. Kaikki K-patterin avaukset ovat *B2-matteja*, eli mustan tukittua

K:nsa pakoruudun valkea voi katkoa oman linjansa ko. pakoruutuun. Ehkä mLa5→b4 ja +msa5 (10+7) olisi vielä selkeyttänyt mL:n jatkettua puolustusta, mutta se on täysin makuasia.

Kaksi edellistä tehtävää oli siirtopakko-tehtäviä, mutta **24**:stä ei uhkauksia puutu. Arvattavan alkusiirron **1.Ta8!** jälkeen uhkaa nimittäin kummankin lähetin kaikkia mahdollisia siirtoja pois patterilinjalta, ja mT pystyy erittelemään siirroillaan vain osan niistä esim. seuraavasti: 1...Ta1 2.La2 Txa2/ Tc1/Td1/Te1/Tf1 3.La7/Ld6/Le5/Lf4#, 1... Txb2 2.Lb3, 1...Tc1 2.Lc4, 1...Td1 2.Ld5, 1... Te1 2.Le5, 1...Tf1 2.Lf4, 1...Tg1 2.Lg3, 1... Th1 2.Lh2 Tf1/Te1/Td1/Tc1/Ta1 3.Lf7/Le6/

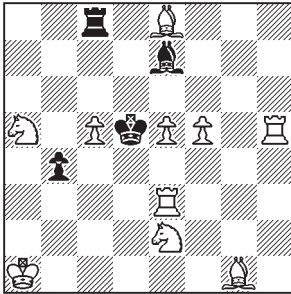
P24. William & Henry Shinkman
American Chess Monthly 1892

3#

7+3

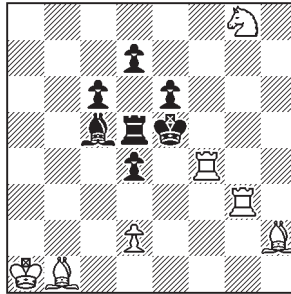
P25. Edith H. Baird
The Chess Review 1893

2#

10+4

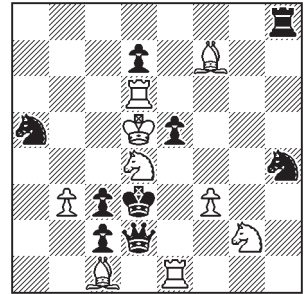
P26. Wolfgang Pauly
Deutsches Wochenschach
 1895

2#

7+7

P27. Charles L. Fitch
American Chess Magazine
 1897 (v)

2#

9+9

Ld5/Lc4/La2#. Yhdessä sähköisessä lähteessä teemaksi on annettu ”Fleck”, mikä ei tarkkaan ottaen pidä paikkaansa, koska valkealla on 14 uhkausta, joista mT 1. siirrollaan pystyy erittelemään vain 8, joten täsmällisempää olisi puhua *Burkhardt-Fleckistä*, sillä se sallii, että vain osa patterinavauksista pakotetaan toteutumaan. Toinen selkeä teema on *kaksintaistelu* tai *oppositio-teema*. Laskeamalla kunkin mustan 2. siirron haarautumat omiksi muunnelmiksi saadaan erilaisten muunnelmien lukumääräksi puolisen sataa, eräänlainen saavutus sekini.

Sam Loyd käytti muuten samantapaista matriisia luodessaan 4#:n, jossa oli ennätyskelliset 260 muunnelmaa, mikä voi olla ennätys edelleenkin (White, 226, n:o 295).

Tehtävän 24 laatijaksi annetaan yhdessä käyttämistäni lähteistä laatijaksi myös Henry Shinkman, joten olisiko suvussa ollut Otto Wurzburgin lisäksi enemmänkin shakkitehtävien laadintaan hurahaneita?

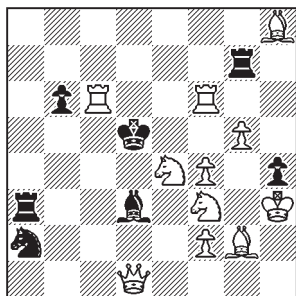
En ole tehnyt mitään laajaa tilastollista tutkimusta siitä, mitkä nappulayhdistelmät ovat tavallisimpia puolipattereiden etunappuloina, mutta sen tuntuman saa helposti, että harvinaisin on s+s, joka esiintyy 25:ssä. Alkusiirron 1.f6! tekee kauempana K:sta oleva sotilas, mattisiirrot (ja uhan 2.e6#) toinen: 1...Lxf6 2.exf6#, 1...Ld6 2.exd6#,

sivumuunnelmat 1...T[L]xc5 2.Lf7#, 1...Kxc5 2.Td3#, 1...Ke6 2.Rf4#. Konstailematon esitys yhdeltä maailman tuotteliaimpiin kuuluneelta naislaatijalta (opusluku n. 2000), joka laati muitakin puolipatteritehtäviä.

Romanialaisen mestarin 26 kärsii kahdestakin matittomasta pakoruudusta, mutta alkusiirto 1.Txd4! (2.Tg4#) parantaa kokonaisvaikutelmaa. VT:t pelaavat kauniisti yhteen: muunnelmassa 1...Lxd4+ 2.Tc3# tulee matti ristishakilla ja muunnelmassa 1...Kd6 2.Tg6# vTd4 kiinnittää mustan kollegansa. 1...Kxd4 2.Tg4# on sievä matti epäsuorasta patterista, ja kolmas puolustus d4:ään 1...Txd4 johtaa taas patterimattiin 2.Tg5#.

Ennätystehtävässä 27 alkusiirto 1.Kxe5! (2.Rd~#) tarjoaa mustalle peräti 11 shakkausta, joista kahteen tulee sama matti 1...Th5+, Dg5+ 2.Rf5#, 1...Dxe1+ 2.Rxe1#, 1...De2+ 2.Rxe2#, 1...De3+ 2.Txe3#, 1...Df4+ 2.Rxf4#, 1...Rxf3+ 2.Rxf3#, 1...Rg6+ 2.Lxg6#, 1...Rc6+ 2.Rxc6#, 1...Rc4+ 2.Lxc4#, 1...Te8+ 2.Re6#. Mustan shakkamattomat puolustukset hoidetaan seuraavasti: 1...Df2 2.Rf4#, 1...Rxb3 2.Rxb3, 1...Rb7 2.Lc4#. Tehtävän suurin puute on tietysti se, että alkusiirron jälkeen valkea uhkaa monia patterinavauksia, jotka musta vain erittelee shakkauksillaan, mutta oma hohtonsa tällaisella *shakkialtistuksella* aina on.

P28. Pedro R. y Riquer
462. *Ruy López* VIII/1899

2#

11+7

Jos 28:sta alkaa heti etsiä rakenteellisia puutteita, niin alkuaseman matiton 1...Kxe4 on sellainen. Alkusiirto **1.Rd4!** (2.Tfd6#) antaa uuden pakoruudun, uhraa toisen ratsun, rakentaa naamioidun patterin d-linjalle ja avaa mustalle 3. rivin shakkauslinjan: 1... L~+ 2.Rc3#, 1...Lxe4+ 2.Rb3#, 1...Kxd4 2.Tfd6#, 1...Tg6,Td7 2.Tf5#. Se, että vDd1 voisi olla T (mutta kun laudalla ei saa olla kolmea samanväristä T:a!), on myös pieni tekninen puute tässä muuten sympaattisessa tehtävässä.

Lopuksi

Edellä olen julkaissut jälkipainoksina 28 tehtävää alun perin n. 130 tarjokkaasta (kiitos, Henry!) aikajärjestyksessä. Olen pyrkinyt tarjoamaan mahdollisimman muotopuhtaita tehtäviä, jotka mielestäni ideoiltaan parhaiten edustavat laadinta-aikansa parhaimmistoa, vaikka ymmärränkin, että jonkun toisen valikoima olisi ollut erilainen.

Laadinta-aika kattaa koko 1800-luvun, ja minulle oli yllätys, että ko. vuosisadan ensimmäiset puolipatterit oli laadittu jo aivan sen alkupuoliskolla. Varhaisimpia tehtäviä toki vaivaavat aikakaudelle tyypilliset puutteet. sillä ajatus tehtäväshakista omalakisena taidemuotona alkoi lyödä läpi vasta vuosisadan puolenvälin tienoilla, jolloin mansu-

bahenkiset ja pelimäiset mattijuoksutukset alkoivat vähitellen syrjäytyä. Toinen yllätys oli, että puolipatteri alkoi esiintyä 2#-tehtävissä suhteellisen myöhään, ja koneisto löysikin aluksi useimmat sovelluksensa 3#- ja monisiirtoisista mattitehtävistä.

Siellä täällä tehtävissä esiintyy myös naamioituja ja epäsuoria puolipattereita, jotka olen upottanut tavallisten puolipattereiden joukkoon suomatta niille mitään erityis huomiota. Nämä erikoistapaukset olen toki määrittellyt sanallisesti jo artikkelin alussa.

Puolipatteria näytetään käsitellyn melko kypsästi 1800-luvun kahdella viimeisellä vuosikymmenellä. Artikkelin II osassa lähestyn puolipatteria enemmän temaattisesta näkökulmasta.

English summary:

In the article above I try to discuss a half-battery in direct mate problems of the 19th century, reproducing almost 30 compositions in chronological order. Despite my efforts, I have not been able to trace down the origin of the concept "half-battery". In Harley (1931) there is not any label at all, and I presume that White (1913) referred to it as "complex battery" In Henry Weenink's classic Chess Problem (1926) half-battery does not feature in the theme index.

I have found a half-battery in 2# composed in the 15th century, but one of the first half-battery problems of the modern times may be Joseph Dollinger's composition nr 1. Problems 2 and 3 are further examples of the style of the Old School: mansuba-type King hunts with play consisting of series of checks and Black's counter-play restricted to strong initial threats.

Problems 4–6 are examples of compositions of the transition period (1845–1865) with more sophisticated White strategy, quiet play for instance. It seems that the first boom of the half-battery in terms of high-quality compositions was seen in 1860s. The prob-

lems 7–9 serve as illustrations of this trend. Nr 10 is one of the early miniatures showing masked half-battery.

It is somewhat surprising that after the first half-battery 2# composition that appeared in the 15th century, it took well over four centuries until decent 2-movers with half-battery were seen again. Compositions from 11 to 14 and 16 and 17 seem to be some of the first attempts. The dominant genre was quite a long time a three-mover (and more-mover, too), as shown by many earlier compositions, as well nos.15 and 18–21.

Towards the end of the 19th century the 2# compositions became more frequent, and a number of classics saw the day's light.

Some of the examples feature masked and indirect half-batteries, too, the fact which I have not highlighted in any way, apart from giving definitions in the beginning: in a masked half-battery, there is/are one or several piece(s) of bK's colour on the battery-line (P2, P10, P11 and P15), whereas in indirect batteries the rear piece of the battery is targeted at bK's flight(s) rather than or in addition to at the bK (P19, P21 and P26).

In part II of the article, which I hope will appear in the next issue of the magazine, I will discuss the evolution of the half-battery, especially in 2#s, and take a more thematic and systematic approach to the topic, and I will also discuss briefly the half-battery in help- and self-mates.

Kari Valtonen

chessproblem.valtonen@gmail.com

Painetut lähteet/Printed sources:

- Breuer, Josef: *Beispiele zur Ideengeschichte des Schachproblems*. Die Schwalbe: Düsseldorf 1982.
- Chicco, Adriano & Porreca, Giorgio: *Dizionario Enciclopedico degli scacchi*. U. Mursia & C.: Milano 1971.
- Harley, Brian: *Mate in Two Moves*. The

Two-Move Chess Problem Made Easy. Bell & Sons: London 1931.

- Velimirović, Milan & Valtonen, Kari: *Encyclopedia of Chess Problems. Themes and Terms*. Chess Informant: Beograd 2012.
- White, Alain C.: *Sam Loyd and His Chess Problems*. Whitehead & Miller: Leeds 1913.

Verkkolähteet/Public Domain sources:

- PDB (Die Schwalbe)
- yacpdb (Turevsky)
- WinChloe

Errata TN 2/2014

Englanninkielisessä yhteenvedossa kerrottiin Aarne Dunderin syntymäajaksi 11.6.1914, mutta oikea päivä on 9.6.1914.

Tehtävästä O18, s. 73, puuttuu kuviosta musta sotilas h5 eli nappulamäärä on 7+6.

Sivulla 84 kerrottiin Andernachin tehtävätapaamisessa käyneistä suomalaisista. Aiheesta on saatu lisätietoa ja tässä lienee täydellinen lista osallistuneista suomalaisista niekoista: Hannu Harkola, Teppo Mänttä, Jorma Paavilainen ja Kenneth Solja. Henry Tanner ei siis ole osallistunut, toisin kuin tapahtuman järjestäjä muisteli. Toivottavasti listaan saadaan lisää nimiä lähivuosina!

Bernin tehtäväkongressi

Tapahtuma on 23.–30.8.2014, ohjelmassa ratkaisu- ja laadintakilpailuja, kokouksia, esitelmää sekä muuta monipuolista tehtäväs-hakillista ohjelmaa.

Suomalaisista osallistuvat Harkola, Hurme, 2 x Karhunen, Marlo, Olin, Paavilainen, Solja ja Turner. MM-ratkaisujoukkueessa ovat Hurme, Karhunen ja Paavilainen, yksittäisratkaisijana Marlo ja WFCC-edustajana Harkola.

Puolikiinnitys 2-sirroisessa pattitehtävässä Half pin in 2-mover direct stalemate

Kiitos Kari Valtoselle ja hänen tehtävälleen 4146 (TN 1/2014) – tämän artikkelin primus motorille. Sen pohjalta on julkaistu omistus-tehtäväni TN 2/2104 s. 62. Kiitos edelleen Seppo Praskille, joka heitti ilmaan ajatuksen muiden mustien nappuloiden kuin daamin käyttämisestä teemanappuloina. Sen pohjalta tuli ajatus puolikiinnityksen käyttämisestä mekanismina tilanteen hallitsemiseksi. Syntyi omistustehtävä Ilkka Blomille myös TN 2/2014 s. 83. Teeman toteutus maksimaalisin muunnelman on oleellinen lähtökohta. Muut nappulakombinaatiot alkoivat sitten kiinnostaa. Aihe tuo mukanaan ennätysluonteisuuden, mikä ei aina tehtävätaiteen kannalta ole parasta. Välillä syntyy aika mekaanisia luomuksia, joissa kuitenkin voi olla oma viehätöksensä, kun teknisesti hiotaan viimeismuotoa tavoitellen. Parhaimmillaan saadaan muutakin sisältöä mukaan ja taiteellista vaikutelmaa enemmän.

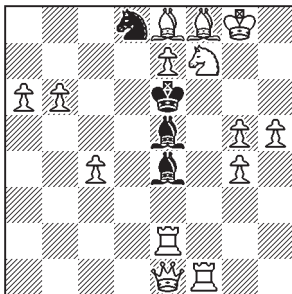
Tällainen tietyn alueen tutkielmatyyppinen kartoittaminen on joidenkin suomalais-tenkin laatijoiden mieleen. Itse sorrun siihen aina välillä. Muina laatijoina tulee mieleen erityisesti Henry Tanner ja Teppo Mänttä. Henry myös ainakin aina tutkii tarkasti kir-

jallisuutta edeltäjiä ajatellen. Kirjallisuuden kartoittamisessa ja oman tutkielmamateriaalin tuottamisessa Kari Valtonen tietysti on omaa luokkaansa.

Itsekin opin nyt vihdoinkin käyttämään PDB-tiedostoa kohtalaisesti. Yllättäen tähän aiheeseen liittyvää materiaalia löytyi yllättävän vähän – vai enkö osaa hakea riittävän tehokkaasti? BCPS 1933 on julkaistu Abraham Meursin kaksinkertainen ratsupyörä, joka ajalleen sopien ei ole kovin taloudellinen (14 nappulaa) (P1224362) ja satualueelta on Erich Bartelin kolminkertainen kiinnitys (Problemkiste 2/1992, P1177761), joka onnistuu, kun kiinnittävänä nappulana on leijona.

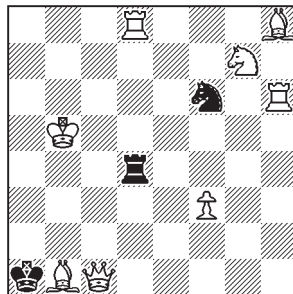
Kahden tornin jatkoksi lähdin seuraavaksi tutkailemaan kahta lähettiä (A). Se osoit-tautuikin varsin työlääksi. Päädyin siihen, että tarvitaan korotusnappula. Suhtaudun hyvin karsaasti korotettujen nappuloiden käyttämiseen alkuasemassa, mikäli kyse ei ole nappulan temaattisesta käytöstä. Niinpä tehtävän alkusiirtona on korotus – peräti ruma lyöntikorotus. Tehtävä on mielestäni kuitenkin julkaisemisen arvoinen. Lyötävällä ratsullakin on roolinsa houkutuksessa ja toisaalta daamikorotus on toinen houkutus.

A ensipainos

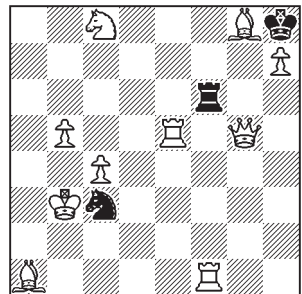
=2   hh   14+3

B ensipainos

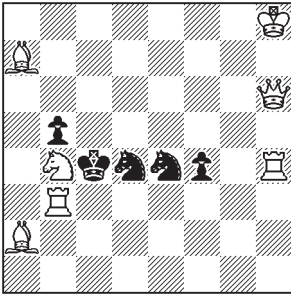
=2   (h)   8+3

C ensipainos

=2   eh   10+3

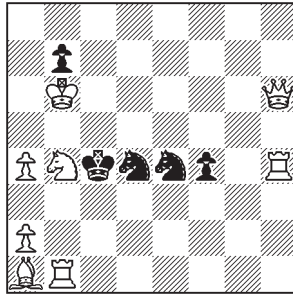
D ensipainos

=2

7+5

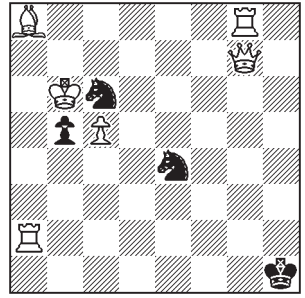
E ensipainos

=2

8+5

F ensipainos

=2

6+4

Ehkäpä jollain on parempi tekniikka! Ehdoton vaatimus on siis aina kuitenkin dualittoisuus muunnelmassa. Lisäksi ei yhdessäkään tehtävässä oteta pakoruutua alkusiirrolla. Yhdessä tosin otetaan ja annetaan pakoruutu. Sotilaan lyönti alkusiirtona on usein välttämätöntä. Aina en ole pystynyt välttämään torjumatonta shakkia alkuasemassa, mutta monessa tehtävässä pyrkimys on onnistunut.

Ratsun ja tornin yhdistelmä syntyi sitten varsin helposti (B ja C). Ensimmäinen on taloudellisempi, mutta toisessa ei ole samoja valkean siirtoja ja mukaan on saatu esipeli- ja houkutusainesta. Toisessa voisi Rc8:n korvata sc5, mutta silloin menetetään yksi esipelipatti.

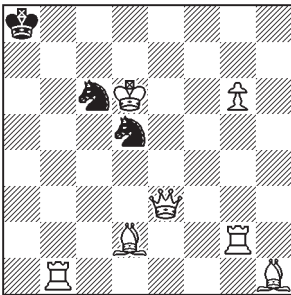
Kaksi ratsupyörää on aina jollain lailla viehättävää. Tehtävässä D on kuitenkin poikkeus siinä, että toteutus ei ole maksi-

maalinen, vain 15-kertainen. Maksimaalista on se, että kaikki valkean siirrot tehdään daamilla, alkusiirto, uhkaus ja 15 muunnelmää. 16-kertaisia on sitten sekä suoralla että viistolinjalla. Olen tutkinut myös ratsujen sijoittamista eri etäisyydelle toisistaan. Viistolinjalla voidaan päästä 10 nappulaan – pääseekö joku alle? Tehtävässä H saadaan houkutuskin mukaan eikä valkealla ole samoja siirtoja.

Lähetin ja ratsun yhdistäminen ei ole juuri vaikeampaa. Tehtävät I ja J ovat varsin erilaisia toteutuksia.

Luonnostaan tulee ajatus, voisiko pakoruutua hyödyntää. mK+mR+mR tai mK+mL+mR suorassa linjassa vierekkäin tarjoavat mahdollisuuden siihen, että kummatkin kiinnitetyt nappulat avaavat valkean nappulan linjan pakoruutuun, jolloin mustan otta-

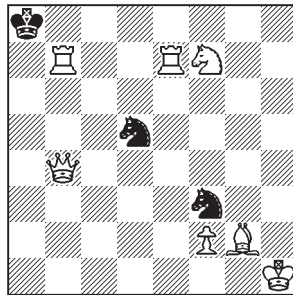
G ensipainos

=2

7+3

H ensipainos

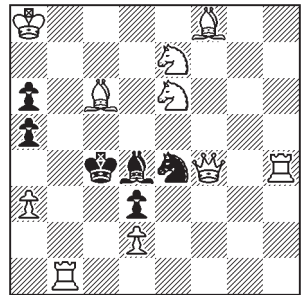

=2

h

7+3

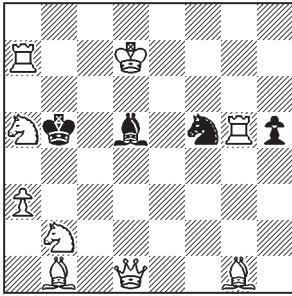
I ensipainos

=2

10+6

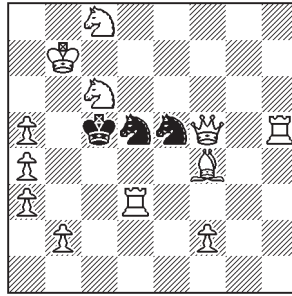
J ensipainos

=2

9+4

K ensipainos

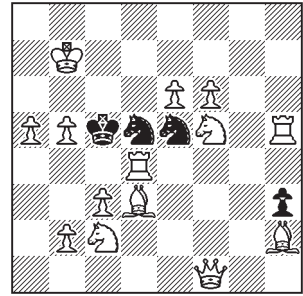

=2

h

12+3

L ensipainos

=2

h

14+4

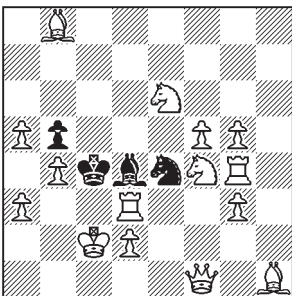
essa pakoruudun puolikiinnitetty nappulat kiinnittyvät ja taas jommankumman siirtessä pakoruutu tulee hallintaan. Ensiksi tein aika ilmavan RR-tehtävän, jossa otetaan ja annetaan pakoruutu (K) ja myöhemmin syntyi puhtaasti pakoruudun antava luumos (L).

Paras tehtävänä, ainakin ortodoksinapuloilla, on mielestäni LR-kombinaatio (M), jossa ratsu avaa tornin linjan ja antaa pakoruudun. Siinä on kaksi temaattista houkutusta, kun vuoroin lyödään toinen mustan teemanappula uhaten toisen lyöntiä. Moni jättäisi varmasti pois vsg3:n, koska sillä ei ole mitään merkitystä ratkaisussa. Sen ansiosta kuitenkin toinenkin Lxe4-teemahoukutus on täysin dualiton. Tosin vain Rxd4-houkutuksessa on kaksi patinmuutosta.

Vasta tässä vaiheessa aloin tutkia PDB-tiedostoa. Erich Bartelin tehtävän pohjalta tein oman leijonaluomuksen. Leijonahan liikkuu kuin daami, mutta tarvitsee pukkinappulan. Erotuksena heinäsiirkasta se voi siirtyä mihin vain pukkinappulan jälkeiseen ruutuun omalla linjallaan. Tämän ansiosta se ikään kuin kiinnittää kaksi nappulaa. Tämä suo mahdollisuuden kolmoiskiinnityksen käyttöön 2-siirtoisessa patissa. Leijona on aina kiinnostanut, mutta nyt vasta tein omia tehtäviä. N:ssä on kolme mustaa ratsua pystylinjassa ja O:ssa viistolinjassa. Jälkimmäinen vaikuttaa ehdottomalta viimeismuodolta ja siinä on 'kaikki valmiina' jo alkuasemassa eli pitää löytää valkean täydellinen tempo-siirto.

Jotta leijonamielisyykseni saisi lisäpontta,

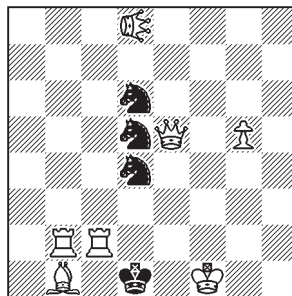
M ensipainos

=2

hh

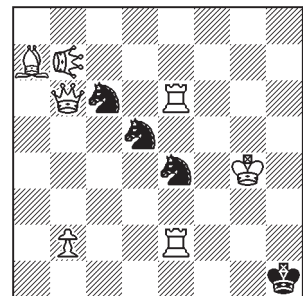
15+4

N ensipainos
omistus Hannu Sokka in
memoriam

=2

Leijona/Lion d8

7+4

O ensipainos
omistus Hannu Harkola 70 v

=2*

Leijona/Lion b7

7+4

G: 1.Tf2!(2.Lxd5=) Rc~/Rd~ 2.K/D/Tb/Tf/LdxR=, uhkaus + 16 muunnelmaa.

H: 1.Tb5? Rf6! 1.Tb6!(2.Lxd5=) Rd~/Rf~ 2.K/D/Tg/Te/R/sxR=, uhkaus + 16 muunnelmaa.

I: 1.La4!(2.Dxe4=) La7/La1,Lb2,Lb6,Lg1/Lc3,Rc3/Lc5,Rc5/Le3,Le5,Lf2,Lf6/Rxd2,Rd6,Rf2,Rf6,Rg3,Rg5/Lg7/Lh8 2.Kxa7/TxL/Tcl/Dc7/DxL/DxR/Lxg7/Txh8=, uhkaus + 21 muunnelmaa.

J: 1.Dxh5!(2.Txf5=)L~/R~ 2.K/D/Tg/Lb/Lg/RaxL,xR=, uhkaus + 21 muunnelmaa.

K: 1.Rb6? Rxb6! 1.Rd6!(2.Dxe5=)Kxd6/Rd~/Re~ 2.b4/D/Td/R6/R8/sa5/sb/sfxR=, uhkaus + 17 muunnelmaa.

L: 1.Rf~? Kd6! 1.Rg6!(sp) Kd6/Rd~/Re~ 2.b4/K/D/Td/Ld/Rc/sa/sb2/sb5/sd/sexR=, 17 muunnelmaa.

M: 1.Rxd4?(2.Lxe4=) Rc5! 1.Lxe4?(2.Rxd4=) Lh8! 1.Rg6!(sp) Kd5/L~/R~ 2.Re5/K/D/Lg/Re/Rg/sa5/sd/sh5xL,xR=, 22 muunnelmaa.

N: 1.g5! R4~/R5~/R6~ D/Tb/TC/sxR=, 24 muunnelmaa.

O: 1.Tc2(tempo!) Rc~/Rd~/Re~ K/D/T2/T6/L/sxR=, 24 muunnelmaa.

P: 1.-Ra3/Rb3 2.? 1.Lid3-d5? Ra3! 1.Lie4-e7? Rb3! 1.Lif5xc5+? Ra3 1.Lie2xc4? Rb3 1.Lie5-e3? Rxe3! 1.Lih8-h3? Rb8! 1.Lif6-f3!(2.Lif3xc6=) 1.- Rb2/Ra3/R4a5/Rb6/Rd6/R4xe5/Re3/Rd2 2.Lie5xb2/Lif3xa3/Lie5xa5/Lid4xb6/Lid3xd6/Lih8xe5/Lie5xe3/Lid4xd2= 1.- Rb3/Ra4/Ra6/Rb7/Rd7/Re6/Rxe4/Rxd3 2.Lif3xb3/Lid4xa4/Lid3xa6/Lie4xb7/Lid3xd7/Lie4xe6/Lih7xe4/Lif5xd3= 1.- Rb4/R6a5/Ra7/Rb8/Rd8/Re7/R6xe5/Re3 2.Lid4xb4/Lie5xa5/Lid4xa7/Lih8xb8/Lid3xd8/Lie4xe7/Lih8xe5/Lif6xd3=, uhkaus + 24 muunnelmaa.

Q: 1.Kxg3!(sp) 1.- Ke7 2.Aab5 1.- Ta5/Tb5/Tc5/Te5/Tf5/Tg5/Th5/Td1/Td2/Td3/Td4/Td6/Td7/Td8 2.bxa5/axb5/bxc5/Txe5/gxf5/Txg5/gxh5/Rxd1/Txd2/Rxd3/Acx4/Aab5/cxd7/Dxd8/ 1.- Axa4/Aa8/Axc2/Ac5/Ac7/Ad4/Ad8/Af4/Af8/Ag2/Ag5/Ag7 2.Rxa4/Dxa8/Aaxc2/bxc5/Aaxc7/Acx4/Dxd8/Kxf4/Acx4/Acf8/Kxg2/Txg5/Dh7=, 27 muunnelmaa.

Turkulainen mestari

Kun lehtemme tässä numerossa on jonkinlainen Turku-teema ja kun tilaa kuulemma vielä olisi jollekin pikku tehtäväjutulle, niin tarinoipa hieman turkulaisesta tehtävämestarista, josta muistaakseni ei ole lehdessämme kovin laajasti kirjoitettu vuoden 1968 jälkeen.

Tampereella syntynyt, Helsingissä opiskellut ja Turussa sittemmin vaikuttanut juristi Yrjö Sten Iso-Puonti (21.10.1893–9.7.1968) oli radiotoimittaja Eero Saarenheimon jälkeen mahdollisesti hartaimmin kuunneltu suomalainen tehtäväniekka. Toimiessaan Turussa maistraatinsihteerinä hänellä oli nimittäin tehtävänä julistaa jouluaattona joulurauha Brinkkalan talon parvekkeelta. Tämän vastuullisen tehtävän hän suoritti ennätysellisen monta kertaa, vuosina 1919–1938 ja 1940–1941. (Vuonna 1939 joulurauhaa ei

ilmapommitusten pelossa julistettu.) Vuodesta 1935 lähtien Turun joulurauhan julistus on radioitu, ja se lienee yksi kuunnelluimpia radio- ja tv-ohjelmia edelleen.

Iso-Puontihan laati varhaiset tehtävänsä sukunimellä Nilsson, ja Turun kaupungin nettisivujen joulurauhoittajalistauksesta selviää, että YSN vaihtui YSI:ksi noin vuonna 1936. Ansiokkaassa kirjassaan *Ruutulaudan lumoissa* Saarenheimo muistelee, että nimi Iso-Puonti olisi peräisin YSI:n pohjalaiselta kotiseudulta.

Tuolloin siis vielä Nilsson-nimeä kantanut Yrjö oli tutustunut shakkiin jo koulu-poikana, mutta tehtäväshakkiin hän tutustui vasta 1924 – siis 90 vuotta sitten, jos tasalukuja pitää etsiä – ja esikoistehtävä julkaistiin 3.5.1925 *Åbo Underrättelser* -lehdessä. Hän lienee saavuttanut korkean tason laadinnas-

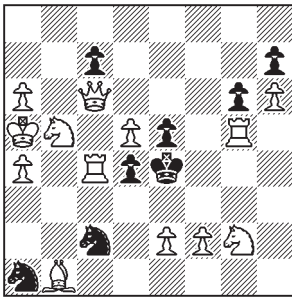
saan kohtuullisen nopeasti, koska hän kuului niiden viiden tehtäväniekän joukkoon, joille myönnettiin tehtävämestarin arvo ns. toisessa jaossa 1937; muut neljä olivat Edvard af Hällström, John L. W. Lillja, Aleksis Rautanen ja Pentti Sola. (Johannes Öhquist oli saanut kyseisen arvon ensimmäisenä vuonna 1936.)

Yrjö S. Iso-Puonti oli monipuolinen laattija: hänen tuotantoonsa (julkaistuja tehtäviä lienee hieman alle 200) kuuluu perinteisten matti- ja lopputehtävien lisäksi myös itse- ja apumatteja. Laatimisen lisäksi Iso-Puonti edisti tehtävähakkia myös teoreetikkona ja shakkitoimittajana (*Suomen Shakki*, *Åbo Underrättelsers Schacktidning* ja *Uusi Aura*).

Ensimmäinen näytetehtävä korjaa sen historiallisen vääryyden, että Iso-Puonnin kauniin itsematin (mm. *Suomi*-kirjassa julkaistu) sivuratkaisullinen muoto on jäänyt elämään tietokannoissa, vaikka korjauskin olisi olemassa.

Yrjö S. Nilsson (Iso-Puonti)

V, 156, *Suomen Shakki* 3/1928
Omistettu Seppo Salmiolle

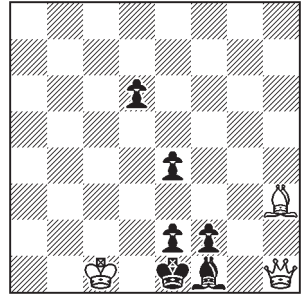
i#4   13+8

Tehtävä on ns. fata morgana -itsematti, eli siinä on vaihdelmamatti valmiina: 1.- Rb3#. Mutta koska valkealta puuttuu tehokas odotussiirto, pitää tehdä jotain muuta. Ratkaisu onkin yllättävä: 1.f4! (sp.) exf4 2.Lxc2+ Rxc2 3.Txd4+ Rxd4 4.d6+ Rxc6#. Iso-Puonnin nekrologissa *Suomen Shakin* nrossa 4/1968 todetaan tämän olleen yksi laatijansa mieli-

tehtäviä. Ikävä kyllä lehdessä ei kerrota, missä korjaus on ensimmäisen kerran julkaistu. Alun perin tehtävästä puuttuivat h-linjan sotilaat, jolloin tehtävässä on sivuratkaisu: 1.Dxg6+ Kxd5 2.Txd4+ Rxd4 3.Re3+ Kc5 4.Db6+ cxb6#.

Yrjö S. Iso-Puonti

Uusi Aura 1.1.1939

4#   3+6

Toinen näytetehtävä on lähes vastikään julkaistu lehdessämme, historianumerossa *ST* 3/2005, mutta tämä nelisiirtoinen on sen verran kaunis, että tulkoon esitellyksi taas. Eivät sitä kaikki kuitenkaan ole nähneet. Valkea haluaa pelata lähettinsä viistoriville a6–f1, mutta vaikuttaa siltä, että ruudut a6 ja b5 (ja siis alkusiirrot 1.Lc8 ja 1.Ld7) olisivat samanarvoiset. Katsokaamme ratkaisu ensin: 1.Lc8! d5 2.La6 d4 3.Lxe2! (4.Dxf1#) Kxe2 4.Dxe4#; tämän musta pystyy välttämään viivyttämällä d4-siirtoa: 1.- e3,d5 2.La6 d5,e3, mutta nyt pä valkealla onkin toinen tehokas jatko: 3.Dh5! (sp.) d4/L~ 4.Da5/Dxe2#. Tästä siis näemmekin jo, miksi 1.Ld7? on houkutus: kun musta viivyttää d4-siirtoaan – 1.- e3,d5 2.Lb5 d5,e3 – ei valkean 3.Dh5-siirto enää toimikaan, koska nyt 3.- d4! ja oma lähetti katkaisee 5. rivin. Tämyntyyppisellä valintasommitelmalla on nimi Sackmann, mutta sen täydellinen määritelmä on sen verran pitkä, että en anna sitä tässä.

Henry Tanner

Summary

Our cover problem commemorates Hannu Sokka, who passed away in the beginning of July 2014. Hannu was a loyal contributor to this magazine, working for a long time as the editor of fairy chess originals. He composed virtually on all genres, from orthodox mates to the most extreme fairies. Finnish-speaking readers are lucky to be able to read the obituary written by Harri Hurme, see pp. 104–110. Harri knew Sokka for more than 50 years. They studied together at the Technological University and shared a life-long interest in chess and other brain games. After the obituary we have a selection of Sokka's problems by Henry Tanner. See pp. 110–115. On the next two pages we have dedication problems to the memory of Sokka.

We have not yet been able to find a new fairy chess originals editor. In addition, all correspondence sent to Sokka from composers is permanently out of reach. Because of this composers are kindly requested to resend their originals which have not yet been published to the editor-in-chief. The same arrangement goes also for the time being for new originals.

Terho Marlo celebrated his 50th birthday by arranging a jubilee composing competition. The theme requested for orthodox mates, helpmates or selfmates from 2 to 5 moves, in which there are at least two mirror mate positions with the mated king on different squares. The award is now ready, see pp. 117–123.

On the next pages we have another award for the studies published in our magazine in 2011–2013. We are grateful to Michal Hlinka for his quick and professional award, see pp. 124–129. According to Hlinka, the prizewinners could make it to the FIDE Album.

Recent sad news continue on p. 129 as we report on the passing away of Uri Avner, a well-known Israeli problemist, who was a GM composer and the president of PCCC/

WFCC in 2006–2010.

In the year 2013 our society decided to arrange a composing competition on Facebook. Only three entries were received, though the theme was clearcut: a stationary white Queen in either 2# or in h#2. The award has been published on Facebook and now also here, see p. 130.

Antti Parkkinen has researched the history of World or European Championships or International Solving Contests. The statistics reveal interesting facts, see pp. 131–134. These kinds of stats could perhaps be published on the WFCC web site.

Kari Valtonen continues his research into the history, development and different aspects of problem chess terms and themes, this time directing his keen eye on the half-battery. See pp. 135–144 for the first part of his research, the second one is to follow.

Mikael Grönroos has recently been fascinated by halfpins in direct stalemates in two moves. The results of his enthusiasm can be seen on pp. 146–150. There is also a short summary in English at the end of the article.

This issue ends with a small article on a Finnish composer, Yrjö Iso-Puonti, who passed away in 1968.

There are no originals in this issue, but the next one will include originals, reports on the Berne WFCC congress and other topical events.